

2013

KRUVAZİYER SEKTÖR RAPORU



Deniz Ticareti
Genel Müdürlüğü
2014

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	0
TABLOLAR.....	2
GRAFİKLER.....	3
ÖNSÖZ	4
KISALTMALAR.....	6
1. KRUVAZİYER TURİZMİNE GENEL BAKIŞ	7
2. DÜNYA KRUVAZİYER SEKTÖRÜ	9
2.1. Genel Bakış.....	9
2.2. Amerika Bölgesinde Gelişmeler	15
2.3. Avrupa Bölgesindeki Gelişmeler	18
2.4. Asya Bölgesindeki Gelişmeler	24
2.5. Dünya Kruvaziyer Destinasyonları.....	25
3. TÜRKİYE KRUVAZİYER SEKTÖRÜ	30
3.1. Genel Bakış.....	30
3.2. Firmalara Göre İnceleme	39
3.3. Acentelere Göre İnceleme	40
3.4. Limanlara Göre İnceleme	41
3.4.1. İstanbul Limanı	42
3.4.2. Kuşadası Limanı	47
3.4.3. İzmir Limanı	52
3.4.4. Antalya Limanı.....	56
3.4.5. Marmaris Limanı.....	59
3.4.6. Bodrum Limanı	62
3.4.7. Alanya Limanı	65
3.4.8. Dikili Limanı	67
3.4.9. Diğer Limanlar	69
4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	70
4.1. Genel Değerlendirme	70
4.2. Mevcut Potansiyelin Geliştirilmesi	71
4.2.1. İstanbul Limanı	71
4.2.2. Kuşadası Limanı	73
4.2.3. İzmir Limanı	75
4.2.4. Antalya Limanı.....	78
4.2.5. Marmaris Limanı.....	79
4.2.6. Bodrum Limanı	81
4.2.7. Alanya Limanı	82
4.2.8. Dikili Limanı	83
4.2.9. Diğer Limanlar	84
4.3. Kruvaziyer Potansiyelleri.....	85
KAYNAKLAR	92

TABLOLAR

TABLO 1 KRUVAZİYER TURİSTLERİN GELDİKLERİ ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI	10
TABLO 2 2011 YILI KRUVAZİYER OPERATÖRLERİ YATAK KAPASİTESİ VE GEMİ SAYISI	11
TABLO 3 2013 YILI KRUVAZİYER GRUPLARI YATAK KAPASİTESİ VE GEMİ SAYISI	12
TABLO 4 KRUVAZİYER GRUPLARA GÖRE 2010-2011 YILI K.AMERİKA YOLCU GECELEME SAYISI.....	13
TABLO 5 KRUVAZİYER OPER. YATAK KAPASİTESİNİN YILLARA GÖRE ARTIŞI VE KAPASİTE KULLANIM ORANI.....	14
TABLO 6 KUZAY AMERİKA KRUVAZİYER YOLCULARI BİLGİLERİ	15
TABLO 7 YILLARA GÖRE KRUVAZİYER YOLCU SAYILARI (X1000).....	16
TABLO 8 KRUVAZİYER SEKTÖRÜNÜN AVRUPA EKONOMİSİNE ETKİSİ	18
TABLO 9 AVRUPA'DA KRUVAZİYER GEMİLER İLE SEYAHAT EDENLERİN ÜLKELERE GÖRE SIRALAMASI.....	19
TABLO 10 AVRUPA'DA 2011 YILINDA HOME PORT LİMANLARI YOLCU SAYILARI (X1000)	20
TABLO 11 AKDENİZ LİMANLARINA GELEN KRUVAZİYER YOLCU SAYILARI	20
TABLO 12 TÜRKİYE LİMANLARINA GELEN KRUVAZİYER YOLCU SAYILARI.....	21
TABLO 13 2011-2012 YILINDA AKDENİZ LİMANLARINA GELEN KRUVAZİYER YOLCU SAYILARI	22
TABLO 14 2003-2013 YILLARI ARASINDA ÜLKEMİZE GELEN KRUVAZİYER YOLCU VE GEMİ SAYILARI.	30
TABLO 15 YILLARA GÖRE LİMANLARIMIZA GELEN KRUVAZİYER YOLCU SAYILARI.	31
TABLO 16 YILLARA GÖRE LİMANLARIMIZA GELEN KRUVAZİYER GEMİ SAYILARI.	32
TABLO 17 ÜLKEMİZE EN FAZLA KRUVAZİYER YOLCU GETİREN GEMİLERE GÖRE SIRALAMA.	33
TABLO 18 ÜLKEMİZDEN KRUVAZİYER GEMİLERE KATILAN/ AYRILAN YOLCU SAYISINA GÖRE SIRALAMA	36
TABLO 19 ÜLKEMİZE GELEN KRUVAZİYER GEMİ OPRT GÖRE SIRALAMA	39
TABLO 20 ÜLKEMİZE GELEN KRUVAZİYER GEMİ/YOLCULARIN ACENTELERE GÖRE DAĞILIMI.....	40
TABLO 21 İSTANBUL LİMANI KRUVAZİYER YOLCU VE GEMİ SAYILARI	42
TABLO 22 İSTANBUL LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI	43
TABLO 23 KUŞADASI LİMANI KRUVAZİYER YOLCU SAYILARI	47
TABLO 24 KUŞADASI LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI	48
TABLO 25 İZMİR LİMANI KRUVAZİYER YOLCU SAYILARI	52
TABLO 26 İZMİR LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI	54
TABLO 27 ANTALYA LİMANI KRUVAZİYER YOLCU SAYILARI.....	56
TABLO 28 ANTALYA LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI	57
TABLO 29 MARMARİS LİMANI KRUVAZİYER YOLCU SAYILARI.	59
TABLO 30 MARMARİS LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI	60
TABLO 31 BODRUM LİMANI KRUVAZİYER YOLCU SAYILARI	62
TABLO 32 BODRUM LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI	62
TABLO 33 ALANYA LİMANI KRUVAZİYER YOLCU SAYILARI.	65
TABLO 34 ALANYA LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI	66
TABLO 35 DİKİLİ LİMANI KRUVAZİYER YOLCU SAYILARI.	67
TABLO 36 DİKİLİ LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI	68
TABLO 37 DİĞER LİMANLARA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI	69
TABLO 38 2013-2010 İSTANBUL LİMANI YOLCU VE GEMİ SAYISI DEĞİŞİKLİĞİ	71
TABLO 39 2013-2010 KUŞADASI LİMANI YOLCU VE GEMİ SAYISI DEĞİŞİKLİĞİ.....	73
TABLO 40 2013-2010 İZMİR LİMANI YOLCU VE GEMİ SAYISI DEĞİŞİKLİĞİ.....	75
TABLO 41 2013-2010 ANTALYA LİMANI YOLCU VE GEMİ SAYISI DEĞİŞİKLİĞİ.	78
TABLO 42 2013-2010 MARMARİS LİMANI YOLCU VE GEMİ SAYISI DEĞİŞİKLİĞİ	79
TABLO 43 2013-2010 BODRUM LİMANI YOLCU VE GEMİ SAYISI DEĞİŞİKLİĞİ.....	81
TABLO 44 2013-2010 ALANYA LİMANI YOLCU VE GEMİ SAYISI DEĞİŞİKLİĞİ	82
TABLO 45 2013-2010 DİKİLİ LİMANI YOLCU VE GEMİ SAYISI DEĞİŞİKLİĞİ.....	83

GRAFİKLER

GRAFİK 1 2003-2013 YILLARI ARASINDA ÜLKEMİZE GELEN KRUVAZİYER YOLCU VE GEMİ SAYILARI	30
GRAFİK 2 İSTANBUL LİMANI KRUVAZİYER GEMİ VE YOLCU SAYILARI.....	42
GRAFİK 3 KUŞADASI LİMANI KRUVAZİYER GEMİ VE YOLCU SAYILARI	47
GRAFİK 4 İZMİR LİMANI KRUVAZİYER GEMİ VE YOLCU SAYILARI	52
GRAFİK 5 ANTALYA LİMANI KRUVAZİYER GEMİ VE YOLCU SAYILARI.....	56
GRAFİK 6 MARMARİS LİMANI KRUVAZİYER GEMİ VE YOLCU SAYILARI.	59
GRAFİK 7 BODRUM LİMANI KRUVAZİYER GEMİ VE YOLCU SAYILARI.	62
GRAFİK 8 ALANYA LİMANI KRUVAZİYER GEMİ VE YOLCU SAYILARI.	65
GRAFİK 9 DİKİLİ LİMANI KRUVAZİYER GEMİ VE YOLCU SAYILARI	67

ÖNSÖZ

Dünyada son yıllarda farklı tatil arayanların dikkatini çekmeye başlayan ve ülkemiz vatandaşları için yeni bir turizm dalı olan kruvaziyer turizmi, özellikle 80'li yıllardan sonra Amerika'lı ve Avrupa'lı turistlerin çok rağbet ettiği bir tatil türü olmuştur. Kısa zamanda pek çok farklı ülkeyi ve şehri görebilmenin yanı sıra 5 yıldızlı otelde tatil geçirebilme imkânını da sunması itibariyle kruvaziyer turizmi, son yıllarda büyük bir talep artışına neden olmuş ve 1980'den beri yıllık ortalama %7,6'lık büyüme gerçekleştirmiştir (CLIA, 2011). Dünya turizminin sadece %2'sinin kruvaziyer turizmden pay aldığı düşünüldüğünde bu pazarın çok daha fazla büyüyebileceği görülmektedir.

Bu büyüme trendinden, tarihi ve dini turizm potansiyeli itibariyle en çok ilgi çeken bölgelerden biri olan Akdeniz çanağı en fazla etkilenen bölgelerden olmuş, özellikle Amerika'lı turistlerin sıklıkla ziyaret ettiği destinasyonları başında gelmiştir. Ülkemizin de bulunduğu doğu Akdeniz bölgesi de dünyada gelişen kruvaziyer turizmden olumlu yönde etkilenmiştir. 11 Eylül saldırısının oluşturduğu psikolojik etkilerin dağılmaya başladığı 2003 yılından itibaren yükselişe geçen ülkemiz kruvaziyer turizmi, 2009 yılına kadar hızlı bir büyüme göstererek yıllık ortalama % 23 büyüme gerçekleştirmiştir (DTGM İstatistik, 2014).

Dünya ekonomik krizine bağlı olarak 2009 yılında yaşanan %7'lik düşüşten sonra 2010 yılı ile beraber tekrar yükselişe geçen kruvaziyer turizmi 2010 yılında %15, 2011 yılında ise %27 artış göstererek 2 milyon seviyesini aşmış ve 2,191 milyon yolcuya ulaşmıştır. 2012 yılında yaşanan %2'lik azalmaya rağmen 2013 yılında gerçekleşen %5'lik artış ile 2 milyon 240 bin seviyesine ulaşılmıştır.

Dünya ortalamasının çok üzerinde gerçekleşen bu büyümede Kuşadası limanının özelleştirilmesinin önemli yer tuttuğu söylenebilir. Dünyanın 2. büyük kruvaziyer operatörü olarak bilinen Royal Caribbean-Ofer grubunun da ortak olduğu bir konsorsiyum tarafından özelleştirilen limana bu gruba bağlı kruvaziyer gemiler daha sıklıkla gelmeye başlamış ve 2003 yılında Kuşadası limanına gelen yolcu sayısı 225bin iken 2013 yılı sonunda bu sayı 577 bine ulaşmıştır (DTGM İstatistik, 2014).

Bu özelleştirmeye bağlı olarak daha önce Kuşadası limanını kullanan dünyanın en büyük kruvaziyer operatörü olan Carnival grubuna ait Costa firması 2003 yılından itibaren İzmir limanını kullanmaya başlamış ve 2003 yılında 3 bin civarında olan İzmir'e gelen kruvaziyer yolcu sayısı 2013 yılı sonunda 486 bine ulaşmıştır. Bu on yıllık sürede en büyük çıkışı yapan kruvaziyer şehri unvanını almıştır (DTGM İstatistik, 2014).

Ülkemizin en büyük şehri olan İstanbul, uzun yıllardır kruvaziyer potansiyeli açısından da hep ilk sıralarda gelmektedir. 2003 yılında 200bin civarında kruvaziyer yolcusunu ağırlayan İstanbul, 2013 sonunda 690bin civarında kruvaziyer yolcuya ev sahipliği yaparak 2013 yılının en fazla kruvaziyer yolcusunu ağırlayan limanı olmuştur (DTGM İstatistik, 2014).

Ülkemize gelen kruvaziyer yolcuların %80'ine hizmet veren ve yıllık 500 binin üzerinde kruvaziyer yolcuyu ağırlayan bu üç limanın yanı sıra 15binin üzerinde kruvaziyer yolcuya hizmet veren Marmaris, Antalya, Alanya, Bodrum ve Dikili limanlarına 2013 yılında 63 bin kruvaziyer yolcusuna hizmet veren Çeşme limanı da eklenmiştir (DTGM İstatistik, 2014).

Bu limanların dışında ülkemizde kruvaziyer gemilere hizmet veren ve yıllık 5 binin altında kruvaziyer yolcuyu misafir eden 16 limanın pazarlanamamış turizm potansiyeli olduğu bilinmektedir.

Bu üç grup liman için kamu özel sektör işbirliği ile oluşturulacak stratejik planlama ile ülkemize kruvaziyer gemi ve yolcuların daha fazla rağbet etmesi sağlanabilir ve 25 Akdeniz limanlarında gerçekleşen yıllık ortalama 900 bin yolcu sayısı yakalanabilir (Med Cruise Rapor, 2012). Etkin tanıtım, mevzuat düzenleme ve altyapı hizmetleri gibi ana başlıkların ele alınacağı, kamu-özel sektör birlikteliği ile oluşturulacak stratejik planlama ile limanlarımızın daha rekabetçi bir yapıya bürünmeleri sağlanabilecektir.

Bakanlığımızca hazırlanan bu raporda, oluşturulacak stratejik planlama için kullanılacak veriler, uluslararası veriler ile karşılaştırma yapılarak analiz edilerek ele alınmış olup özellikle geçmiş yıllar ile karşılaştırma yapılarak kruvaziyer yolcu sayısında yaşanan azalma veya artışın sebepleri limanlar ve limanlara gelen firmalar bazında irdelenmeye ve söz konusu stratejik planlanın temelleri oluşturulmaya çalışılmıştır. Nitekim raporun sonuç bölümünde limanlar bazında 24 adet stratejik hedef konulmuştur.

Bu çalışmada ayrıca ülkemizdeki kruvaziyer acentelerine yönelik incelemelerde de bulunularak acente bazında yaşanan azalma ve artış analiz edilmeye, sorunlar spesifik olarak ele alınmaya çalışılmıştır.

Ülkemizde kruvaziyer turizmi geliştirme adına yapılan çalışmalara katkı sağlayabilmek amacıyla Bakanlığımızca hazırlanan bu raporda, her ne kadar kruvaziyer turizmin ekonomiye etkisi, altyapı problemleri ve anket araştırması gibi çalışmalar bulunmasa da önümüzdeki yıllarda bu konuları da içeren raporlara öncülük edeceği düşünülmektedir.

Ülkemize faydalı olması temennisi ile...

KISALTMALAR

BREA: Business Research and Ecnomic Advisors

CLIA: Cruise Line International Assosiation

DTGM: Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü

ECC:European Cruise Council

FCCA: Florida Caribbean Cruise Assosiation

ISL:Institute of Shipping and Logistics

MARAD: Maritime Administration (USA)

UDHB: Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı

1. KRUVAZİYER TURİZMİNE GENEL BAKIŞ

- Kruvaziyer sektörünün ekonomik etkileri incelediğimizde 7 ana başlık ortaya çıkmaktadır. Bunlar;

1. Turizm gelirleri
2. Liman gelirleri
3. Gemi inşa sanayi
4. Gemi ikmal
5. Gemi acenteleri
6. Tur acenteleri
7. Kamu gelirleri (vergi, rüsum ve harçlar)

olarak sıralanabilir.

- Turizm gelirleri, kruvaziyer turizmin ülkemize doğrudan etki ettiği sektörlerin başında gelmektedir. Kruvaziyer yolcuların limanda gerek gezi turları gerekse alış-veriş için yapmış olduğu harcamalardan oluşan bu kalemin, gemiye biniş/iniş limanları olarak ifade edilen turnover limanlarında olması durumunda çok daha yüksek olduğu bilinmektedir. Amerika Kruvaziyer Endüstrisi tarafından hazırlanan raporda turnover limanlarda kruvaziyer yolcuların çok daha fazla harcama yaptıkları bilinmektedir. Ülkemiz kruvaziyer limanlarının da turnover yapılan home-port olabilmesi ana hedeflerden biridir.
- 2012 yılında ülkemize 116 kruvaziyer gemisi toplamda 1685 sefer gerçekleştirmiştir iken (DTGM İstatistik, 2013) 2013 yılında 110 farklı gemi 1542 sefer gerçekleştirmiştir. Kruvaziyer gemi operatörleri limana giriş ve çıkışlarda limana ödedikleri pilotaj, römorkaj, palamar, barınma ve ayakbastı ücretleri liman gelirleri olarak adlandırılabilir. (DTGM İstatistik, 2014)
- Kruvaziyer gemilerin bakım-onarım masraflarının yük taşıyan gemilere oranla çok daha büyük miktarlarda olduğu söylenmektedir. Kruvaziyer gemilerin gerek yapımı gerekse bakım onarım için kullandıkları tersaneler bu işi uzun yıllardır yapan İtalyan Fincantieri ve T. Mariotti; Norveç Aker (STX), Japon Mitsubishi, Fransız Chantiers de l'Atlantique tersaneleridir. Ülkemizin bu pazardan pay alabilmesi için özel bir strateji geliştirmesi gerekmektedir (<http://www.stxeurope.com>).
- Kruvaziyer gemileri, mürettebat ile beraber 5 bin kişiye varan nüfusları ile çok büyük bir kumanya tüketicisi olmanın yanı sıra gemilerin en büyük giderlerinden biri olan yağ ve yakıt için de çok büyük bir pazar teşkil etmektedir. Ülkemiz gemi ikmal sektörü, kruvaziyer gemilere rahatlıkla hizmet verebilecek rekabetçi bir yapıya sahip olmasına karşın alışla gelmiş acente-operatör-ikmal pazarına girebilmek için alternatif stratejiler üretmelidir. Müşteri memnuniyetini ön planda tutan operatörlerin müşterilere doğrudan sağladıkları kumanya kalitesini riske etmemek için daha rekabetçi olmasına rağmen alternatif ikmal çeşitlerine rağbet etmeyecekleri dikkate alınmalı ve bu gerçeğe binaen strateji üretilmelidir. Kamunun veya kamu niteliğinde akredite edilen kuruluşlar tarafından yetkilendirilmiş gemi ikmalcilerinin ilk etapta gemi ihtiyacının küçük bir bölümünü daha sonra basamak basamak gemi ihtiyaçlarının tamamını ikmal edebilecek bir strateji üretmeleri ve özellikle tanıtıma büyük önem göstermeleri gerekmektedir.

- Ülkemize gelen kruvaziyer gemilerin kullanmaktan tasarruf edemeyeceği hizmetlerden biri olan gemi acenteliği, kruvaziyer sektörünün ülkemize doğrudan gelir sağlayan alt sektörlerinden biridir. Ülkemize gelen gemi sayısına bağlı olarak artan gemi acenteliği geliri, yeni potansiyel kruvaziyer destinasyonlarının ülkemizde oluşmasıyla çok daha büyük bir pazara sahip olabileceği görülmektedir.
- Limanlara gelen gemilere gerek yurtiçinden gerekse yurtdışından yolculara kruvaziyer turu satan tur acenteleri kruvaziyer sektörünün doğrudan etki ettiği alt sektörlerden biridir. Tur acenteleri kruvaziyer gemi operatörleri ile yapmış oldukları anlaşma neticesinde yurtdışına uçakla giden Türk vatandaşlarının yanısıra ülkemize uğrak yapan gemilere de Türkiye bağlantılı kruvaziyer seferler ismiyle tur satışı yapmaktadırlar.
- Kamu kuruluşları tarafından alınan fener, sağlık sıhhiye gibi harç ve rüsumlar da kruvaziyer sektörünün ülkeye gelir getirdiği bir diğer kalemdir. Bununla beraber, tarafından alınan bu ücretlerin yüksek olduğu ve bu ücretlerin düşürülmesi halinde ülkemize daha fazla kruvaziyer geminin gelebileceği belirtilmektedir.

2. DÜNYA KRUVAZİYER SEKTÖRÜ

2.1. Genel Bakış

- Yolcu sayısına göre 1980 yılından bu güne her yıl ortalama %7,6'lık büyüme gösteren kruvaziyer turizmi bu süre zarfında 191 milyon kruvaziyer yolcusuna hizmet etmiştir (CLIA, 2011).
- Son 30 yıl içerisinde seyahat eden 191 milyon kruvaziyer yolcusunun %67'si son on yılda; %39'u da son beş yılda kruvaziyer gemileri tercih etmiştir. Son yıllarda artan bir ivme ile büyüyen kruvaziyer turizm istatistikleri bu sektörün genç ve dinamik bir sektör olduğunu göstermektedir (CLIA, 2011)
- 1987'de ortalama yatak kapasitesinin 653 olduğu kruvaziyer gemiler 2002 yılında 1000 ortalamasını geçmiş ve bugün itibariyle kruvaziyer gemilerin ortalama yatak kapasitelerinin 1515 olduğu tespit edilmiştir. Mevcut kruvaziyer gemi siparişlerin gerçekleştiği 2016 yılında dünyada sefer yapan kruvaziyer gemilerin ortalama yatak kapasitelerinin 1650'ye ulaşacağı tahmin edilmektedir. (ISL, 2013)
- Kruvaziyer gemilerin toplam tonajı ise 2013 yılı itibariyle 17.601.672 GRT iken; 1987 yılında 147 olan kruvaziyer gemi sayısı, 1993 yılında 200'e 2001 yılında 250'ye ulaşmış ve 2013 yılı itibariyle 295 olarak gerçekleşmiştir.
- Gemilerin ortalama GRT yönelik yapılan bir incelemede; 1987 yılında 16.109 olan ortalama gemi GRT'si bugün 59.668 GRT'ye ulaşmıştır. 2016 yılında ortalama GRT'nin 65.000 civarında olacağı tahmin edilmektedir. (ISL, 2013)
- Kruvaziyer gemi operatörleri son on yılda gerek gemi içi aktiviteler gerek gemi tipleri gerekse destinasyonlar açısından oluşturduğu farklı konseptler nedeniyle kruvaziyer seyahatlerin herkese hitap edecek şekilde pazarlamasını yapmaya başlamışlardır (CLIA, 2011).
- Her ne kadar kruvaziyer gemiler ile seyahat edenler(repeater) kruvaziyer gemilere 2 veya daha çok binen yolculardan oluşsa da gemi operatörleri genellikle yeni kitlelere hitap edecek pazarlama üzerine önem göstermektedirler (CLIA, 2011).
- Kruvaziyer yolcuların %82'si bir yere kara yolu ile ziyaret etmektense deniz yolu ile ziyaret etmeyi tercih edeceklerini belirtmişlerdir (CLIA, 2011).
- 2010 yılında 18,8 milyon olan kruvaziyer turist sayısının %2,1 büyüyerek 19,2 milyon'a ulaşmasındaki en büyük etken, Avrupa kruvaziyer turistlerinde yaşanan artıştır (ECC Report, 2012/13).
- 2005 yılında 10 milyon Kuzey Amerika kruvaziyer turisti 2010 yılı sonunda 11,1 milyona ulaşarak toplamda %10 artış gerçekleştirmiştir. (ECC Report, 2012/13).
- Avrupa kruvaziyer turistlerinde bu rakam 2005'de 3,1'den 5,5'e çıkarak %43 artış göstermiştir (ECC Report, 2012/13).

Tablo 1 Kruvaziyer Turistlerin Geldikleri Ülkelere Göre Dağılımı

Kruvaziyer Turistlerin Geldikleri Ülkelere Göre Dağılımı						
Bölge	2006	2007	2008	2009	2010	2011
K. Amerika	10,38	10,45	10,29	10,40	10,78	11,52
Avrupa	3,44	4,05	4,46	5,00	5,57	6,18
Diğer	1,29	1,37	1,45	2,18	2,40	2,91
Toplam	15,11	15,87	16,2	17,58	18,75	20,61

x Milyon (ISL, 2012)

- 2005 yılında 14,3 milyon olan dünya kruvaziyer turist sayısının toplamda % 23 büyüyerek 2010 yılında 18,8 milyona gerçekleşmesinde de en büyük pay yine Avrupa kruvaziyer turistine aittir (ECC Report, 2012/13).
- 1990'da 130.000 olan dünya kruvaziyer filosu yatak kapasitesi 2000 yılında 230.000'e 2012 yılında ise 440.000'e çıkmış 22 yılda ortalama %10 büyüme göstermiştir (ISL, 2012).
- Son bir yılda 19.822 yatak kapasitesi dünya kruvaziyer pazarına eklenmiş iken; toplam 4.556 yatak kapasitesine sahip kruvaziyer gemiler piyasadan çekilmiştir (ISL, 2012).
- Avrupalı kruvaziyer yolcuların oranı ise her geçen yıl artmış, 2006'da %23 olan bu oran 2011 yılında %30'a ulaşmıştır (ISL, 2012).
- 2011 yılında dünya kruvaziyer marketi iki haneli büyüme yakalamış 20,6 milyon yolcu kruvaziyer gemiler ile seyahat etmişlerdir (ISL, 2012).
- 2011 yılı itibarıyla CLIA'ya üye 25 Kruvaziyer operatörüne ilişkin gemi sayısı ve yatak kapasitelerine ilişkin bilgiler Tablo- 2'de gösterilmektedir (CLIA, 2011).
- Tablo-2'ye göre 61bin 888 yatak kapasitesi ile Ofer grubuna bağlı olan Royal Caribbean Int. 22 gemi ile birinci sırada gözükürken; yine 22 gemi ile Carnival grubu 54 bin 602 yatak kapasitesi ile 2. sırayı almaktadır (CLIA, 2012).

Tablo 2 2011 Yılı Kruvaziyer Operatörleri Yatak Kapasitesi ve Gemi sayısı

	OPERATÖR ADI	YATAK KAPASİTESİ	GEMİ SAYISI
1	ROYAL CARIBBEAN INT.	61.888	22
2	CARNIVAL CRUISE LINES	54.602	22
3	PRINCESS CRUISES	37.220	17
4	COSTA CRUISE LINES	30.785	15
5	NORWEGIAN CRUISE LINE	26.346	11
6	MSC CRUISES USA	24.358	11
7	HOLLAND AMERICA LINE	23.493	15
8	CELEBRITY CRUISES	20.068	10
9	CUNARD LINE, LTD.	6.712	3
10	HURTIGRUTEN	5.923	13
11	DISNEY CRUISE LINE	3.508	2
12	OCEANIA CRUISES, INC.	2.052	3
13	SILVERSEA CRUISES	2.028	6
14	CRYSTAL CRUISES	1.992	2
15	REGENT SEVEN SEAS CRUISES	1.892	3
16	AVALON WATERWAYS	1.546	10
17	SEABOURN CRUISE LINE	1.524	5
18	UNIWORLD	1.422	11
19	AZAMARA	1.420	2
20	AMA WATERWAYS	1.236	9
21	WINDSTAR CRUISES	608	3
22	AMERICAN CRUISE LINE	526	6
23	PAUL GAUGUIN CRUISES	332	1
24	SEADREAM YACHT CLUB	220	2
25	PEARL SEAS CRUISES	210	1
	TOTAL	311.911	205

(CLIA, 2011)

Tablo 3 2013 Yılı Kruvaziyer Grupları Yatak Kapasitesi ve Gemi sayısı

OPERATÖR	ÜLKE	GEMİ SAYISI	GRT (1000)	YATAK KAPASİTESİ	ORT. GRT	GEMİ SAYI (%)	GRT (%)	YAT KAP(%)	ORT YAŞ
CARNIVAL	ABD	102	8117	208.253	80	34,6	46,1	46,6	11
ROYAL CARIBBEAN	ABD	38	3889	94.534	102	12,9	22,1	21,1	11,8
STAR CRUISES	MALEZYA	17	1432	38.251	84	5,8	8,1	8,6	11,6
MSC	İSVİÇRE	13	1197	31.015	92	4,4	6,8	6,9	7,5
TUI GROUP	ALMANYA	12	475	12.652	40	4,1	2,7	2,8	19,9
DISNEY CRUISE	ABD	4	426	8.520	107	1,4	2,4	1,9	7,8
PRESTIGE CRUISE	ABD	7	312	5.804	45	2,4	1,8	1,3	9,1
NYK	JAPONYA	3	170	2.962	57	1,0	1	0,7	16,5
SILVERSEA	İTALYA	7	137	2.140	20	2,4	0,8	0,5	15,6
FRED OLSEN	NORVEÇ	4	125	3.785	31	1,4	0,7	0,8	31
PHOENIX REISEN	MONAKO	3	102	2.634	34	1,0	0,6	0,6	29,8
LOUIS CRUISE	KIBRIS	4	93	3.878	23	1,4	0,5	0,9	34,3
SAGA SHIPPING	UK	3	80	1.758	27	1,0	0,5	0,4	34,2
PORTUSCALE	PORTEKİZ	4	48	1.895	12	1,4	0,3	0,4	55,3
ALL DISCOVERY CRUISE	UK	3	48	1.559	16	1,0	0,3	0,3	26,8
DİĞER		71	950	27.494	13	24,1	5,4	6,1	25,9
TOPLAM		295	17.603	44.7134	60	100,0	100		16,8

(ISL, 2013)

- Yıllara Göre Kruvaziyer gemi yatak kapasitesi ve değişim oranı Tablo- 3’da gösterilmektedir. Tablo-2’de gösterilen 2011’e ait liste operatörlere göre sıralanmış iken Tablo-3’de pek çok operatörün üst çatısını oluşturan kruvaziyer operatör gruplarına göre sıralama yapılmıştır. Tablo-3’de ki listede Carnival gruba bağlı operatörlerin hangi operatörlerden oluştuğuna bakılabilmesi için Tablo-4’deki gruplama dikkate alınmıştır.
- 1981 yılında 41 bin olan yatak kapasitesi 2010 yılında 316 bine ulaşmış ve yıllık ortalama %7,6 büyümeye göstermiştir.

Tablo 4 Kruvaziyer Gruplara Göre 2010-2011 Yılı K.Amerika Yolcu Geceleme Sayısı.

KRUVAZİYER GRUPLAR YOLCU GECE SAYISI		
FİRMALAR	2010	2011
Carnival Corporation	38.469	39.071
AIDA	91	287
Carnival	22.285	23.270
Costa	807	282
Cunard	658	804
Holland America	5794	6.146
Princess	8.778	8.230
Seabourn	55	51
Royal Caribbean Int'l	21.003	19.909
Azamara	96	88
Royal Caribbean	15.610	14.933
Celebrity	5.296	4.888
Norwegian Cruise Line	7.618	8.448
Disney Cruise	1.465	2.844
Other	1.273	1.549
Crystal	168	266
MSC	614	503
Oceania	93	362
Regent	248	258
Seadream	31	27
Silversea	119	132
All Cruise Lines	69.827	71.821

x1000 (NACS, 2011)

Tablo 5 Kruvaziyer Oper. Yatak Kapasitesinin Yıllara Göre Artışı ve Kapasite Kullanım Oranı

	Toplam Yatak Kapasitesi	Önceki Yıla Göre Değişim (%)	Kapasite Kullanım Oranı (%)
1981	41.073		
1982	47.266	+15.08	
1983	47.834	+1.20	
1984	52.392	+9.53	
1985	56.771	+8.36	
1986	60.446	+6.47	
1987	66.810	+10.53	
1988	72.268	+8.17	
1989	72.369	+0.14	
1990	83.533	+15.43	
1991	86.631	+3.71	
1992	97.539	+12.59	
1993	103.988	+6.61	
1994	103.296	-0.670	
1995	105.161	+1.81	
1996	110.230	+4.82	
1997	118.013	+7.06	
1998	138.373	+17.25	
1999	148.750	+7.50	
2000	166.201	+11.73	
2001	175.855	+5.81	
2002	197.553	+12.34	98
2003	212.004	+7.31	103.3
2004	225.714	+6.47	103.3
2005	231.091	+2.38	103.3
2006	248.774	+7.65	103.9
2007	267.145	+7.38	105.7
2008	280.093	+4.85	104.2
2009	294.788	+5.25	103.9
2010	316.414	+7.34	103.2
Ortalama Değişim		+7.67	

(CLIA, 2011)

- 2 kişilik odaların çocuk yolcular için ek yatak koyulması gibi ekstra durumları da dikkate katılarak yapılan hesaplamalara göre kruvaziyer gemiler 2003 yılından beri %100'ün üzerinde doluluk göstermektedir.

2.2.Amerika Bölgesinde Gelişmeler

- Dünyada kruvaziyer gemiler ile en çok Amerikalı turistler seyahat etmektedirler.
- Önümüzdeki üç yıla ilişkin yapılan bir değerlendirmede 50 milyon kuzey Amerikalı yolcuların kruvaziyer gemileri tercih ettiği tespit edilmiştir (CLIA, 2010).
- Amerika’da yapılan bir araştırmada kruvaziyer gemiler ile seyahat edenler gruplara ayrılmıştır.

Tablo 6 Kuzey Amerika Kruvaziyer Yolcuları Bilgileri

	Temsili Örnek	Kruvaziyer Yolcular	Diğer Tatilciler
Ort. Yaş	47	49	45
Ort. Gelir (*1000)	94 \$	104 \$	90 \$
Cinsiyet			
Erkek	46%	49%	49%
Bayan	54%	51%	51%
Medeni Durum			
Evli	80%	83%	79%
Boşanmış / Ayrı	10%	10%	9%
Bekar	10%	7%	12%
İş Durumu			
Tam Zamanlı	56%	57%	56%
Emekli	13%	16%	11%
Eğitim Durumu			
Kolaj ve Lisans	52%	57%	50%
Lisans üstü	20%	23%	20%

(CLIA, 2010)

- Kuzey Amerika kruvaziyer yolcularının yarısını orta yaş grubu oluşturmaktadır.
- Son 30 yıldır Kuzey Amerika kruvaziyer endüstrisi yıllık ortalama %7,6 büyümeye göstermiştir.

Tablo 7 Yıllara Göre Kruvaziyer Yolcu Sayıları (x1000)

Yıl	Kuzey Amerika	Diğer	Toplam
1990	3.496	278	3.774
1991	3.834	334	4.168
1992	4.023	362	4.385
1993	4.318	410	4.728
1994	4.314	486	4.800
1995	4.223	498	4.721
1996	4.477	493	4.970
1997	4.864	516	5.380
1998	5.243	625	5.868
1999	5.690	647	6.337
2000	6.546	668	7.214
2001	6.637	862	7.499
2002	7.472	1.176	8.648
2003	7.990	1.536	9.526
2004	8.870	1.590	10.460
2005	9.671	1.509	11.180
2006	10.078	1.928	12.006
2007	10.247	2.316	12.563
2008	10.093	2.912	13.005
2009	10.198	3.244	13.442
2010	10.781	4.038	14.819
Ortalama Büyüme			7.6%

(CLIA, 2012)

- 2009'daki % 10,1'lik düşüşe karşın 2010 yılında %5; 2011 yılında %4,8'lik büyüme gösteren kruvaziyer sektörünün Kuzey Amerikaya doğrudan etkisi, 2008 yılında yakaladığı 19,07 milyar dolarlık hacme yaklaşarak 18,88 milyar dolarlık büyüklüğe ulaşmıştır (BREA, 2012).
- Krizden önce 2008 yılında 155.020 kişiye doğrudan istihdam sağlayan kruvaziyer sektörü, 2009 yılında 137.494 kişiye düşmesine karşın 2010 ve 2011 yılında üst üste büyüme göstererek 2010 yılında 140.359 kişiye; 2011 yılında 145.835 kişiye istihdam sağlamıştır (BREA, 2012).
- Doğrudan ve dolaylı etkilerine göz atıldığında, kruvaziyer sektörü 2008 yılında Kuzey Amerika ekonomisine 40,24 milyar dolarlık toplam etki ederken, 2009 yılında bu rakam % 12,8 düşüş göstererek 35,11 milyar dolara gerilemiştir. 2010 yılında 37,85 milyar dolara yükselerek % 7,8 büyüme gösteren kruvaziyer sektörü, 2011 yılında %6,8 büyüme göstererek 2008 rakamının da üstüne çıkarak 40,42 milyar dolarlık büyüklüğe ulaşmıştır (BREA, 2012).

- 2008 yılında 357.710 kişiye doğrudan ve dolaylı istihdam sağlayan kruvaziyer sektörü, 2009 yılında %12,2 düşüş göstererek 313.998 kişiye ancak istihdam sağlar iken 2010 yılında %5,1, 2011 yılında da %5,4 büyümeye sağlayarak 2010 yılında 329.943 kişiye, 2011 yılında da 347.787 kişiye ulaşmıştır (BREA, 2012).
- Hem doğrudan istihdam, hem de dolaylı istihdam istatistikleri ekonomik büyümeye oranları ile mukayeseli incelendiğinde, 2009 yılındaki ekonomik küçülme ile neredeyse aynı oranda düşüş gösteren istihdam rakamları, ekonomik büyümeye ile aynı oranda büyümeye göstermemiş ekonomik gelişmenin etkileri ihtiyatlı bir şekilde istihdama yansımıştır.
- Kruvaziyer operatörlerinin hedef kitlesi 25 yaşın üzerinde ve yıllık 40.000 dolar üzerinde toplam geliri olan kitledir. Bu kitle Amerikan nüfusunun % 43'ünü oluşturmaktadır. Yapılan araştırmalar bu kitlenin % 44,6'sının hayatında bir kere kruvaziyer gemi ile seyahat ettiğini, %22,7'si ise son üç yıl içerisinde kruvaziyer gemilere bindiklerini belirtmişlerdir (FCCA, 2010).
- Kruvaziyer yolcuların ortalama yaşı 50 ve bir yıllık geliri 109.000 USD (FCCA, 2010).
- Kruvaziyer yolculara yönelik yapılan bir araştırmada, en fazla tercih edilen bölgeler sırasıyla %43 ile Karaipler, %25 ile Alaska ve Bahamalar, %15 ile Havaii, %14 ile Akdeniz, % 11 ile Bermuda, %9 ile Avrupa, %8 ile Panama Kanalı ve % 8 ile Meksika olduğu tespit edilmiştir (FCCA, 2010).

2.3.Avrupa Bölgesindeki Gelişmeler

Tablo 8 Kruvaziyer Sektörünün Avrupa Ekonomisine Etkisi

Kruvaziyer Sektörünün Avrupa Ekonomisine Etkisi					
	2005	2008	2010	2011	2005-2011
Doğrudan Harcama (Milyar \$)	8.3	14.2	14.5	15	%81
Doğrudan Ücret (Milyar \$)	2.8	4.6	4.4	4.6	%64
Toplam Ücret (Milya \$)	6.0	10.0	9.3	9.8	%63
Toplam Ekonomik Fayda (Milyar\$)	19.1	32.2	35.2	36.7	%92
Direk İstihdam	90,104	150,369	150,401	153,012	%70
Dolaylı İstihdam	187,252	311,512	307,506	315,000	%68

(ECC Report, 2012/13)

- 2011 yılında 36,7 milyar dolarlık ürün ve hizmet ekonomik katkısı (ECC Report, 2012/13).
- Son yıllarda Avrupa'daki kruvaziyer gemilere artış Amerika'da yaşanan artışı geçmiş ve bu sebeple Amerikalı kruvaziyer gemi işletmecileri yeni gemilerini Avrupa destinasyonlarına çekmişlerdir (ECC Report, 2012/13).
- 250 Avrupa limanına kruvaziyer yolcu ve gemi adamları toplan 3,5 milyar dolar harcama yapmışlardır (ECC Report, 2012/13).
- Günümüzde sektörümüzün en büyük konuları Concordia kazasından sonra emniyetli seyir, ekonomik darboğazın yanı sıra; denizcilik seragazı etkisi ve Ab nin düşük sülfür yönelik direktifi, deniz haydutluğu saldırıları, liman çöp hizmetleri, vergi stratejileri olmuştur (ECC Report, 2012/13).
- Royal Caribbean firması 2011-2014 yılları arasında Kuzey Amerika seferlerini %2,9 artıracığını belirtirken; 2011 yılında tüm turları içerisinde % 31 yer tutan Avrupa seferlerini 2012 yılında %29'a çekmiş, 2013 yılında da %26'lara çekmeyi planlamıştır. 2013 yılında 13 olan gemi sayısını 2014 yılında 9'a düşürecektir. Avrupa'da süren ekonomik krizin etkisiyle arz-talep arasındaki dengeyi oluşturma amacıyla bu değişiklikler yapılmıştır (ECC Report, 2012/13).
- Baltık bölgesinde ise 2011 yılında %13, 2012 yılında ise %6 daha fazla kruvaziyer turisti gelirken; Norveç özelinde değerlendirme yapıldığında 2011 yılında %11, 2012 yılında ise %20 daha fazla kruvaziyer turisti burayı tercih etmiştir (ECC Report, 2012/13).

- Bu bilgiler ışığında yapılan genel bir değerlendirmede Avrupa kruvaziyerine yönelik bir talep azalmasının olduğu görülmektedir.
- 2008 yılında Akdeniz limanlarına gelen gemiler sefer başına ortalama 1428 yolcu getirmiş iken 2009 yılında bu sayı 1625'e 2010'da 1729'a ulaşmıştır (MedCruise 2012/13).
- Avrupa'da kruvaziyer gemiler ile en fazla seyahat eden yolcular sıralamasında Birleşik Krallık 1 milyon 700 bin yolcu ve % 27,5'lik oran ile 1. sırada gelirken; bunu 1 milyon 338 bin yolcu ve %22,5 oran ile Almanya 2. sırada, 923 bin yolcu ile İtalya %14,9 ile 3. sırada takip etmektedir.

Tablo 9 Avrupa'da Kruvaziyer Gemiler ile Seyahat edenlerin Ülkelere Göre Sıralaması

ÜLKE	YOLCU	YÜZDE
Birleşik Krallık	1.700.000	27.5%
Almanya	1.388.000	22.5%
İtalya	923.000	14.9%
İspanya	703.000	11.4%
Fransa	441.000	7.1%
İskandinav	259.000	4.2%
Benelux	159.000	2.6%
İsviçre	121.000	2.0%
Avustralya	104.000	1.7%
Diğer AB+3	382.000	6.1%
Toplam	6.180.000	100.0%

(ECC Report, 2012/13)

- Avrupa Limanlarında kruvaziyer gemilere katılan sayısına göre yapılan sıralamada, 1 milyon 861 bin kişi ve %33,3 ile İtalya birinci sırayı alırken; 1 milyon 384 bin yolcu ve %24,8 ile İspanya 2 sırayı, 878 bin yolcu ve %15.7 lik oran ile Birleşik Krallık 3. sırayı almaktadır.

Tablo 10 Avrupa’da 2011 Yılında Home Port Limanları Yolcu Sayıları (x1000)

Akdeniz Limanları	Giden Yolcu	Gelen Yolcu	Uğrak	Toplam
Barselona	750	750	1158	2657
Roma	460	460	1480	2400
Venedik	722	726	338	1786
Pire	280	280	1000	1560
Palma Majorca	294	294	841	1429
Napoli	62	62	1030	1154
Dubrovnik	9	8	968	985
Livorno	18	18	947	983
Santorini	0	0	962	962
Savona	300	300	250	850
Kuzey Avrupa Limanları				
Southampton	717	717	11	1445
Kopenhagen	220	219	380	819
Lisbon	25	25	453	503
St. Petersburg	0	0	455	455
Stokholm	40	40	372	452
Tallinn	0	0	438	438
Helsinki	20	20	345	385
Kiel	170	168	39	377
Cadiz	5	4	367	376
Bergen	1	1	348	350

(ECC Economic Report, 2012)

- 2011 Yılında Avrupa’da Kruvaziyer gemiye katılan/ayrılan en fazla yolcu 1,5 Milyon ile Barselona olurken, bu limanı 1,448 milyon ile Venedik, 920 bin yolcu ile Chivitavecchia(Roma)’da limanları takip etmiştir.
- Kuzey Avrupa Limanları içerisinde ise 1,414 milyon ile Southampton limanı ilk sırayı alırken, bu limanı 439 bin ile Kopenhag limanı takip etmiştir.

Tablo 11 Akdeniz Limanlarına Gelen Kruvaziyer Yolcu Sayıları

AKDENİZ LİMANLARINA GELEN KRUVAZİYER YOLCU SAYISI						
YIL	YOLCU SAYISI	ARTIŞ ORANI	UĞRAK SAYISI	DEĞİŞİM ORANI	SEFER BAŞINA ORTALAMA	LİMAN
2008	20.198.750	16,80%	14.144	10,60%	1.428	63
2009	20.728.847	2,60%	12.757	-9,80%	1.625	64
2010	22.463.629	8,40%	12.991	1,80%	1.729	65

(MedCruise, 2012)

Tablo 12 Türkiye Limanlarına Gelen Kruvaziyer Yolcu Sayıları.

TÜRKİYE LİMANLARINA GELEN KRUVAZİYER YOLCU SAYISI						
YIL	YOLCU SAYISI	ARTIŞ ORANI	UĞRAK SAYISI	ARTIŞ ORANI	SEFER BAŞINA ORTALAMA	LİMAN
2008	1.605.372		1.612		996	25
2009	1.484.194	-7,50%	1.345	-16,0%	1.103	23
2010	1.719.098	15,00%	1.368	1,7%	1.257	25

(DTGM İstatistik, 2010)

- Ülkemiz limanlarında ise aynı dönemde 2008 yılında sefer başına 996 yolcu, 2009’da 1103 yolcu, 2010’da ise 1257 yolcuya ortalamaya ulaşmıştır (DTGM İstatistik,2010).
- Avrupa ortalamasına göre ülkemize gelen gemiler ortalama %30 daha büyüktür.
- Bu iki tablonun karşılaştırılmasından ortaya çıkan bir diğer sonuç ise; 2009 yılında dünya genelinde yaşanan krizden etkilenen kruvaziyer turizmi Avrupa’da her ne kadar daha önceki yıllara göre büyüme gerçekleştirememiş ise de küçülme de yaşamamıştır. Fakat Ülkemiz 2009 yılında %15 gibi dramatik bir düşüş yaşamıştır. Bu da kruvaziyer operatörlerinin kriz zamanlarında amiral limanlara sığınma eğilimlerini göstermektedir.

Tablo 13 2011-2012 Yılında Akdeniz Limanlarına Gelen Kruvaziyer Yolcu Sayıları

Akdeniz Limanlarına Gelen Kruvaziyer Yolcu Sayıları				
	Liman	2011	2012	Artış(%)
1	Barselona	2.657.000	2.408.000	-9
2	Pire	2.517.000	2.067.000	-18
3	Roma	2.000.000	2.500.000	25
4	Venedik	1.786.000	1.776.000	-1
5	Baleric Adaları	1.600.000	1.400.000	-13
6	Napoli	1.290.000	1.228.000	-5
7	Dubrovnik	986.000	950.000	-4
8	Livorno	983.000	1.039.000	6
9	Marsilya	810.000	890.000	10
10	Cenova	798.000	797.000	0
11	Cannes+Nice	702.000	703.000	0
12	Kuşadası	662.000	564.000	-15
13	Malaga	640.000	651.000	2
14	İstanbul	628.000	596.000	-5
15	Bari	600.000	620.000	3
16	Palermo	567.000	354.000	-38
17	Valetta	560.000	608.000	9
18	Messina	500.000	438.000	-12
19	İzmir	493.000	552.000	12
20	Valensiya	390.000	490.000	26
21	Gibraltar	330.000	291.000	-12
22	Monaco	285.000	233.000	-18
23	Heraklion	230.000	215.000	-7
24	Odessa	68.000	72.000	6
25	TOPLAM	22.082.000	21.442.000	-3
	ORTALAMA	883280	857680	

(MedCruise, 2012/2013)

- 2011 Yılında 25 Avrupa limanına 22 milyon 82 bin yolcu gelmiş iken 2012 yılında bu sayı 640 bin düşerek 21 milyon 442 ortalama 883 bin yolcu 900 bin civarında kruvaziyer gemi geldiği tespit edilmektedir.
- Tüm dünya turistlerinin sadece %2'sinin kruvaziyer turizmden pay aldığı düşünüldüğünde bu pazarın çok daha fazla büyüyebileceği öngörülmektedir (ECC Rapor 2012/2013).
- Kruvaziyer Sektörünün Avrupa'ya Katkısı 4 Ana başlıkta toplanmaktadır (ECC Rapor, 2013/2013).

1. 5 Yıl öncesinde 185 bin olan doğrudan ve dolaylı **istihdam** 2012 yılı sonunda 315 bine ulaşmıştır.
2. Kruvaziyer Gemilerinin büyük bölümü Avrupa **tersanelerinde inşa** edilmektedir. 2016 yılına kadar Avrupa tersaneleri tarafından teslim edilecek 67,000 yolcu kapasiteli toplam 24 gemi ile Avrupa ekonomisine 12 milyar dolarlık girdi gerçekleşecektir.
3. Özellikle Avrupa'nın güney bölgesinde gerçekleşen kruvaziyer turlarında büyük artış yaşanmış, son on yılda kruvaziyer **turistlerin sayısı** 2 ye katlanmıştır. Ayrıca, 1 milyona yakın Avrupalı olmayan turistin gelmesini sağlayan kruvaziyer sektörü turistlerin limanda yaptıkları harcamalar ile turizm gelirlerine doğrudan katkı yapmaktadır.
4. Avrupa a her yıl Avrupa dışından gelen 1 milyona yakın turist Avrupa **kültürünün gelişmesine** de büyük katkı sağlamaktadır.

2.4. Asya Bölgesindeki Gelişmeler

- Öte yandan Uzakdoğu'da her geçen yıl kruvaziyer gemilere olan ilgi artmakta; Japonya, Malezya, Hindistan, Kore, Tayvan ve Çin kendi kruvaziyer gemilerini almışlardır. Japon Mitsui ve NYK firmalarının 20 yılı aşkın süredir kruvaziyer gemi işlettikleri bilinmektedir. Fakat Japon kruvaziyer marketinin durağanlık içinde olduğu ve bu durağanlığın ancak Carnival grubun "Carnival Japon" adıyla yeni açmış olduğu şube sayesinde atılabileceği beklenmektedir. Zira Carnival grubunun 77,441 grt'luk SUN PRIDE gemisini KOBE ve YOKOHAMA limanlarını homeport ilan etmek suretiyle Uzak doğu hattında çalıştıracağı ilan edilmiştir (ISL Rapor, 2012).
- Kruvaziyer yeni pazarlar olarak değerlendirilebilecek (source market) yerlerin başında Avustralya gelmektedir. 2011 yılında %34 artış gösteren Avustralyalı kruvaziyer yolcuların yakın gelecekte dünya kruvaziyer marketi için önemli bir kaynak olacağı gözükmemektedir (ISL Rapor, 2012).
- Çin'in başını çektiği Asya bölgesinin önümüzdeki 20 yıl boyunca dünya turizminin ana oyuncusu olacağı düşünüldüğünde; kruvaziyer sektörü için de önemli bir kaynak olabileceği gözükmemektedir.
- Costa 2. gemisini buraya kaydırarak son iki yılda toplam kapasitesini 4 katına çıkarmış ve yıllık 1 milyon gecelik yatak kapasitesine ulaşmıştır. Royal Caribbean firması ise Busan uğraklı seferlerini başlatırken, Vietnamlı yolculara yönelik Singapur merkezli seferlerine başlamıştır (ISL Rapor, 2012).

2.5. Dünya Kruvaziyer Destinasyonları

Dünyada Cruise destinasyonları “ocean cruise” ve “river cruise” olarak ikiye ayrılmaktadır.

Ocean cruise bölgesini 12 ana başlık altında toplayabiliriz.

1. Akdeniz
 - 1.1. Doğu Akdeniz
 - 1.2. Batı Akdeniz
2. Kuzey Avrupa
 - 2.1. Kuzey Avrupa
 - 2.2. Baltık
 - 2.3. Norveç Fiyordları
3. Karayipler
 - 3.1. Doğu Karayipler
 - 3.2. Güney Karayipler
 - 3.3. Batı Karayipler
4. Atlantik Adaları
5. Alaska Bölgesi
6. İngiltere Adaları
7. Arap Körfezi
8. Antartika
9. Asya
10. Hawaii
11. Bermuda
12. Avustralya/Yeni Zelanda

River cruise olarak seçilen destinasyonlar ise; Avrupa'daki Ren, Sen ve Tuna nehirleri, G. Amerika'da Amazon, K. Ameirka'da Missisipi, Afrika'da Nil nehirlerinde yapılan geziler olarak bilinmektedir.

Kruvaziyer destinasyonlarını önemli limanlarına göre inceleme yapıldığında;

1. Akdeniz
 - 1.1 Doğu Akdeniz
 - St Mark's Square, Venice
 - Gondola Ride, Venice
 - Diocletian Palace, Split
 - Kotor Fjord, Kotor
 - Acropolis, Athens
 - Sultanahmet, Istanbul
 - Ephesus, Kusadasi
 - Olympia, Katakolon
 - Opera House, Odessa
 - Alupka Palace, Yalta

1.2 Batı Akdeniz

- Port Aventura, Barcelona or Tarragona
- Seville, Cadiz



- Barbary Apes, Gibraltar
- Carthage, Tunis
- Grasse and St Paul de Vence, Cannes
- St Tropez, Toulon
- La Rambla, Barcelona
- Picasso Museum, Malaga
- Mount Etna, Messina
- Vatican City, Civitavecchia

2. Kuzey Avrupa

2.1 Kuzey Avrupa

- Christopher Columbus's House, Las Palmas
- Reid's Palace, Funchal
- Mount Teide, Tenerife
- Papagayo, Lanzarote
- Rijksmuseum, Amsterdam
- Brugge, Zeebrugge
- Hadrian's Wall, Newcastle
- The Hague, Rotterdam
- Svalbard Glacier, Spitzbergen
- Thermal Springs, Reykjavik

2.2 Baltık

- Old City, Tallinn
- Hermitage, St Petersburg
- St Catherine's Palace, St Petersburg
- Brandenburg Gate, Berlin
- Tivoli Gardens, Copenhagen
- Old City, Riga
- Royal Palace, Stockholm
- Gamla Stan, Stockholm
- Suomenlinna Fortress, Helsinki
- Kiel Canal transit



2.3 Norveç Fiyordları

- Greig Museum and Monument, Bergen
- Bryggen waterfront, Bergen
- Royal Palace, Oslo
- Viking Ships Museum, Oslo
- Mount Dalsnibba, Geiranger
- Hellesylt waterfall, Hellesylt
- Flaam railway, Flaam
- Petroleum Museum, Stavanger
- Arctic Cathedral, Tromsø
- Art Nouveau District, Alesund

3. Karayipler

3.1 Doğu Karayipler

- Old City, San Juan
- Fort Amsterdam, Philipsburg



- Fairchild Market and Temple Yard, Bridgetown
- Sandy Lane, Bridgetown
- Brimstone Hill Fortress, Basseterre
- Magen's Bay, Charlotte Amalie
- Buck Island National Park, St Croix
- Natural History Museum, Hamilton
- Trois Pitons National Park, Roseau
- Tortola island tour, Road Town

3.2 Güney Karayipler

- Old City, Cartagena
- Oranjestad Brewery, Oranjestad
- Queen Emma Pontoon Bridge, Willemstad
- Rincon, Kralendijk
- Gatun Locks, Panama Canal
- Panama Canal Forest Adventure, Colon
- English Harbour and Nelson's Dockyard, St Johns, Antigua
- Rum factory, Port of Spain
- Tortuguero Jungle Cruise, Puerto Limon
- Porlamar, Margarita Island

3.3 Batı Karayip

- Sunset Party, Key West
- Ernest Hemingway's House, Key West
- Dunns River Falls, Montego Bay
- Cigar Factory, Havana
- Seven Mile Beach, George Town
- Mayan temples, Cancun
- Bob Marley's tomb, Ocho Rios
- White water rafting, Montego Bay
- Chankanaab National Marine Park, Cozumel
- Diving in Belize, Belize City

4. Atlantik Adaları

- Kanarya adaları
- Madeire adaları

5. Alaska

- Robson Street, Vancouver
- Stanley Park, Vancouver
- English Bay, Vancouver
- Klondike Gold Rush National Hist.Park, Skagway
- White Pass and Yukon Railway, Skagway
- Cruising Glacier Bay
- Cruising Inside Passage
- Mendenhall Glacier, Juneau
- Mount Roberts tramway, Juneau,
- Kenai Fjords national Park, Seward



6. İngiltere Adaları

- Canterbury Cathedral, Dover
- Buckingham Palace, London
- Eden Project, Falmouth
- Royal Yacht Britannia, Leith
- Edinburgh Castle, Leith
- Blarney Castle, Cork
- Trinity College, Dublin
- Auld Kirk, Greenock
- Tankerness House, Kirkwall
- Giant's Causeway, Belfast

7. Arap Körfezi

- Burj al Arab, Dubai
- Dubai Creek, Dubai
- Deira souks, Dubai
- Burjuman Mall, Dubai
- Grand Mosque, Muscat
- Sultan's Palace, Muscat
- Emirates Palace Hotel, Abu Dhabi
- Marine Mall, Abu Dhabi
- Gold Souq, Manama
- King Faisal Causeway, Manama

8. Antartika

- Port Stanley, Falkland Islands
- Buenos Aires, Argentina
- Hot geothermal springs, Deception Island
- Paradise Bay and its natural harbour
- Approaching the Antarctic Circle
- Sighting humpback whales off Petermann Island
- Meeting the Adelie penguins on Paulet Island
- Lazing on a remote beach in South Georgia
- Discovering baby fur seals at Grytviken
- Edging between the mini icebergs on a Zodiac

9. Asya

- Hong Kong
- Çin
- Vietnam

10. Hawaii

- Oahu
- Maui
- Kauai
- Büyük Ada



11. Bermuda

- Newyork-Bermuda
- Baltimore-Bermuda



12. Avustralya/Yeni Zelanda

- Avustralya
- Yeni Zelanda
- Tazmanya
- Güney Pasifik Adaları



13. Panama Kanalı

- Panama Kanalı
- Guetemala
- Costa Rica
- Puerto Vallarta, Meksika

14. Yer Değiştirme (Re-Positioning)

- Avustralya
- Yeni Zelanda
- Tazmanya
- Güney Pasifik Adaları

3. TÜRKİYE KRUVAZİYER SEKTÖRÜ

3.1. Genel Bakış

Ülkemize gelen kruvaziyer yolcu gemi sayısında son on yılda büyük artış yaşanmıştır. Gemi sayısında 887'den 1685'e; yolcu sayısında ise 581binden 2 milyon 133 bine ulaşan kruvaziyer turizm, 2009 yılında dünya genelinde yaşanan ekonomik krizin etkisiyle küçük bir düşüş göstermesine rağmen 2010 yılından itibaren tekrar artışa geçen bir grafik sergilemiştir (DTGM İstatistik, 2012).

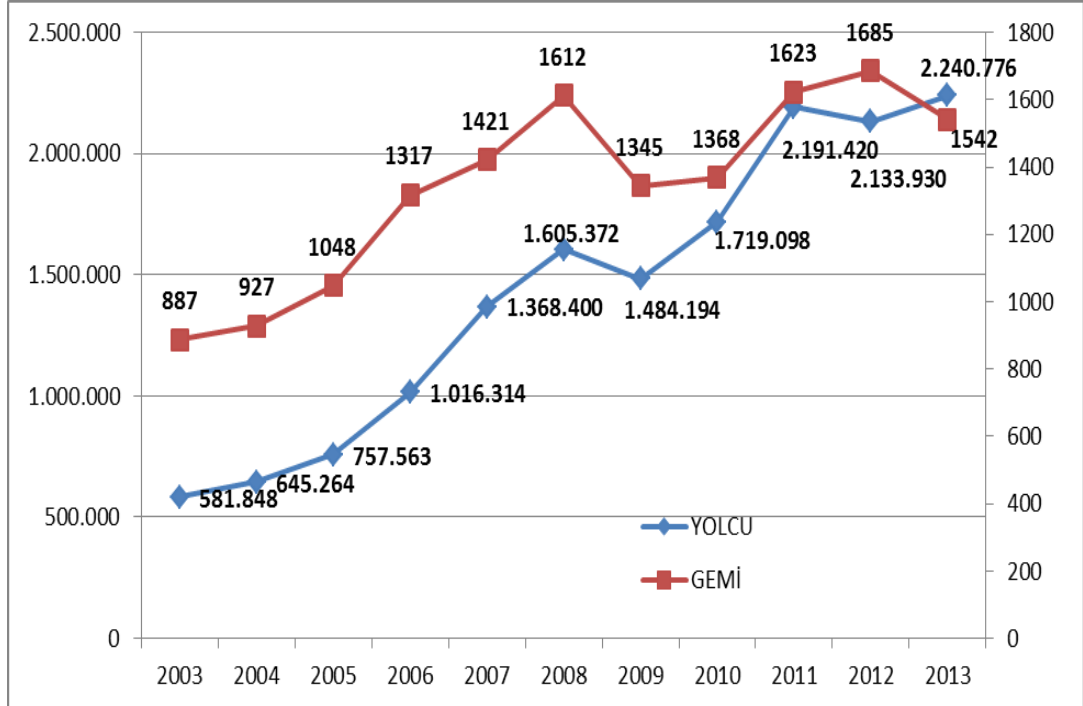
Tablo 14 2003-2013 Yılları Arasında Ülkemize Gelen Kruvaziyer Yolcu ve Gemi Sayıları.

TÜRKİYE	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
YOLCU	581.848	645.264	757.563	1.016.314	1.368.400	1.605.372	1.484.194	1.719.098	2.191.420	2.133.930	2.240.776
GEMİ	887	927	1048	1317	1421	1612	1345	1368	1623	1685	1542

(DTGM İstatistik, 2014)

Aşağıdaki grafikten de görüleceği üzere ülkemizdeki kruvaziyer yolcu sayısındaki en büyük artış 2006-2007-2008 yılları arasında yaşanmıştır. Kruvaziyer yolcu sayısı 2006 yılında %34; 2007 yılında %34 ve 2008 yılında 17 büyümeye göstermiştir (DTGM İstatistik, 2012).

Grafik 1 2003-2013 Yılları Arasında Ülkemize Gelen Kruvaziyer Yolcu ve Gemi Sayıları



(DTGM İstatistik, 2014)

Ülkemize özellikle son 10 yılda gelen kruvaziyer gemi ve yolcu sayısında büyük artış gözlemlenmektedir. Son 10 yıllık istatistikleri incelendiğinde 2003 yılında 581 bin olan kruvaziyer yolcusunun 2013 yılı sonunda 2 milyon 240 bine ulaştığı görülmektedir. 2004 yılında % 11; 2005 yılında % 17; 2006 yılında %34; 2007 yılında %34 ve 2008 yılında %17 büyümeye gösteren kruvaziyer sektörü 2009 yılında küresel ekonomik daralmaya bağlı olarak %7'lik bir düşüş göstermesine rağmen 2010 yılında %15; 2011 yılında %29 luk büyümeye

göstermiştir. 2012 yılındaki %2,5’luk düşüşe karşın 2013 yılında %5 lik artış gerçekleştirmiştir.

Tablo 15 Yıllara Göre Limanlarımıza Gelen Kruvaziyer Yolcu Sayıları.

YILLARA GÖRE LİMANLARIMIZA GELEN KRUVAZİYER YOLCU SAYILARI											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
İSTANBUL	200.079	114.390	176.768	273.553	422.896	489.544	476.541	508.246	627.897	596.027	689.417
KUŞADASI	225.330	221.417	301.105	368.696	466.677	518.872	462.746	493.911	662.456	564.317	577.685
İZMİR	3.271	75.934	66.285	184.797	287.357	318.451	315.454	378.266	493.533	552.764	486.493
ANTALYA	48.012	51.049	30.424	13.015	15.680	25.057	12.549	103.859	127.250	159.430	163.575
MARMARİS	32.977	74.753	83.094	65.265	60.039	101.874	81.472	146.531	170.021	110.279	152.685
BODRUM	15.416	33.231	8.921	10.478	9.892	52.862	38.414	31.700	46.031	52.832	28.546
ALANYA	30.737	56.139	70.190	80.440	93.937	57.000	50.285	1.071	22.324	25.743	40.843
TRABZON	3.204	3.816	4.351	4.845	2.950	4.813	7.369	7.952	6.267	8.015	8.115
DİĞİLİ	16.661	6.405	4.444	3.990	2.631	10.424	6.592	15.401	17.485	4.865	7.655
ÇEŞME	0	0	0	0	0	1.819	817	9.247	89	4.787	62.741
ÇANAKKALE	3.629	4.191	7.460	5.008	5.207	8.776	8.712	7.670	4.371	4.184	7.467
SİNOP	0	0	0	0	0	3.136	7.861	7.098	4.088	3.708	7.460
FETHİYE	2.532	3.682	3.157	3.566	948	4.217	2.615	879	1.975	1.969	1.067
SAMSUN	0	257	1.364	2.661	186	596	1.524	825	208	1.190	1.281
GÜLLÜK	0	0	0	0	0	2.747	1.172	279	1.692	1.079	476
GÖCEK	0	0	0	0	0	1.121	1.532	2.274	1.216	1.038	252
KAŞ	0	0	0	0	0	600	1.341	1.317	507	1.018	1.152
BARTIN	0	0	0	0	0	957	941	555	208	882	2071
MERSİN	0	0	0	0	0	941	1.583	106	416	774	1381
TAŞUCU	0	0	0	0	0	18	440	201	805	709	0
ANAMUR	0	0	0	0	0	0	0	0	351	63	0
DATCA	0	0	0	0	0	207	1.041	778	0	0	0
İSKENDERUN	0	0	0	0	0	819	1.884	106	1.308	0	0
KEMER	0	0	0	0	0	37	0	602	0	0	0
MUDANYA	0	0	0	0	0	482	1.309	224	922	0	414
TOPLAM	581.848	645.264	757.563	1.016.314	1.368.400	1.605.372	1.484.194	1.719.098	2.191.420	2.133.930	2.240.776

(DTGM İstatistik, 2014)

İlk üç sırayı İstanbul, Kuşadası ve İzmir almaktadır. Bu üç limana 2012 yılında gelen kruvaziyer yolcu sayısı 1 milyon 713 bin olup ülkemize gelen toplam 2 milyon 133 bin yolcunun %80’nini oluşturmaktadır. 3.000’in üzerinde kruvaziyer yolcusunun geldiği 12 liman ise gelen yolcuların %98’ini oluşturmaktadır (DTGM İstatistik, 2013). 2013 Yılında ise bu üç limanın toplam içerisindeki payı %78’e düşmüştür. (DTGM İstatistik, 2014)

Tablo 16 Yıllara Göre Limanlarımıza Gelen Kruvaziyer Gemi Sayıları.

YILLARA GÖRE LİMANLARIMIZA GELEN KRUVAZİYER GEMİ SAYILARI											
Limani Adı	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
KUŞADASI	337	348	441	471	613	601	506	517	568	464	428
İSTANBUL	199	141	202	306	340	404	313	342	420	382	381
İZMİR	5	33	39	105	122	133	129	159	262	288	190
BODRUM	63	79	55	66	63	126	87	89	82	131	114
MARMARİS	51	74	97	83	64	70	74	84	84	88	112
ANTALYA	92	63	40	32	34	41	23	41	64	55	64
ÇANAKKALE	23	25	33	24	23	31	33	17	23	25	36
ÇEŞME	0	0	0	0	0	3	1	16	1	25	54
DİKİLİ	25	23	19	23	13	29	13	26	34	24	21
ALANYA	63	106	100	114	124	84	73	2	19	22	53
TRABZON	7	13	12	17	13	15	18	14	13	18	24
FETHİYE	22	21	7	67	4	13	8	5	5	11	4
SİNOP	0	0	0	0	0	6	14	7	9	10	16
BARTIN	0	0	0	0	0	8	10	4	2	9	15
GÜLLÜK	0	0	0	0	0	19	5	1	3	7	7
KAŞ	0	0	0	0	0	6	4	8	3	7	3
SAMSUN	0	1	3	9	8	5	9	4	3	7	12
GÖCEK	0	0	0	0	0	6	10	16	7	6	2
TAŞUCU	0	0	0	0	0	1	3	2	4	4	0
MERSİN	0	0	0	0	0	4	3	1	3	2	3
ANAMUR	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1	0
DATÇA	0	0	0	0	0	1	3	3	0	0	0
İSKENDERUN	0	0	0	0	0	3	2	1	5	0	0
KEMER	0	0	0	0	0	1	0	6	0	0	0
MUDANYA	0	0	0	0	0	1	4	1	5	0	2
TUZLA	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	1
TOPLAM	887	927	1.048	1.317	1.421	1.612	1.345	1.368	1.623	1.685	1.542

(DTGM İstatistik, 2014)

Kruvaziyer sektörünün bir diğer getirisi olan limancılık gelirleri açısından gelen yolcudan ziyade gelen gemi sayısı daha önemli yer tutmaktadır. Ülkemize son 10 yılda gelen kruvaziyer gemiler incelendiğinde yine Kuşadası, İstanbul ve İzmir limanları ilk üç sırayı almaktadır. 2012 yılında ilk üç limana gelen 1134 gemi, ülkemize gelen 1.685 geminin %67'sini oluşturmaktadır (DTGM İstatistik, 2013). 2013 yılında ise bu üç limana gelen gemi sayısı 999 olarak gerçekleşmiş ve 2013 yılında ülkemize gelen 1.542 gemini %64'ünü oluşturmaktadır.(DTGM İstatistik, 2014)

2013 yılında Ülkemize gelen Kruvaziyer gemilerin donatanlarına ve gelen-giden-transit yolcularına göre yapılan ve Tablo-17’de gösterilen inceleme aşağıdaki hususlar ortaya çıkmaktadır (DTGM İstatistik, 2014).

- 2013 yılında ülkemize gelen 110 farklı gemi 1542 sefer gerçekleştirmiştir.
- Kruvaziyer yolcu getiren ilk on geminin 1 milyon 223 bin yolcu ile toplam yolcu sayısının %54’ünü gerçekleştirmiştir.
- MSC Divina ve Costa Fascinosa gemileri 200 binin üzerinde yolcu getirerek ilk iki sırayı alırken, bu gemileri 100 binin üzerine çıkan Aida Diva ve Thomson Celebration gemileri takip etmiştir.

Tablo 17 Ülkemize En Fazla Kruvaziyer Yolcu Getiren Gemilere Göre Sıralama.

KRUVAZİYER YOLCULARA GÖRE SIRALAMA (2013)						
	GEMİ ADI	DONATAN	KRUVAZİYER YOLCU			
			GLN	GDN	TRNST	TOPLM
1	MSC DIVINA	MSC CROCIERE S.A.	7.780	11.686	242.576	262.042
2	COSTA FASCINOSA	COSTA CROCIERES	3.322	3.246	204.903	211.471
3	AIDA DIVA	AIDA CRUISES GERMANY	59.647	60.205	40.343	160.195
4	THOMSON CELEBRATION	HAL ANTILLEN N.V. CORP.	28.391	28.345	51.204	107.940
5	NAVIGATOR OF THE SEAS	RCCL	67	93	92.130	92.290
6	NORWEGIAN JADE	NORWEGIAN CRUISE LINE	92	98	88.412	88.602
7	LOUIS OLYMPIA	CORE MARINE LTD.	13.282	23.492	45.948	82.722
8	CELEBRITY REFLECTION	CELEBRITY CRUISES	119	118	81.440	81.677
9	ZENITH	PULLMANTUR CRUISES SHIP	397	362	71.634	72.393
10	NORWEGIAN SPIRIT	NORWEGIAN CRUISE LINE	40	24	68.366	68.430
11	ROYAL PRINCESS	PRINCESS CRUISES	127	155	63.272	63.554
12	RUBY PRINCESS	PRINCESS CRUISES INC	86	33	59.933	60.052
13	AEGEAN PARADISE	HAINAN CRUISE ENTERPRISES	27.467	27.663	0	55.130
14	COSTA DELIZIOSA	COSTA CROCIERE S.P.A.	25	14	48.839	48.878
15	COSTA MEDITERRANEA	COSTA CROCIERA	953	1.036	44.119	46.108
16	CELEBRITY CONSTELLATION	CELEBRITY CRUISES	10.165	10.238	25.314	45.717
17	MEIN SCHIFF 2	TUI CRUISES GMBH	7295	7385	18.649	33.329
18	GRAND CELEBRATION	GRAND CELEBRATION LDA.	15.103	15.061	2.111	32.275
19	LOUIS AURA	TEAL SHIPPING SA.	2240	5970	23.788	31.998
20	AIDA AURA	AIDA CRUISES GERMANY	7796	8019	13.384	29.199
21	SPLENDOR OF THE SEAS	RCCL	59	65	26.715	26.839
22	COSTA PACIFICA	COSTA CROCIERA S.P.A.	136	151	24.453	24.740
23	MSC LIRICA	NEWCO LIRICA S.A.	456	486	23.613	24.555
24	RIVIERA	OCEANIA CRUISES	4558	4611	15.378	24.547
25	MSC MAGNIFICA	NUALY INVESTMENTS INC.	314	341	20.309	20.964
26	CELEBRITY SILHOUETTE	CELEBRITY CRUISES	34	23	20.722	20.779
27	NOORDAM	HOLLAND AMERICA LINE	3.718	3.681	12.694	20.093
28	NIEUW AMSTERDAM	HOLLAND AMERICA LINE	42	39	17.497	17.578
29	THOMSON MAJESTY	CORE MARINE LIMITED	6	12	17.260	17.278
30	ROTTERDAM	HOLLAND AMERICA LINE U.S.A	34	46	16.530	16.610

KRUVAZİYER YOLCULARA GÖRE SIRALAMA (2013)						
	GEMİ ADI	DONATAN	KRUVAZİYER YOLCU			
			GLN	GDN	TRNST	TOPLM
31	SERENADE OF THE SEAS	ROYAL CARIBBEAN CRUISE	25	7	15.737	15.769
32	QUEEN ELIZABETH	CARNIVAL PLC	63	7	13.800	13.870
33	AZAMARA JOURNEY	AZAMARA CRUISES	1848	1.859	9.458	13.165
34	SEVEN SEAS MARINER	RADISSON SEVEN SEAS	2.535	2.505	7.655	12.695
35	SEABOURN ODYSSEY	SEABOURN CRUISE LINE LTD.	2394	2613	7.470	12.477
36	RYNDAM	HOLLAND AMERICA LINE	25	28	12.372	12.425
37	SILVER SPIRIT	SILVER SPIRIT SHIPPING CO	3.285	3.017	6.099	12.401
38	PACIFIC PRINCESS	PRINCESS CRUISES	51	27	11.394	11.472
39	ARTANIA	ARTANIA SHIPPING LTD	538	431	9.972	10.941
40	CELEBRITY EQUINOX	CELEBRITY CRUISES	11	13	10.788	10.812
41	THOMSON SPIRIT	SPIRIT HOLDING LTD.	4	2	9.673	9.679
42	AEGEAN ODYSSEY	THE AEGEAN EXPERIENCE	3.519	3.503	2.591	9.613
43	CARNIVAL SUNSHINE	CARNIVAL CRUISE LINES	12	1	9.520	9.533
44	NAUTICA	NAUTICA ACQUISITION LLC	1289	1305	6.616	9.210
45	WIND SPIRIT	WIND STAR CRUISES LTD.	1560	1472	6.114	9.146
46	COSTA MAGICA	COSTA CROCIERA SPA.	2	0	8.514	8.516
47	PRINSENDAM	HOLLAND AMERICA LINE	53	139	7.594	7.786
48	MSC MUSICA	GIE MUSICA BAIL	266	363	6.777	7.406
49	ORIENT QUEEN II	ORIENT QUEEN MARITIME LTD.	17	5	7.170	7.192
50	COSTA CLASSICA	COSTA CROCIERES	732	755	5.098	6.585
51	AZURA	CARNIVAL PLC INGILTERE	13	11	6.054	6.078
52	CRYSTAL SYMPHONY	CRYSTAL SHIP BAHAMAS	1618	1406	2.514	5.538
53	LEGEND OF THE SEAS	ROYAL CARIBBEAN CRUISE	7	0	5.492	5.499
54	CRYSTAL SERENITY	SERENITY MARITIMA LTD.	1.681	1.782	1.994	5.457
55	WIND STAR	WIND STAR CRUISES LTD.	935	971	3.489	5.395
56	VOYAGER	ALL LEISURE HOLIDAYS	1328	886	3.007	5.221
57	DISNEY MAGIC	DISNEY MAGIC CORPORATION	4	18	5.021	5.043
58	SEABOURN QUEST	SEABOURN CRUISE LINE LTD.	10	19	4.767	4.796
59	DISCOVERY	VSHIPS LEISURE SAM	1272	1109	2.404	4.785
60	HORIZON	PULLMANTUR CRUISES PACIFIC	0	0	4.304	4.304
61	L AUSTRAL	COMPAGNIE DU PONANT	885	866	2.537	4.288
62	DAWN PRINCESS	PRINCESS CRUISE LINES	11	14	3.924	3.949
63	ARCADIA	P.O. CRUISES	3	3	3920	3.926
64	QUEEN VICTORIA	CUNARD	11	24	3.786	3.821
65	HAMBURG	CONTI COLUMBUS BAHAMAS	670	594	2.290	3.554
66	MINERVA	ARCADIA ADVENTURE CRUISE	561	610	2.304	3.475
67	SEABOURN SPIRIT	SEABOURN CRUISE LINE LTD.	366	337	2.592	3.295
68	KRISTINA KATARINA	KRISTINA CRUISES	1009	983	1.251	3.243
69	SEADREAM 1	SEADREAM YATHS AS	663	687	1.841	3.191
70	OCEAN MAJESTY	MAJESTIC MARINE COMPANY	34	838	2.189	3.061
71	COLUMBUS 2	INSIGNIA VESSEL ACQUISITION	452	616	1.944	3.012
72	COSTA VOYAGER	COSTA CROCIERE	580	558	1.564	2.702
73	SEVEN SEAS VOYAGER	SUPPLYSTILL LIMITED	655	667	1.340	2.662

KRUVAZİYER YOLCULARA GÖRE SIRALAMA (2013)						
	GEMİ ADI	DONATAN	KRUVAZİYER YOLCU			
			GLN	GDN	TRNST	TOPLM
74	STAR CLIPPER	STAR CLIPPERS	425	396	1.779	2.600
75	COSTA SERENA	COSTA CROCIERES	5	0	2.497	2.502
76	ISLAND SKY	ISLAND SKY SHIPPING INC	521	520	1.402	2.443
77	FTI BERLIN	BERLIN SHIPPING LTD FTI	198	324	1.697	2.219
78	CARNIVAL LEGEND	CARNIVAL CRUISE LINES	0	0	2.214	2.214
79	EURODAM	HOLLAND AMERICA LINE	3	2	2.093	2.098
80	DEUTSCHLAND	MS DEUTSCHLAND	341	693	1.014	2.048
81	QUEST FOR ADVENTURE	ACROMAS SHIPPING LTD.	808	780	403	1.991
82	BLACK WATCH	FRED OLSEN CRUISES	3	2	1.946	1.951
83	SEA PRINCESS	PRINCESS CRUISES	3	7	1.907	1.917
84	SILVER CLOUD	SILVER CLOUD SHIPPING	254	187	1.305	1.746
85	SILVER WIND	SILVER WIND SHIPPING LTD.	182	259	1.283	1.724
86	M/V ARTEMIS	GRAND CIRCLE	481	464	705	1.650
87	COSTA NEOROMANTICA	COSTA CROCIERE	5	2	1.550	1.557
88	TERE MOANA	MOANA CRUISE LINE	375	363	795	1.533
89	EXPLORER	V SHIPS	94	94	1.260	1.448
90	ISLAND ESCAPE	SUNSHINE CRUISES LTD.	0	0	1.421	1.421
91	ASTOR	PREMICON	0	0	1.316	1.316
92	SERENISSIMA	PREMIER CRUISES LTD	284	252	742	1.278
93	DELPHIN	PASSAT KREUZFAHRTEN	357	347	434	1.138
94	EUROPA 2	OMISON S.A MB H CORPORATE	234	445	357	1.036
95	CORINTHIAN	GOODWIN SANDS MARINE LTD	221	241	513	975
96	HARMONY G	HARMONY G MARITIME	189	195	561	945
97	OCEAN DREAM	PULLMANTUR CRUISES ATLANTIC LTD.	16	66	827	909
98	THE WORLD	THE WORLD OF RESIDENSEA	342	338	218	898
99	SEA CLOUD	HANSA SHIPPING GMBH	45	45	706	796
100	ASUKA II	NNYK CRUISES CO.,LTD.	172	58	455	685
101	VARIETY VOYAGER	BALANDA MARITIME CO.	162	116	353	631
102	SEABOURN LEGEND	SEABOURN CRUISE LINE LTD	3	0	577	580
103	PAN ORAMA II	PANTHEON N.E.P.A	29	57	394	480
104	EUROPA	HAPAG LLOYDBAHAMAS LTD	0	0	338	338
105	FUNCHAL	PEARL CRUISES TRANSPORTES	0	0	222	222
106	SEABOURN PRIDE	SEABOURN CRUISE LINE LTD	2	0	203	205
107	HARMONY V	DIOGENIS VEN. MARITIME	37	33	86	156
108	PAN ORAMA	HELLAS YACHTS LTD.	4	4	94	102
109	MOONLIGHT II	SBK MARINE LMT	28	0	0	28
110	SHERAKHAN	UNLIMITED YACHT V.O.F.	23	0	0	23
	GENEL TOPLAM		230.594	250.039	1.760.143	2.240.776

(DTGM İstatistik, 2014)

Turnover liman (Home Port) hedefi adına önemli olan gemiye katılan yolcu istatistiklerine göre inceleme yapıldığında; Aida Diva gemisi 60 bin yolcu ile birinci sırayı alırken, bu

gemiye 28 bin yolcu ile Thomson Celebration gemisi ile 27 bin yolcu ile Aegean Paradise gemileri takip etmiştir. Yine 10 binin üzerinde kruvaziyer yolcusunun gemiye katıldığı Grand Celebration(15bin), MSC Divina (11 Bin) ve Celebrity Constellation (10 Bin) gemileri yolcuların ülkemizden kruvaziyer gemilerine katıldığı diğer gemiler olmuştur.

Tablo 18 Ülkemizden Kruvaziyer Gemilere Katılan/ Ayrılan Yolcu Sayısına Göre Sıralama

GELEN – GİDEN (TURN OVER) GÖRE SIRALAMA (2013)					
	GEMİ ADI	DONATAN	KRUVAZİYER YOLCU		
			GLN/GDN	TRANSİT YOLCU	TOPLAM
1	AIDA DIVA	AIDA CRUISES GERMANY	119.852	40.343	160.195
2	THOMSON CELEBRATION	HAL ANTILLEN N.V. CORP.	56.736	51.204	107.940
3	AEGEAN PARADISE	HAINAN CRUISE ENTERPRISES	55.130	0	55.130
4	LOUIS OLYMPIA	CORE MARINE LTD.	36.774	45948	82.722
5	GRAND CELEBRATION	GRAND CELEBRATION LDA.	30.164	2.111	32.275
6	CELEBRITY CONSTELLATION	CELEBRITY CRUISES	20.403	25.314	45.717
7	MSC DIVINA	MSC CROCIERE S.A.	19.466	242.576	262.042
8	AIDA AURA	AIDA CRUISES GERMANY	15.815	13.384	29.199
9	MEIN SCHIFF 2	TUI CRUISES GMBH	14.680	18.649	33.329
10	RIVIERA	OCEANIA CRUISES	9.169	15.378	24.547
11	LOUIS AURA	TEAL SHIPPING SA.	8.210	23.788	31.998
12	NOORDAM	HOLLAND AMERICA LINE	7.399	12.694	20.093
13	AEGEAN ODYSSEY	THE AEGEAN EXPERIENCE	7.022	2591	9.613
14	COSTA FASCINOSA	COSTA CROCIERES	6.568	204.903	211.471
15	SILVER SPIRIT	SILVER SPIRIT SHIPPING CO	6.302	6.099	12.401
16	SEVEN SEAS MARINER	RADISSON SEVEN SEAS	5.040	7.655	12.695
17	SEABOURN ODYSSEY	SEABOURN CRUISE LINE LTD.	5.007	7.470	12.477
18	AZAMARA JOURNEY	AZAMARA CRUISES	3.707	9.458	13.165
19	CRYSTAL SERENITY	SERENITY MARITIMA LTD.	3.463	1.994	5.457
20	WIND SPIRIT	WIND STAR CRUISES LTD.	3.032	6.114	9.146
21	CRYSTAL SYMPHONY	CRYSTAL SHIP BAHAMAS	3.024	2.514	5.538
22	NAUTICA	NAUTICA ACQUISITION LLC	2.594	6.616	9.210
23	DISCOVERY	VSHIPS LEISURE SAM	2.381	2.404	4.785
24	VOYAGER	ALL LEISURE HOLIDAYS	2.214	3.007	5.221
25	KRISTINA KATARINA	KRISTINA CRUISES	1.992	1.251	3.243
26	COSTA MEDITERRANEA	COSTA CROCIERA	1.989	44.119	46.108
27	WIND STAR	WIND STAR CRUISES LTD.	1.906	3.489	5.395
28	L AUSTRAL	COMPAGNIE DU PONANT	1.751	2.537	4.288
29	QUEST FOR ADVENTURE	ACROMAS SHIPPING LTD.	1.588	403	1.991
30	COSTA CLASSICA	COSTA CROCIERES	1.487	5.098	6.585
31	SEADREAM 1	SEADREAM YATHS AS	1.350	1.841	3.191
32	SEVEN SEAS VOYAGER	SUPPLYSTILL LIMITED	1.322	1.340	2.662
33	HAMBURG	CONTI COLUMBUS BAHAMAS	1.264	2290	3.554
34	MINERVA	ARCADIA ADVENTURE	1.171	2.304	3.475
35	COSTA VOYAGER	COSTA CROCIERE	1.138	1564	2.702
36	COLUMBUS 2	INSIGNIA VESSEL	1.068	1.944	3.012

GELEN – GİDEN (TURN OVER) GÖRE SIRALAMA (2013)					
	GEMİ ADI	DONATAN	KRUVAZİYER YOLCU		
			GLN/GDN	TRANSİT YOLCU	TOPLAM
37	ISLAND SKY	ISLAND SKY SHIPPING INC	1.041	1.402	2.443
38	DEUTSCHLAND	MS DEUTSCHLAND	1.034	1014	2.048
39	ARTANIA	ARTANIA SHIPPING LTD	969	9.972	10.941
40	M/V ARTEMIS	GRAND CIRCLE	945	705	1.650
41	MSC LIRICA	NEWCO LIRICA S.A.	942	23.613	24.555
42	OCEAN MAJESTY	MASJESTIC MARINE	872	2.189	3.061
43	STAR CLIPPER	STAR CLIPPERS	821	1779	2.600
44	ZENITH	PULLMANTUR CRUISES SHIP	759	71634	72.393
45	TERE MOANA	MOANA CRUISE LINE	738	795	1.533
46	DELPHIN	PASSAT KREUZFAHRTEN	704	434	1.138
47	SEABOURN SPIRIT	SEABOURN CRUISE LINE LTD.	703	2.592	3.295
48	THE WORLD	THE WORLD OF RESIDENSEA	680	218	898
49	EUROPA 2	OMISON S.A MB H	679	357	1.036
50	MSC MAGNIFICA	NUALY INVESTMENTS INC.	655	20309	20.964
51	MSC MUSICA	GIE MUSICA BAIL	629	6777	7406
52	SERENISSIMA	PREMIER CRUISES LTD	536	742	1278
53	FTI BERLIN	BERLIN SHIPPING LTD FTI	522	1697	2.219
54	CORINTHIAN	GOODWIN SANDS MARINE	462	513	975
55	SILVER CLOUD	SILVER CLOUD SHIPPING	441	1.305	1.746
56	SILVER WIND	SILVER WIND SHIPPING LTD.	441	1.283	1.724
57	HARMONY G	HARMONY G MARITIME	384	561	945
58	COSTA PACIFICA	COSTA CROCIERA S.P.A.	287	24453	24740
59	ROYAL PRINCESS	PRINCESS CRUISES	282	63272	63554
60	VARIETY VOYAGER	BALANDA MARITIME CO.	278	353	631
61	CELEBRITY REFLECTION	CELEBRITY CRUISES	237	81.440	81.677
62	ASUKA II	NNYK CRUISES CO.,LTD.	230	455	685
63	PRINSENDAM	HOLLAND AMERICA LINE	192	7.594	7.786
64	NORWEGIAN JADE	NORWEGIAN CRUISE LINE	190	88.412	88.602
65	EXPLORER	V SHIPS	188	1.260	1.448
66	NAVIGATOR OF THE SEAS	RCCL	160	92130	92290
67	SPLENDOR OF THE SEAS	RCCL	124	26.715	26.839
68	RUBY PRINCESS	PRINCESS CRUISES INC	119	59933	60052
69	SEA CLOUD	HANSA SHIPPING GMBH	90	706	796
70	PAN ORAMA II	PANTHEON N.E.P.A	86	394	480
71	OCEAN DREAM	PULLMANTUR CRUISES	82	827	909
72	NIEUW AMSTERDAM	HOLLAND AMERICA LINE	81	17.497	17.578
73	ROTTERDAM	HOLLAND AMERICA LINE	80	16.530	16.610
74	PACIFIC PRINCESS	PRINCESS CRUISES	78	11.394	11.472
75	QUEEN ELIZABETH	CARNIVAL PLC	70	13.800	13.870
76	HARMONY V	DIODENIS VEN. MARITIME	70	86	156
77	NORWEGIAN SPIRIT	NORWEGIAN CRUISE LINE	64	68.366	68.430
78	CELEBRITY SILHOUETTE	CELEBRITY CRUISES	57	20.722	20.779
79	RYNDAM	HOLLAND AMERICA LINE	53	12.372	12.425

GELEN – GİDEN (TURN OVER) GÖRE SIRALAMA (2013)					
	GEMİ ADI	DONATAN	KRUVAZİYER YOLCU		
			GLN/GDN	TRANSİT YOLCU	TOPLAM
80	COSTA DELIZIOSA	COSTA CROCIERE S.P.A.	39	48.839	48.878
81	QUEEN VICTORIA	CUNARD	35	3.786	3.821
82	SERENADE OF THE SEAS	ROYAL CARIBBEAN CRUISE	32	15.737	15.769
83	SEABOURN QUEST	SEABOURN CRUISE LINE LTD.	29	4.767	4.796
84	MOONLIGHT II	SBK MARINE LMT	28	0	28
85	DAWN PRINCESS	PRINCESS CRUISE LINES	25	3.924	3.949
86	CELEBRITY EQUINOX	CELEBRITY CRUISES	24	10.788	10.812
87	AZURA	CARNIVAL PLC İNGİLTERE	24	6.054	6.078
88	SHERAKHAN	UNLIMITED YACHT V.O.F.	23	0	23
89	ORIENT QUEEN II	ORIENT QUEEN MARITIME	22	7.170	7.192
90	DISNEY MAGIC	DISNEY MAGIC	22	5.021	5.043
91	THOMSON MAJESTY	CORE MARINE LIMITED	18	17.260	17.278
92	CARNIVAL SUNSHINE	CARNIVAL CRUISE LINES	13	9.520	9.533
93	SEA PRINCESS	PRINCESS CRUISES	10	1.907	1.917
94	PAN ORAMA	HELLAS YACHTS LTD.	8	94	102
95	LEGEND OF THE SEAS	ROYAL CARIBBEAN CRUISE	7	5.492	5.499
96	COSTA NEOROMANTICA	COSTA CROCIERE	7	1550	1557
97	THOMSON SPIRIT	SPIRIT HOLDING LTD.	6	9673	9679
98	ARCADIA	P.O. CRUISES	6	3.920	3.926
99	COSTA SERENA	COSTA CROCIERES	5	2.497	2.502
100	EURODAM	HOLLAND AMERICA LINE	5	2.093	2.098
101	BLACK WATCH	FRED OLSEN CRUISES	5	1.946	1.951
102	SEABOURN LEGEND	SEABOURN CRUISE LINE LTD	3	577	580
103	COSTA MAGICA	COSTA CROCIERA SPA.	2	8.514	8.516
104	SEABOURN PRIDE	SEABOURN CRUISE LINE LTD	2	203	205
105	HORIZON	PULLMANTUR CRUISES	0	4.304	4.304
106	CARNIVAL LEGEND	CARNIVAL CRUISE LINES	0	2.214	2.214
107	ISLAND ESCAPE	SUNSHINE CRUISES LTD.	0	1421	1421
108	ASTOR	PREMICON	0	1.316	1.316
109	EUROPA	HAPAG LLOYDBAHAMAS LTD	0	338	338
110	FUNCHAL	PEARL CRUISES	0	222	222

(DTGM İstatistik, 2013)

3.2. Firmalara Göre İnceleme

Ülkemize en fazla kruvaziyer gemi getiren ilk 10 operatöre yönelik incelemede;

Tablo 19 Ülkemize Gelen Kruvaziyer Gemi Oprt Göre Sıralama

Ülkemize Gelen Kruvaziyer Firmalara Göre YOLCU Sayıları								
	Payı %	2012	Artış %	Payı %	2011	Artış %	Payı %	2010
COSTA CROCIERA	16	341.996	1,9	15,3	335.569	25,6	15,5	267.144
HOLLAND AMERICA LINE	11,9	253.345	40,3	8,2	180.575	-44,3	18,9	324.449
MSC	11,5	245.409	-2,5	11,5	251.604	11,6	13,1	225.445
AIDA CRUISES GERMANY	10,3	219.088	-4,5	10,5	229.457	21,4	11	188.948
RCCL	8,1	172.606	-28,9	11,1	242.839	141,9	5,8	100.385
PRINCESS CRUISES	6,2	132.720	9,1	5,6	121.641	2,7	6,9	118.403
CELEBRITY CRUISES	5,8	124.774	-19	7	154.111	139,8	3,7	64.261
NORWEGIAN CRUISE LINE	5	107.669	60	3,1	67.279	27,6	3,1	52.713
CARNIVAL PLC	2,6	56.409	44	1,8	39.180	-28,9	3,2	55.125
CITRON NAVIGATION	2,5	52.857	-21,7	3,1	67.514	39,1	2,8	48.522
DİĞER	20	427.057		22,9	501.651		15,9	273.703
TOPLAM	100	2.133.930		100	2.191.420		100	1.719.098

- Costa Firmasının 2010 yılında ülkemize kruvaziyer yolcu getiren 2. Büyük operatör iken 2011 ve 2012 yıllarında yıllık 300 binin üzerinde kruvaziyer yolcu getirerek en büyük operatör olmuştur.
- Carnival gruba bağlı İtalyan Costa firması 2010 yılında ülkemize 267 bin yolcu kruvaziyer yolcusu getirerek %15,5'lik pay alırken; 2011'de bu sayıyı 335 bine, 2012 yılında da 341 bine çıkarmasına karşın %15-16 olan payını korumuştur.
- Carnival Gruba Bağlı Holland America Line 2010 yılında 324 bin yolcu ile pazarın %19'una hakim iken, 2011 yılında %44'lük bir düşüş yaşayarak 180bin yolcu seviyelerine gerilemiş ve pazar payını %8,2'ye düşürmüştür.
- MSC firması 225-250 bin bandında istikrar göstermiş ve %12-13 olan payını korumuştur.
- Carnival gruba bağlı AIDA grup da 190-230 bin arasında kruvaziyer yolcu getirmiş ve %10-11 olan payını korumuştur.
- Bir diğer büyük kruvaziyer grubu olan Royal Caribbean grubu 2010 yılında %6 olan payını 2011 yılında %11'e çıkarmasına rağmen 2012 yılında tekrar % 8'lere kadar düşürmüştür.

3.3. Acentelere Göre İnceleme

Gelen gemi sayılarına göre yapılan sıralamada, 2013 yılında 479 gemiye acentelik hizmeti veren Karavan acentesi birinci sırayı alırken Merkez Deniz Acentesi 277 gemi ile 2. İstanbul Deniz acentesi 258 gemi ile 3. Sırayı almıştır. (DTGM İstatistik, 2014).

Tablo 20 Ülkemize Gelen Kruvaziyer Gemi/Yolcuların Acentelere Göre Dağılımı

	2013		2012		2011		2010	
Acente Adı	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
Karavan	479	740.911	437	673.613	469	704.866	311	340.750
Merkez	277	327.857	300	325.417	274	299.771	249	258.329
İstanbul	258	487.103	281	444.817	304	509.058	222	271.250
Merhaba	90	22.372	98	20.202	73	34.755	80	21.193
Medlog	80	296.587	0	0	0	0	0	0
Akiş	54	151.249	73	166.239	66	127.090	50	98.991
Dabkoviç	42	49.600	47	85.944	69	98.398	55	89.989
Batınak	41	55.130	46	47.703	29	23.131	1	4.884
Yeşil Marmaris	25	27.046	28	23.979	6	16.286	11	21.431
Abdullah Çakır	23	7.470	17	7.380	9	4.144	5	685
Maskot	13	6.127	26	5.694	1	89	15	7.940
Azim Tur	13	7167	0	0	0	0	12	22.958
Tura	9	367	18	659	33	1.096	24	936
Zihni	6	2.169	9	8.802	0	0	0	0
Antmarin	5	11.889	5	6.762	25	45.686	18	33.081
Met Turizm	3	478	12	1.140	11	934	16	1.792
Catoni	1	685	11	11.324	7	6.956	14	12.675
ITS	0	0	0	0	0	0	81	246.688
Arkas	0	0	73	241.475	86	243.633	86	234.943
Düzgit	0	0	22	4.077	22	4.269	13	3.491
Diğer*	123	343.156	80	20.446	139	71.258	105	47.092
TOPLAM	1542	2.537.363	1.583	2.095.673	1.623	2.191.420	1.368	1.719.098

(DTGM İstatistik, 2014)

Yolcu sayısına göre sıralamada 740 bin yolcuya hizmet veren Karavan acentası 1. Sırayı alırken 487 bin yolcuya hizmet veren İstanbul acentası 2. Sırayı, 327 bin yolcuya hizmet veren Merkez deniz acentası 3. Sırayı almaktadır. (DTGM İstatistik, 2014).

3.4. Limanlara Göre İnceleme

Ülkemizin Kruvaziyer limanlarını gelen yolcu sayılarına göre sıralama ve gruplandırma yapmak gerekirse Akdenizdeki ilk 25 kruvaziyer liman ile yarışabilecek büyüklükte olan 3 liman gözükmektedir. Bunlar İstanbul, İzmir ve Kuşadası limanlarıdır. Söz konusu ilk 25 limanın yıllık ortalama 900 bin yolcuya hizmet verdiği göz önüne alındığında 2013 yılında 500 bin üzerinde kruvaziyer gemiye hizmet veren bu üç limanımız Akdeniz limanları ortalamasının altında kalmıştır (DTGM İstatistik, 2012).

Bu üç limanın arkasından gelen ve 2. Grup limanlar olarak nitelendirebileceğimiz 15 bin üzerinde kruvaziyer yolcu ağırlayan limanlarımız; Antalya, Marmaris, Bodrum, Alanya ve Çeşme limanları gelmektedir. Bu 5 limandan oluşan 2 grup limanların 1. Gruptaki limanlar seviyesine gelebilmeleri için yapılması gerekenler limanlar bazında yapılan değerlendirme kısmında belirtilmiştir (DTGM İstatistik, 2014).

3. Grup olarak nitelendirdiğimiz ve genellikle 5 binin altında kruvaziyer yolcuya hizmet veren ve 17 limandan müteşekkil olan kruvaziyer limanları ise gerek yaşama yeri problemi nedeniyle gerekse tanıtım ve hizmet kalitesi nedeniyle genellikle kruvaziyer yolcu sayıları itibarıyla inişli çıkışlı grafik seyretmişlerdir (DTGM İstatistik, 2014).

Son 3 yıldır limanlarımıza gelen gemiler operatörleri dikkate alınmak suretiyle incelenerek yolcu sayısında yaşanan azalmalar kırmızı renkle artışlar ise mavi renkle belirtilmiştir. Raporun 3. Bölümünde yapılan analiz ve belirlenen hedeflerde operatörlere yönelik yapılan bu çalışma da kullanılmaktadır.

3.4.1. İstanbul Limanı

2003 yılında 200 bin kruvaziyer yolcusunun geldiği İstanbul, 2012 yılında 596 bin, 2013 yılında ise 689 bine ulaşarak ülkemiz kruvaziyer liman sıralamasında ilk sırayı korumuştur. (DTGM İstatistik, 2014).

Tablo 21 İstanbul Limanı Kruvaziyer Yolcu ve Gemi Sayıları

İSTANBUL	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
YOLCU	200.079	114.390	176.768	273.553	422.896	489.544	476.541	508.246	627.897	596.027	689.417
GEMİ	199	141	202	306	340	404	313	342	420	382	381

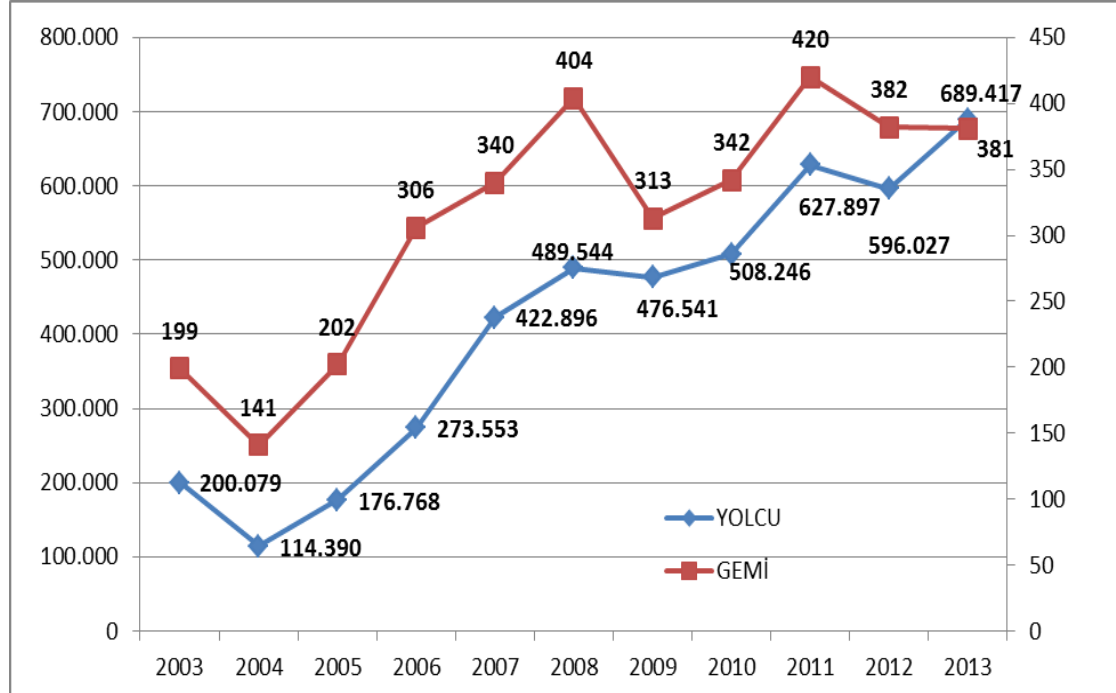
(DTGM İstatistik, 2014)

İstanbul Limanına 2013 yılında gelen 77 farklı kruvaziyer gemisi toplamda 381 sefer gerçekleştirmiştir. İlk 14 gemi 517 bin yolcu ile gelen tüm yolcuların %75'ini gerçekleştirmiştir. 2013 yılında bir önceki yıla göre gemi sayısında 1 azalma olmasına rağmen yolcu sayısında 93 bin artış yaşanmıştır.

2012 yılında İstanbul limanına 139 bin 714 yolcu ile en fazla kruvaziyer yolcu getiren MSC, 2013 yılında 19 bin artış göstererek 158 bin yolcuyla İstanbul limanına getirmiştir. 2012 yılında 110bin turisti İstanbul'a getiren Costa, 2013 yılında 18 bin artış göstererek 128 bin turiste hizmet vermiştir.

2013 yılında ise en fazla sefer ve en fazla yolcu sıralamasında MSC Divina gemisi 32 seferde 134 bin yolcu ile 1. sırayı alırken, 29 seferde 103 bin yolcu getiren Costa Fascinosa gemisi 2. sırayı almıştır. (DTGM İstatistik, 2014)

Grafik 2 İstanbul Limanı Kruvaziyer Gemi ve Yolcu Sayıları



(DTGM İstatistik, 2014)

Tablo 22 İstanbul Limanına Gelen Gemi Ve Yolcu Sayıları

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
ADONIA	0	0	2	1.327	0	0	0	0
ADRIANA III	2	910	0	0	0	0	0	0
AEGEAN ODYSSEY	4	1.416	10	4.673	13	5.635	10	7.154
AEGEAN PARADISE	0	0	0	0	6	7.541	0	0
AIDA AURA	0	0	8	10.810	5	6.416	3	5.415
AIDA DIVA	12	31.252	8	17.943	13	29.255	12	26.494
ALBATROS	2	1.521	1	820	1	771	0	0
ALEXANDER VON HUMBOLDT	0	0	15	11.070	2	0	0	0
AMADEA	0	0	1	550	0	0	0	0
ARCADIA	0	0	0	0	1	1.953	1	1.964
ARTANIA	0	0	1	1.094	1	1.046	4	4.377
ARTEMIS	3	3.382	0	0	0	0	0	0
ASTOR	1	498	2	796	1	657	1	438
ASUKA II	1	596	0	0	0	0	1	685
AURORA	1	1.935	1	1.818	2	3.548	0	0
AZAMARA JOURNEY	2	1.975	0	0	0	0	3	3.721
AZAMARA QUEST	4	3.507	3	3.940	1	1.168	0	0
AZURA	0	0	0	0	1	2.993	1	3.039
BLACK WATCH	1	777	1	797	1	714	1	645
BOUDICCA	0	0	0	0	0	0	0	0
BREMEN	1	124	0	0	0	0	0	0
BRILLIANCE OF THE SEAS	0	0	3	6.260	0	0	0	0
C.COLUMBUS	1	702	0	0	0	0	0	0
CELEBRITY CONSTELLATION	0	0	5	19.804	0	0	5	20.596
CELEBRITY EQUINOX	6	17.117	9	25.418	11	31.873	0	0
CELEBRITY REFLECTION	0	0	0	0	0	0	9	27.578
CELEBRITY SILHOUETTE	0	0	0	0	1	2.832	0	0
CLIPPER ODYSSEY	0	0	1	148	3	401	0	0
CLUB MED 2	2	546	2	897	1	544	0	0
COLUMBUS 2	0	0	0	0	1	630	1	1.089
CORAL	20	15.063	21	15.485	0	0	0	0
CORINTHIAN II	8	1.059	2	377	5	866	3	478
COSTA ATLANTICA	0	0	6	14.043	0	0	0	0
COSTA ALLEGRA	2	1.522	10	8.669	0	0	0	0
COSTA DELIZIOSA	0	0	0	0	0	0	7	17.202
COSTA FAVOLosa	0	0	19	66.688	28	96.009	0	0
COSTA FASCINOSA	0	0	0	0	0	0	29	103.435
COSTA MARINA	1	729	0	0	0	0	0	0

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
COSTA MEDITERRANEA	2	4.597	2	4.870	5	11.297	1	2.122
COSTA NEOROMANTICA	0	0	0	0	0	0	1	1.557
COSTA PACIFICA	0	0	0	0	1	2.927	1	2.934
COSTA ROMANTICA	0	0	2	1.785	0	0	0	0
COSTA SERENA	30	105.52	0	0	0	0	0	0
COSTA VOYAGER	0	0	0	0	0	0	1	1.316
CRISTAL	31	29.578	0	0	0	0	0	0
CROWN PRINCESS	0	0	0	0	2	5.363	0	0
CRYSTAL SERENITY	4	4.974	2	3.040	4	5.087	2	3.612
CRYSTAL SYMPHONY	0	0	0	0	1	1.086	2	3.109
DAWN PRINCESS	1	1.938	1	1.926	0	0	1	1.972
DELPHIN	0	0	0	0	1	481	1	747
DEUTSCHLAND	1	958	1	1.572	0	0	0	0
DISCOVERY	4	4.586	1	1.184	4	2.970	1	1.269
EUROPA	1	671	0	0	1	666	1	706
EXPLORER	1	1.548	1	1.608	1	1.328	0	0
FTI BERLIN	0	0	0	0	2	706	2	902
GRAND CELEBRATION	4	9.141	8	13.330	4	3.991	11	30.810
GRAND MISTRAL	0	0	1	1.186	0	0	0	0
HAMBURG	0	0	1	301	2	1.250	2	1.288
HANSEATIC	0	0	4	5.957	0	0	0	0
HARMONY G	0	0	0	0	2	76	5	326
HORIZON	0	0	12	18.694	0	0	0	0
INSIGNIA	2	2.549	1	1.312	0	0	0	0
ISLAND SKY	2	404	3	619	4	765	4	846
KRISTINA KATARINA	2	1.252	5	2.810	4	2.590	4	1.938
KRISTINA REGINA	2	789	0	0	0	0	0	0
L AUSTRAL	0	0	2	567	2	694	5	1.770
LE BOREAL	5	1.843	0	0	0	0	0	0
LE LEVANT	8	929	14	1.960	12	1.585	0	0
LOUIS AURA	0	0	0	0	0	0	19	10.960
LOUIS CRISTAL	0	0	31	26.478	23	16.795	0	0
LOUIS MAJESTY	0	0	1	1.466	0	0	0	0
LOUIS OLYMPIA	0	0	0	0	0	0	3	4.346
MARINA	0	0	0	0	2	4.787	0	0
MARINER OF THE SEAS	0	0	0	0	2	6.295	0	0
MEIN SCHIFF 1	0	0	0	0	2	3.579	0	0
MEIN SCHIFF 2	0	0	0	0	1	1.823	3	5.591
MELODY	6	7.137	7	7.736	3	3.039	0	0

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
MINERVA	2	995	2	1.357	2	1.249	2	1.200
MIR	1	42	0	0	0	0	0	0
MSC DIVINA	0	0	0	0	22	95.207	32	134.674
MSC FANTASIA	0	0	0	0	1	3.471	0	0
MSC LIRICA	0	0	0	0	3	5.147	5	6.175
MSC MAGNIFICA	36	110.196	33	104.892	7	21.533	4	10.545
MSC MUSICA	0	0	0	0	0	0	3	7.406
MSC OPERA	4	6.939	3	4.719	4	6.432	0	0
MSC ORCHESTRA	0	0	0	0	3	7.924	0	0
NAUTICA	4	5.284	4	4.925	1	1.240	2	2.604
NIEUW AMSTERDAM	3	6.681	5	10.899	5	10.895	4	8.805
NORWEGIAN JADE	0	0	6	14.609	2	3.804	9	21.743
NORWEGIAN SPIRIT	0	0	0	0	16	32.681	16	34.231
NOORDAM	0	0	0	0	0	0	2	7.427
OCEAN MAJESTY	2	3.272	1	0	2	864	4	1.267
OCEAN VILLAGE	0	0	0	0	0	0	0	0
ORIANA	1	1.737	0	0	1	1.797	0	0
ORIENT QUEEN	1	503	1	589	14	6.314	0	0
PACIFIC PRINCESS	2	1.355	1	657	5	3.302	9	6.042
PEGASUS	0	0	5	211	0	0	0	0
PRINCESS DANAE	1	889	1	14	0	0	0	0
PRINCESS DAPHNE	0	0	3	622	0	0	0	0
PRINSENDAM	2	1.580	1	814	2	1.472	3	1.924
QUEEN ELIZABETH	0	0	0	0	5	10.160	1	2.002
QUEEN VICTORIA	4	7.813	6	11.679	1	1.928	1	1.919
QUEST FOR ADVENTURE	0	0	0	0	0	0	2	1.609
REGATTA	0	0	0	0	2	2.657	0	0
RIVIERA	0	0	0	0	1	2.486	4	9.307
ROTTERDAM	0	0	1	1.362	0	0	2	2.438
ROYAL PRINCESS	0	0	0	0	0	0	9	33.669
RUBY PRINCESS	9	29.300	11	35.395	13	40.870	3	9.201
RYNDAM	0	0	0	0	0	0	3	3.801
SAGA RUBY	1	520	1	556	1	532	0	0
SAPPHIRE	4	2.515	0	0	0	0	0	0
SEA CLOUD	4	436	0	0	0	0	0	0
SEA CLOUD II	0	0	3	529	3	404	0	0
SEABOURN LEGEND	0	0	0	0	1	394	0	0
SEABOURN ODYSSEY	7	6.190	9	7.759	9	4.054	7	5.521
SEABOURN PRIDE	0	0	1	380	0	0	0	0

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
SEA PRINCESS	0	0	0	0	0	0	1	1.917
SEABOURN QUEST	0	0	5	4.268	1	843	0	0
SEABOURN SPIRIT	1	284	0	0	0	0	2	737
SEADREAM 1	3	616	0	0	1	185	7	1.359
SEADREAM 2	3	584	3	601	0	0	0	0
SERENISSIMA	0	0	0	0	0	0	3	540
SEVEN SEAS MARINER	6	7.421	5	6.830	5	6.871	4	5.219
SEVEN SEAS VOYAGER	0	0	1	1.300	2	2.641	1	1.336
SILVER CLOUD	1	549	0	0	0	0	1	467
SILVER SPIRIT	3	2.739	3	2.852	4	3.615	7	6.555
SILVER WIND	5	2.395	2	1.076	6	2.961	1	448
SPIRIT OF ADVENTURE	1	537	2	1.346	0	0	0	0
STAR CLIPPER	0	0	2	477	2	612	3	830
STAR FLYER	0	0	4	1.060	0	0	0	0
STAR PRINCESS	3	7.514	4	9.603	0	0	0	0
SUN PRINCESS	0	0	0	0	1	1.814	0	0
TERE MOANA	0	0	0	0	0	0	5	741
THE CALYPSO	4	1.524	4	2.537	0	0	0	0
THE OCEANIC	0	0	1	1.813	0	0		
THE WORLD	0	0	1	269	0	0	2	708
THOMSON CELEBRATION	12	16.274	19	23.721	12	15.129	16	20.261
TO CALLISTO	3	111	2	90	7	274	0	0
VARIETY VOYAGER	0	0	0	0	0	0	3	283
VISION OF THE SEAS	0	0	6	22.519	0	0	0	0
VISTAMAR	4	1.741	3	1.215	0	0	0	0
VOYAGER	0	0	0	0	0	0	2	1.827
VOYAGER OF THE SEAS	0	0	1	5.284	0	0	0	0
WESTERDAM	3	5.678	0	0	0	0	0	0
WIND SPIRIT	9	2.351	3	777	13	3.345	11	3.015
WIND STAR	9	2.415	9	2.263	8	2.009	7	1.902
WIND SURF	0	0	3	1.394	0	0	0	0
ZENITH	4	6.221	0	0	10	14.870	17	25.331

(DTGM İstatistik, 2014)

3.4.2. Kuşadası Limanı

Tablo 23 Kuşadası Limanı Kruvaziyer Yolcu Sayıları

KUŞADASI	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
YOLCU	225.330	221.417	301.105	368.696	466.677	518.872	462.746	493.911	662.456	564.317	577.685
GEMİ	337	348	441	471	613	601	506	517	568	464	428

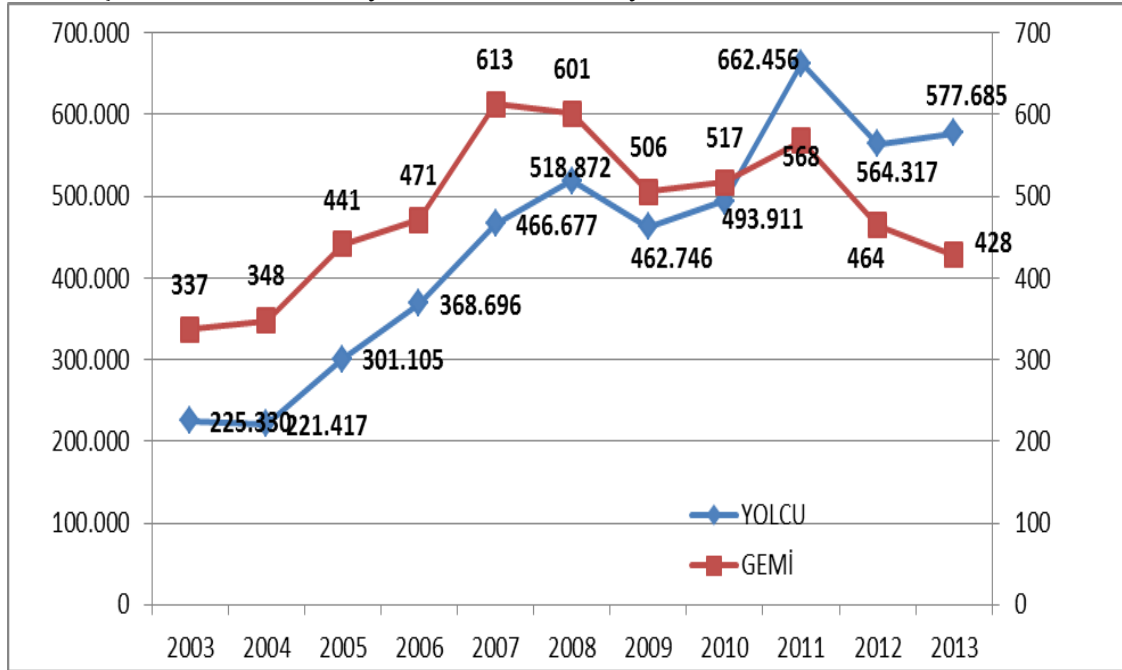
(DTGM İstatistik, 2014)

Kuşadası Limanına 2013 yılında gelen 75 farklı kruvaziyer gemisi toplamda 428 sefer gerçekleştirmiştir. İlk 7 gemi gelen yolcuların %61'ini; ilk 14 gemi gelen yolcuların %77'sini gerçekleştirmiştir.

2013 Yılında Kuşadası'na gelen gemi sayısı bir önceki yıla göre %7 düşüş göstererek 428'e düşmesine rağmen yolcu sayısında 13 binlik artış göstererek 577 bine ulaşmıştır.

2013 Yılında Kuşadası'na en fazla yolcu, Royal Caribbean grubunun Navigator of The Sea Gemisi 27 sefer ile 92 bin yolcu ile ilk sırayı alırken, Louis Cruise operatörünün Louis Olympia gemisi 53 seferde 78 bin yolcu ile ikinci sırayı, Celebrity Reflection gemisi 17 sefer ile 54 bin yolcu getirerek 3. Sırayı almıştır.

Grafik 3 Kuşadası Limanı Kruvaziyer Gemi ve Yolcu Sayıları



(DTGM İstatistik, 2014)

Tablo 24 Kuşadası Limanına Gelen Gemi Ve Yolcu Sayıları

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
ADONIA	0	0	4	2.654	0	0	0	0
AEGEAN ODYSSEY	2	610	10	3.739	3	861	1	299
ALBATROS	1	808	0	0	0	0	0	0
AMSTERDAM	0	0	1	1.133	0	0	0	0
AQUAMARINE	65	64.950	0	0	0	0	0	0
ARCADIA	0	0	1	1.986	0	0	0	0
ARETHUSA	16	1.559	17	1.642	13	1.271	0	0
ARION	1	301	2	470	2	284	0	0
ARTANIA	0	0	2	1.780	2	1.870	0	0
ARTEMIS	3	3.370	0	0	0	0	0	0
ASTOR	3	1.402	3	1.127	1	372	0	0
AURORA	1	1.804	1	1.813	0	0	0	0
AZAMARA JOURNEY	4	2,33	0	0	2	1.180	4	2.591
AZAMARA QUEST	9	3.949	9	5.225	4	2.075	0	0
AZURA	0	0	0	0	0	0	1	3.039
BLACK WATCH	0	0	0	0	0	0	1	663
BOUDICCA	1	788	0	0	1	813	0	0
BREMEN	1	124	0	0	0	0	0	0
BRILLIANCE OF THE SEAS	9	20.135	6	13.504	0	0	0	0
CELEBRITY CENTURY	6	11.565	5	9.860	0	0	0	0
CELEBRITY CONSTELLATION	0	0	0	0	0	0	6	12.551
CELEBRITY EQUINOX	12	35.579	19	55.693	20	57.793	4	10.812
CELEBRITY REFLECTION	0	0	0	0	2	5.901	17	54.099
CELEBRITY SILHOUETTE	0	0	3	8.720	6	17.505	7	20.779
CELEBRITY SOLSTICE	0	0	7	20.644	3	8.870	0	0
CLIPPER ODYSSEY	0	0	1	173	0	0	0	0
CLUB MED 2	0	0	1	489	0	0	0	0
COLUMBUS 2	0	0	0	0	1	1.061	1	1.278
CORINTHIAN II	8	733	6	636	8	648	1	84
COSTA ALLEGRA	1	786	0	0	0	0	0	0
COSTA FASCINOSA	0	0	0	0	0	0	1	3
COSTA MEDITERRANEA	0	0	0	0	0	0	1	2.122
CRISTAL	23	18.705	0	0	0	0	0	0
CROWN PRINCESS	2	6.197	0	0	11	32.278	0	0
CRYSTAL SERENITY	8	6.500	4	2.941	4	3.601	2	1.845
CRYSTAL SYMPHONY	1	605	0	0	2	1.550	3	2.429
DAWN PRINCESS	1	1.933	0	0	0	0	1	1.977
DISNEY MAGIC	0	0	0	0	0	0	2	5.043
DEUTSCHLAND	0	0	1	403	0	0	1	337

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
DISCOVERY	1	580	1	1.396	1	422	1	485
EURODAM	2	4.005	0	0	0	0	1	2.098
EUROPA	0	0	0	0	1	367	1	338
EUROPA 2	0	0	0	0	0	0	1	50
EXPLORER	0	0	0	0	0	0	1	776
FTI BERLIN	0	0	0	0	0	0	2	688
FUNCHAL	0	0	0	0	0	0	1	222
GALİLEO	0	0	1	49	0	0	0	0
GEMINI	33	26.303	0	0	0	0	0	0
GRANDEUR OF THE SEAS	0	0	1	1.185	5	9.761	0	0
HAPPY DOLPHIN	0	0	9	6.735	0	0	0	0
HARMONY G	20	764	21	679	0	0	2	78
HARMONY V	0	0	0	0	1	27	2	78
INSIGNIA	3	2.010	6	3.773	0	0	0	0
ISLAND ESCAPE	0	0	0	0	0	0	1	1.421
ISLAND SKY	2	201	2	207	0	0	1	204
KRISTINA KATARINA	1	289	1	295	0	0	1	296
KRISTINA REGINA	1	208	0	0	0	0	0	0
L AUSTRAL	0	0	3	672	2	370	2	377
LE BOREAL	3	627	0	0	0	0	0	0
LE LEVANT	0	0	2	147	10	711	0	0
LEGEND OF THE SEAS	0	0	0	0	0	0	1	1.838
LOUIS AURA	0	0	0	0	0	0	34	19.932
LOUIS CRISTAL	0	0	37	29.671	26	21.207	0	0
LOUIS MAJESTY	0	0	61	85.412	0	0	0	0
LOUIS OLYMPIA	0	0	0	0	38	45.818	53	78.376
M/V ARTEMIS	0	0	4	352	0	0	14	944
MARINA	0	0	7	8.190	6	7.158	0	0
MARINER OF THE SEAS	0	0	14	44.369	5	15.409	0	0
MEIN SCHIFF 1	0	0	14	26.110	11	21.824	0	0
MEIN SCHIFF 2	0	0	0	0	2	3.910	4	7.448
MINERVA	1	331	4	1.236	1	306	2	624
NAUTICA	10	6.754	13	7.828	4	2.513	7	4.596
NAVIGATOR OF THE SEAS	14	46.828	25	83.986	26	86.078	27	92.290
NIEUW AMSTERDAM	3	6.664	5	10.765	5	10.865	4	8.773
NOORDAM	3	5.931	8	16.342	8	16.182	5	9.252
OCEAN DREAM	0	0	0	0	1	907	1	909
OCEAN MAJESTY	0	0	0	0	0	0	2	701
OCEAN PRINCESS	2	1.357	3	1.955	2	1.288	0	0
OCEAN VILLAGE	8	12.688	0	0	0	0	0	0

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
OCEANA	0	0	1	1.909	0	0	0	0
ORIANA	0	0	2	3.551	0	0	0	0
ORIENT QUEEN	1	503	1	1.764	4	2.535	0	0
PACIFIC PRINCESS	0	0	0	0	10	6.786	8	5.430
PAN ORAMA	1	47	2	52	11	307	0	0
PAN ORAMA II	0	0	0	0	2	74	1	48
PANTHEON	1	49	0	0	0	0	0	0
PASIFIC PRINCESS	12	8.206	13	8.176	0	0	0	0
PEGASUS	2	76	4	105	0	0	0	0
PRINCESS DANAE	3	1.533	4	1.751	2	723	0	0
PRINCESS DAPHNE	1	262	0	0	0	0	0	0
PRINSENDAM	4	3.152	4	3.123	3	2.090	4	2.508
QUEEN ELIZABETH	1	2.008	0	0	1	2.062	5	9.863
QUEEN VICTORIA	5	9.720	5	9.077	1	1.875	1	1.902
QUEST FOR ADVENTURE	0	0	0	0	0	0	1	382
REGATTA	0	0	0	0	0	0	0	0
RIVIERA	0	0	0	0	6	7.271	9	10.560
ROTTERDAM	0	0	2	2.758	0	0	4	5.201
ROYAL PRINCESS	0	0	0	0	0	0	8	29.885
RUBY PRINCESS	13	45.426	12	38.256	13	41.019	16	50.851
RYNDAM	0	0	0	0	0	0	6	7.372
SAGA RUBY	0	0	0	0	2	1.096	0	0
SAPPHIRE	10	5.004	0	0	0	0	0	0
SEA CLOUD	0	0	0	0	1	47	0	5
SEA CLOUD II	0	0	1	70	3	391	0	0
SEABOURN LEGEND	0	0	0	0	2	412	1	192
SEABOURN ODYSSEY	13	6.273	16	7.057	7	3.068	4	1.591
SEABOURN PRIDE	0	0	2	389	0	0	1	205
SEABOURN QUEST	0	0	8	3.534	6	2.636	7	3.065
SEABOURN SPIRIT	0	0	2	423	0	0	3	591
SEADREAM 1	7	726	0	0	2	190	7	739
SEADREAM 2	7	676	6	603	2	128	0	0
SERENADE OF THE SEAS	0	0	0	0	8	17.217	7	15.769
SEVEN SEAS MARINER	12	8.129	14	9.752	12	8.360	8	5.476
SEVEN SEAS VOYAGER	2	1.343	5	3.257	4	2.710	2	1.326
SILVER CLOUD	2	567	1	174	0	0	2	499
SILVER SPIRIT	2	1,07	5	2.446	6	2.820	10	4.096
SILVER WHISPER	1	310	0	0	0	0	0	0
SILVER WIND	7	1.956	6	1.454	13	3.285	4	892
SPIRIT OF ADVENTURE	2	536	1	328	0	0	0	0

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
SPIRIT OF OCEANUS	1	43	0	0	0	0	0	0
SPLENDOR OF THE SEAS	16	29.517	9	16.911	16	29.975	14	26.839
STAR CLIPPER	11	1.226	11	1.361	7	873	3	379
STAR PRINCESS	6	15.177	10	25.673	0	0	0	0
TERE MOANA	0	0	0	0	0	0	5	316
THE AEGEAN PEARL	12	8.455	0	0	0	0	0	0
THE CALYPSO	20	9.680	9	4.255	0	0	0	0
THE OCEANIC	0	0	2	1.684	0	0	0	0
THE WORLD	0	0	1	159	0	0	0	0
THOMSON CELEBRATION	13	16.242	9	11.343	13	16.393	12	15.178
THOMSON MAJESTY	0	0	0	0	12	17.957	7	10.341
THOMSON SPIRIT	0	0	12	15.173	1	1.165	4	4.786
TO CALLISTO	1	28	3	86	8	258	0	0
VARIETY VOYAGER	2	3.905	6	11.291	1	37	0	0
VISTAMAR	0	0	2	443	0	0	0	0
VOYAGER	0	0	0	0	0	0	2	766
VOYAGER OF THE SEAS	0	0	1	3.524	0	0	0	0
WESTERDAM	3	5.652	0	0	0	0	0	0
WIND SPIRIT	18	2.237	6	779	26	3.366	23	3.135
WIND STAR	18	2.545	19	2.369	16	2.036	13	1.755
WIND SURF	0	0	6	1.410	0	0	0	0

(DTGM İstatistik, 2014)

3.4.3. İzmir Limanı

Tablo 25 İzmir Limanı Kruvaziyer Yolcu Sayıları

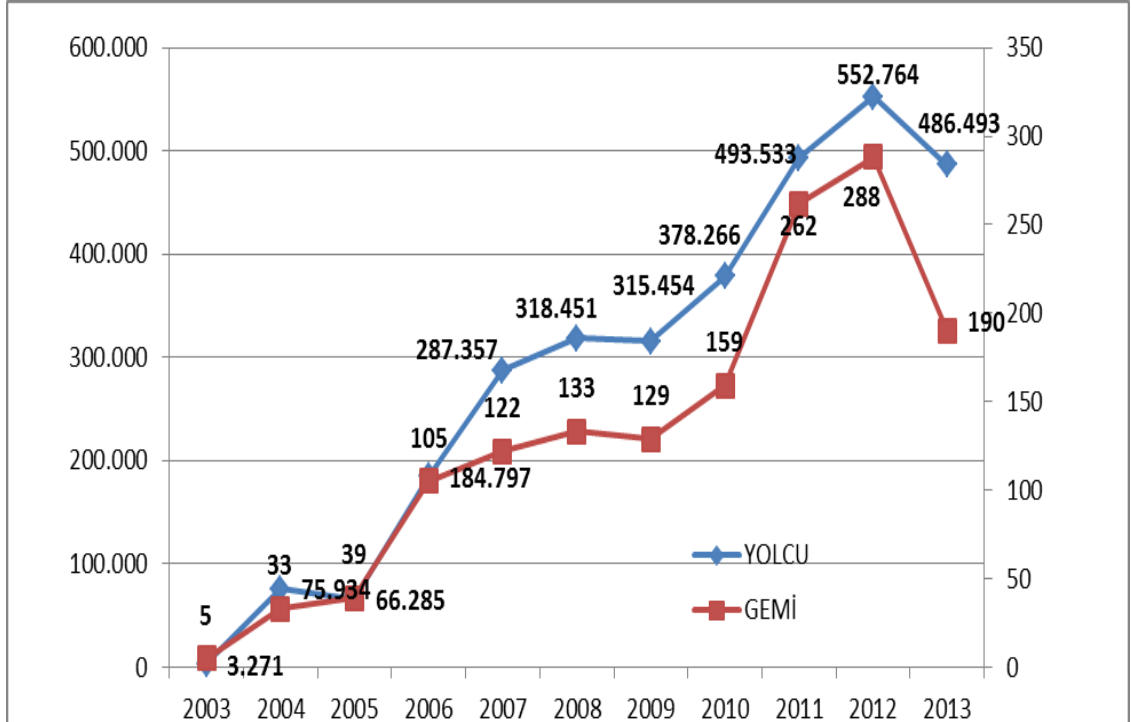
İZMİR	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
YOLCU	3.271	75.934	66.285	184.797	287.357	318.451	315.454	378.266	493.533	552.764	486.493
GEMİ	5	33	39	105	122	133	129	159	262	288	190

(DTGM İstatistik, 2014)

İzmir Limanına 2013 yılında gelen 29 farklı kruvaziyer gemisi toplamda 190 sefer gerçekleştirmiş iken ilk 3 gemi gelen yolcuların %58'ini; İlk 7 gemi gelen yolcuların %82'sini gerçekleştirmiştir. İzmir limanına 2013 yılında bir önceki yıla göre gemi sayısında 98, yolcu sayısında ise 66 bin düşüş yaşanmış, 190 seferde 486 bin yolcu şehri ziyaret etmiştir.

Bu 10 yıllık süreçte en fazla büyümeyi, 2003 yılında 3 bin civarında kruvaziyer yolcu sayısını 2013 yılı sonunda 500 bine kadar yükseltmeyi başaran İzmir limanı gerçekleştirmiştir. Kruvaziyer yolcularının ayakbaşı paralarının İzmir Ticaret Odası tarafından ödenmesi ve Kruvaziyer gemi operatörleri ile kurulan sağlıklı iletişimin bunda önemli bir katkısının olduğu gözükmemektedir. Bunların yanı sıra liman hizmet tarifelerinde yapılan indirimler, mevzuat engellerinin kaldırılması ve oluşan bu rekabetçi yapıya bağlı olarak Costa firmasının Kuşadası limanı yerine İzmir limanına uğrak yapması da İzmir'in büyük kruvaziyer gemiler ile tanışmasına neden olan diğer etkenler olarak sıralanabilir.

Grafik 4 İzmir Limanı Kruvaziyer Gemi ve Yolcu Sayıları



(DTGM İstatistik, 2014)

Tablo 26 İzmir Limanına Gelen Gemi Ve Yolcu Sayıları

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
ADONIA	0	0	1	636	0	0	0	0
AEGEAN ODYSSEY	0	0	0	0	10	3.879	4	1.151
AEGEAN PARADISE	0	0	0	0	27	30.277	0	0
AIDA AURA	0	0	8	13.558	5	7.623	5	7.911
AIDA DIVA	13	39.666	14	36.080	12	35.996	0	0
ARCADIA	0	0	0	0	1	1.952	1	1.962
ARTANIA	0	0	0	0	0	0	2	1.962
AURORA	0	0	0	0	3	5.381	0	0
AZURA	0	0	0	0	1	2.986	0	0
BALMORAL	0	0	1	1.249	0	0	0	0
BLACK WATCH	1	770	0	0	0	0	1	643
BLU DE FRANCE	1	0	0	0	0	0	0	0
BOUDICCA	1	787	0	0	0	0	0	0
CARNIVAL BREEZE	0	0	0	0	1	4.054	0	0
CARNIVAL LEGEND	0	0	0	0	0	0	1	2.214
CARNIVAL SUNSHINE	0	0	0	0	0	0	3	9.533
CLUB MED 2	0	0	1	330	0	0	0	0
CORINTHIAN II	1	59	1	77	1	101	1	89
COSTA ATLANTICA	0	0	6	14.041	12	49.137	0	0
COSTA ALLEGRA	6	5.307	16	12.850	0	0	0	0
COSTA CLASSICA	0	0	0	0	0	0	5	6.585
COSTA DELIZIOSA	0	0	0	0	0	0	13	31.676
COSTA FASCINOSA	0	0	0	0	1	1.687	29	101.415
COSTA FAVOLOSA	0	0	19	66.396	28	94.336	0	0
COSTA MAGICA	1	3.143	0	0	5	10.161	3	8.516
COSTA MARINA	0	0	3	2.070	0	0	0	0
COSTA MEDITERRANEA	6	13.739	4	9.285	10	21.387	12	29.530
COSTA PACIFICA	3	9.557	17	48.039	11	30.492	7	21.806
COSTA ROMANTICA	0	0	18	25.852	0	0	0	0
COSTA SERENA	30	105.161	1	2.491	3	8.651	1	2.502
DELPHIN VOYAGER	1	292	0	0	0	0	1	391
GRAND CELEBRATION	8	9.556	12	13.389	4	3.543	1	1.465
HAMBURG	0	0	0	0	0	0	1	310
HAPPY DOLPHIN	0	0	8	6.001	0	0	0	0
HORIZON	0	0	12	17.168	0	0	0	0
LOUIS AURA	0	0	0	0	0	0	1	892
LOUIS CRISTAL	0	0	14	11.365	23	14.855	0	0
LOUIS MAJESTY	0	0	1	1.454	0	0	0	0
MARINA	0	0	1	1.164	0	0	0	0

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
MINERVA	0	0	0	0	1	611	0	0
MSC DIVINA	0	0	0	0	22	75.769	32	127.368
MSC MAGNIFICA	36	105.974	37	108.775	7	20.519	4	10.419
MSC MUSICA	0	0	2	5.233	0	0	0	0
MSC ORCHESTRA	0	0	0	0	1	2.434	0	0
MSC SPLENDIDA	0	0	3	9.967	0	0	0	0
NORWEGIAN GEM	13	34.868	0	0	0	0	0	0
NORWEGIAN JADE	7	17.845	19	48.480	12	28.923	21	55.014
NORWEGIAN SPIRIT	0	0	0	0	16	32.828	16	34.199
OCEAN MAJESTY	19	15.859	32	25.653	20	17.426	0	0
ORIANA	0	0	0	0	1	1.794	0	0
ORIENT QUEEN	0	0	0	0	16	7.275	0	0
QUEEN ELIZABETH	0	0	0	0	6	12.118	1	2.005
QUEEN VICTORIA	0	0	2	3.924	0	0	0	0
SEABOURN ODYSSEY	0	0	0	0	7	3.028	4	1.797
SEABOURN SPIRIT	0	0	0	0	0	0	1	205
SEABOURN QUEST	0	0	0	0	2	860	0	0
SEADREAM 1	0	0	0	0	0	0	1	100
SEADREAM 2	0	0	0	0	1	50	0	0
THE CALYPSO	0	0	1	625	0	0	0	0
THE OCEANIC	1	53	0	0	0	0	0	0
THE WORLD	0	0	1	168	0	0	0	0
THOMSON CELEBRATION	7	8.935	6	7.270	6	7.728	1	1.245
TO CALLISTO	0	0	0	0	2	40	0	0
VISTAMAR	0	0	1	422	0	0	0	0
ZENITH	4	6.216	0	0	10	14.863	17	23.525

(DTGM İstatistik, 2014)

3.4.4. Antalya Limanı

Tablo 27 Antalya Limanı Kruvaziyer Yolcu Sayıları.

ANTALYA	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
YOLCU	48.012	51.049	30.424	13.015	15.680	25.057	12.549	103.859	127.250	159.430	163.575
GEMİ	92	63	40	32	34	41	23	41	64	55	56

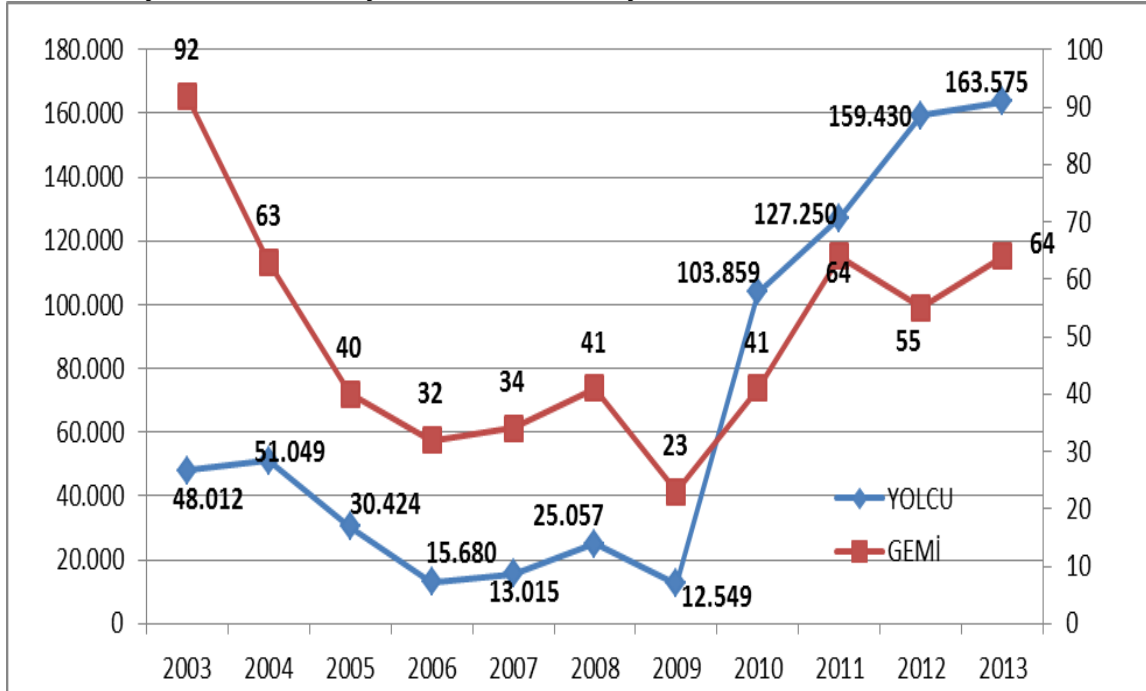
(DTGM İstatistik, 2014)

Antalya Limanına 2013 yılında gelen 20 farklı kruvaziyer gemisi toplamda 56 sefer gerçekleştirmiş iken ilk 3 gemi gelen yolcuların % 93'ünü gerçekleştirmiştir. 2013 Yılında Antalya limanına bir önceki yıla göre gemi sayısında 1, yolcu sayısında ise 4 bin artış gözükmemektedir.

Antalya limanının son on yılı incelendiğinde 2003 yılından 2010 yılına kadar 50 bin yolcu seviyelerinden 12 binlere kadar düşüşün olduğu; 2010 yılından sonra Antalya limanının büyük kruvaziyer gemiler ile tanışması neticesinde büyük bir artışın yaşanarak yolcu sayısının 100 binin üzerine ulaştığı görülmektedir. 2010 yılından sonra ülke genelinde düşüşün yaşandığı 2012 yılında bile artışın görüldüğü bir büyüme trendine girdiği ve 2013 yılı itibariyle 160 binin üzerine kruvaziyer yolcuya hizmet verdiği görülmektedir.

2003-2009 yılları arasında ortalama 600 kişilik gemilere hizmet veren Antalya limanı 2010 yılından sonra ortalama 2500 kişilik kruvaziyer gemilere hizmet vermeye başlamıştır. Nitekim 2004 yılında 63 gemi ile 51 bin yolcuya hizmet verirken 2013 yılında 56 gemi ile 163 bin yolcu sayısına ulaşmıştır.

Grafik 5 Antalya Limanı Kruvaziyer Gemi ve Yolcu Sayıları.



(DTGM İstatistik, 2014)

Tablo 28 Antalya Limanına Gelen Gemi Ve Yolcu Sayıları

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
AEGEAN ODYSSEY	1	210	1	301	0	0	1	299
AIDA AURA	29.279	0	0	11	5	14.153	6	15.873
AIDA DIVA	19	89.045	17	76.737	27	119.246	28	121.812
AIDABLU	0	0	1	4.991	1	4.369	0	0
ARION	0	0	2	422	0	0	0	0
ARTANIA	0	0	0	0	0	0	1	1.19
ASTOR	0	0	0	0	2	774	0	0
ATHENA	0	0	1	320	0	0	0	0
AZAMARA JOURNEY	0	0	0	0	1	557	0	0
AZAMARA QUEST	0	0	1	577	0	0	0	0
BALMORAL	1	1.252	0	0	0	0	0	0
CLIPPER ODYSSEY	0	0	2	52	1	63	0	0
CORINTHIAN II	0	0	1	80	1	79	0	0
COSTA ALLEGRA	0	0	9	6.688	0	0	0	0
COSTA VOYAGER	0	0	0	0	0	0	1	693
DEUTSCHLAND	0	0	0	355	0	0	1	1.018
DISCOVERY	1	564	0	0	0	0	0	0
EXPLORER	0	0	0	0	0	0	1	672
HAMBURG	0	0	0	0	0	0	1	309
HANSEATIC	0	0	1	151	0	0	0	0
INSIGNIA	1	675	0	0	0	0	0	0
ISLAND SKY	1	106	1	103	0	0	0	0
KRISTINA KATARINA	1	360	7	1.415	0	0	0	0
L AUSTRAL	0	0	0	0	0	0	1	208
LE BOREAL	1	294	0	0	0	0	0	0
LE DIAMANT	1	106	0	0	0	0	0	0
MARINA	0	0	0	0	2	2.472	0	0
MEIN SCHIFF 2	0	0	0	0	3	11.425	4	14.730
MELODY	5	5.902	0	0	0	0	0	0
MINERVA	0	0	1	321	2	577	1	320
MSC ORCHESTRA	0	0	1	2.311	0	0	0	0
NAUTICA	0	0	2	1.031	0	0	0	0
NOORDAM	0	0	0	0	0	0	1	1.707
NORWEGIAN JADE	0	0	0	0	1	1.891	0	0
PAN ORAMA II	0	0	0	0	0	0	1	27
PRINCESS DANAE	2	809	0	0	0	0	0	0
PRINSENDAM	1	796	1	804	0	0	1	530
ROTTERDAM	0	0	0	0	0	0	2	2.808
QUEEN ELIZABETH	0	0	0	0	1	1.982	0	0

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
SEA CLOUD	0	0	0	0	1	56	0	0
SEABOURN LEGEND	0	0	0	0	0	0	1	194
SEABOURN PRIDE	0	0	2	387	0	0	0	0
SEABOURN QUEST	0	0	0	0	2	660	0	0
SEVEN SEAS MARINER	0	0	1	692	0	0	1	636
SEVEN SEAS VOYAGER	0	0	0	0	1	633	0	0
SILVER WIND	1	290	0	0	2	434	1	192
STAR FLYER	3	307	0	0	0	0	0	0
THOMSON CELEBRATION	1	1.242	0	0	0	0	0	0
TO CALLISTO	0	0	0	0	2	59	0	0
VISTAMAR	0	0	1	232	0	0	0	0
VOYAGER	0	0	0	0	0	0	1	416
WESTERDAM	1	1.901	0	0	0	0	0	0
WIND SPIRIT	0	0	0	0	0	0	1	112

(DTGM İstatistik, 2014)

3.4.5. Marmaris Limanı

Tablo 29 Marmaris Limanı Kruvaziyer Yolcu Sayıları.

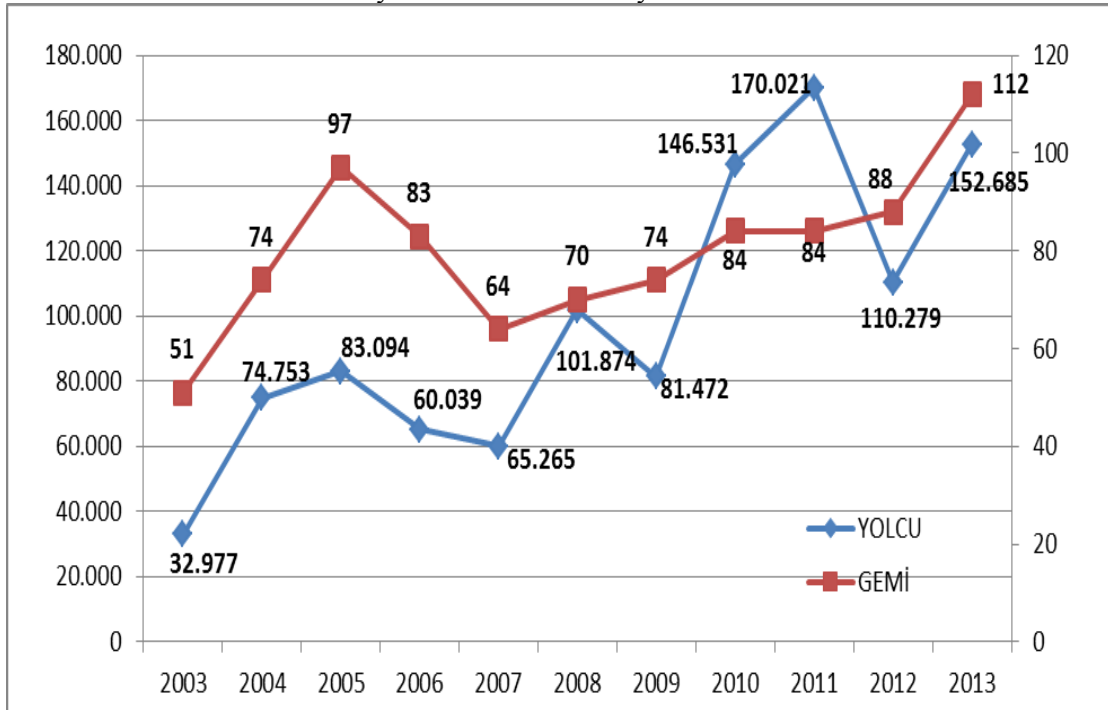
MARMARİS	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
YOLCU	32.977	74.753	83.094	65.265	60.039	101.874	81.472	146.531	170.021	110.279	152.685
GEMİ	51	74	97	83	64	70	74	84	84	88	112

(DTGM İstatistik, 2014)

Marmaris Limanına 2013 yılında gelen 22 farklı kruvaziyer gemisi toplamda 112 sefer gerçekleştirmiştir. İlk 4 gemi 114 bin yolcu ile gelen tüm yolcuların %75'ini gerçekleştirmiştir. 2013 yılında bir önceki yıla göre gemi sayısında 24, yolcu sayısında 42 bin artış yaşanmıştır.

Marmaris limanı 2003-2005 yılları arasında yolcu sayısında artış göstererek 33 binden 83 bine yükselmesine rağmen 2006-2007 yılları arasında azalan bir grafik göstererek 65 bin seviyelerine gerilemiştir. Bu yıldan sonra inişli çıkışlı bir durum sergileyerek 170 bin seviyelerine kadar yükselmesine rağmen 2012'de 110 bin seviyelerine geri dönmüş ve 2013 yılı sonu itibarıyla 150 binin üzerinden kruvaziyer yolcusuna hizmet vermiştir.

Grafik 6 Marmaris Limanı Kruvaziyer Gemi ve Yolcu Sayıları.



(DTGM İstatistik, 2014)

Tablo 30 Marmaris Limanına Gelen Gemi ve Yolcu Sayıları

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
AIDA AURA	0	0	5	6.742	1	1.442	0	0
AIDA DIVA	12	27.833	17	38.308	2	4.957	5	11.889
AIDACARA	1	1.152	0	0	0	0	0	0
AMADEA	0	0	0	2	0	0	0	0
ASTOR	0	0	0	0	1	307	0	0
AZAMARA JOURNEY	0	0	0	0	1	554	3	1.856
AZAMARA QUEST	0	0	3	1.868	0	0	0	0
CELEBRITY CONSTELLATION	0	0	4	7.984	0	0	3	6.286
CLUB MED 2	1	279	0	0	1	239	0	0
CORINTHIAN II	0	0	1	70	0	0	0	0
COSTA ATLANTICA	0	0	6	11.475	0	0	0	0
COSTA DELIZIOSA	7	17.083	0	0	0	0	0	0
COSTA MARINA	0	0	2	1.456	0	0	0	0
COSTA MEDITERRANEA	0	0	4	9.777	0	0	0	0
COSTA FASCINOSA	0	0	0	0	0	0	1	3.621
COSTA PACIFICA	0	0	3	8.817	0	0	0	0
COSTA VOYAGER	0	0	0	0	0	0	1	693
DEUTSCHLAND	0	0	0	0	0	0	1	340
EUROPA	1	362	0	0	0	0	0	0
GOLDEN IRIS	3	1.978	0	0	0	0	0	0
GRAND MISTRAL	0	0	1	1.183	0	0	0	0
HORIZON	0	0	0	0	0	0	3	4.304
INSIGNIA	1	659	0	0	0	0	0	0
LE BOREAL	1	140	0	0	0	0	0	0
LE LEVANT	0	0	2	89	0	0	0	0
MARINA	0	0	0	0	1	1.248	0	0
MEIN SCHIFF 2	0	0	0	0	1	1.814	3	5.560
MELODY	0	0	0	0	14	15.272	0	0
MIRAGE 1	1	718	0	0	0	0	0	0
MSC ARMONIA	0	0	0	0	1	1.080	0	0
MSC DIVINA	0	0	0	0	1	3.288	0	0
MSC LIRICA	0	0	0	0	0	0	11	18.380
MSC MAGNIFICA	1	2.336	0	0	1	2.605	0	0
MSC SPLENDIDA	0	0	5	15.707	0	0	0	0
NAUTICA	2	1.353	1	577	0	0	1	676
OCEAN VILLAGE	2	3.154	0	0	0	0	0	0
ORIENT QUEEN	0	0	0	0	1	534	0	0
ORIENT QUEEN II	0	0	0	0	14	2.859	21	3.081

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
PAN ORAMA	0	0	0	0	2	31	0	0
PAN ORAMA II	0	0	0	0	5	169	1	29
PRINSENDAM	0	0	0	0	0	0	2	1.285
RIVIERA	0	0	0	0	0	0	1	1.239
ROTTERDAM	0	0	0	0	0	0	2	2.411
SAGA RUBY	1	527	0	0	0	0	0	0
SEA CLOUD	1	53	1	35	1	56	0	0
SEABOURN PRIDE	0	0	1	188	0	0	0	0
SEABOURN QUEST	0	0	1	413	0	0	0	0
SEABOURN LEGEND	0	0	0	0	0	0	1	194
SILVER WIND	0	0	0	0	1	245	0	0
SILVER CLOUD	0	0	0	0	0	0	2	497
SILVER SPIRIT	0	0	0	0	0	0	4	1.750
STAR CLIPPER	1	139	0	0	1	128	0	0
STAR FLYER	2	193	0	0	0	0	0	0
THE WORLD	1	155	0	0	0	0	0	0
THOMSON CELEBRATION	25	64.814	27	65.330	25	58.551	26	61.074
THOMSON MAJESTY	0	0	0	0	0	0	2	2.763
THOMSON SPIRIT	12	15.296	0	0	0	0	1	1.220
TO CALLISTO	0	0	0	0	3	41	0	0
ZENITH	8	8.307	0	0	10	14.859	17	23.537

(DTGM İstatistik, 2014)

3.4.6. Bodrum Limanı

Tablo 31 Bodrum Limanı Kruvaziyer Yolcu Sayıları

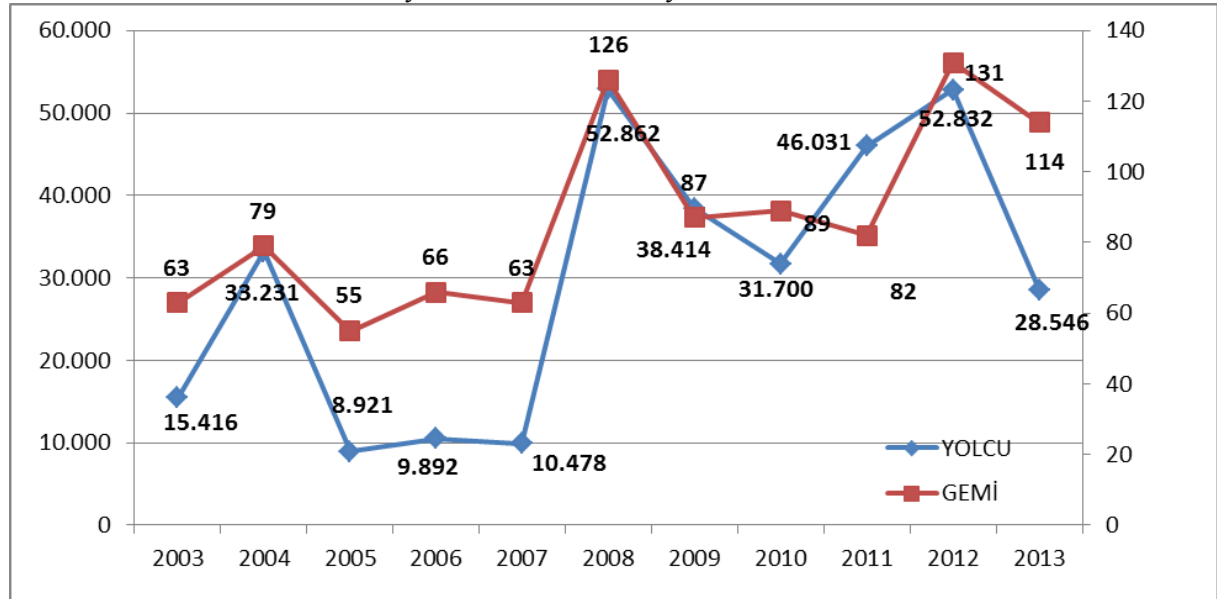
BODRUM	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
YOLCU	15.416	33.231	8.921	10.478	9.892	52.862	38.414	31.700	46.031	52.832	28.546
GEMİ	63	79	55	66	63	126	87	89	82	131	114

(DTGM İstatistik, 2014)

Bodrum limanına 2013 yılında gelen 24 farklı kruvaziyer gemisi toplamda 113 sefer gerçekleştirmiştir. İlk 4 gemi 15 bin yolcu ile gelen tüm yolcuların %55'ini gerçekleştirmiştir. 2013 yılında bir önceki yıla göre gemi sayısında 17, yolcu sayısında 24 bin düşüş yaşanmıştır.

Bodrum limanı 2003-2007 yılları arasında 10 bin civarında kruvaziyer yolcuya hizmet vermiş iken Kruvaziyer limanın yapımının tamamlanması ile 2008 yılından itibaren 50 bin yolcunun üzerinden hizmet verebilecek duruma ulaşmıştır. Nitekim 2008 ve 2012 yıllarında 52 bin yolcu sayısına ulaşmıştır. 2013 yılında ise 28 bine gerilemiştir.

Grafik 7 Bodrum Limanı Kruvaziyer Gemi ve Yolcu Sayıları.



(DTGM İstatistik, 2014)

Tablo 32 Bodrum Limanına Gelen Gemi ve Yolcu Sayıları

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
ADONIA	0	0	0	0	1	662	0	0
ALEXANDER VON HUMBOLDT	1	458	0	0	0	0	0	0
AMADEA	0	0	0	0	1	490	0	0

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
ATHENA	0	0	1	318	0	0	0	0
AZAMARA JOURNEY	2	982	0	0	0	0	2	1.226
AZAMARA QUEST	4	1.865	0	0	0	0	0	0
BALMORAL	1	1.249	0	0	0	0	0	0
CELEBRITY CONSTELLATION	0	0	3	5.988	0	0	3	6.284
CLIPPER ODYSSEY	0	0	2	106	1	64	0	0
CLUB MED 2	4	1.875	1	614	3	1.655	0	0
CORINTHIAN II	0	0	0	0	1	78	0	0
CRYSTAL SERENITY	2	1.800	0	0	2	1.546	0	0
DISCOVERY	0	564	0	0	0	0	1	1.117
EUROPA 2	0	0	0	0	0	0	1	279
FTI BERLIN	0	0	0	0	1	374	2	629
GRANDEUR OF THE SEAS	0	0	0	0	4	7.871	0	0
HANSEATIC	0	0	1	151	0	0	0	0
HAMBURG	0	0	0	0	0	0	1	331
L AUSTRAL	0	0	0	0	0	0	3	603
LA BELLE DE L ADRIATIQUE	1	268	0	0	4	1.163	0	0
LAUREN L	0	0	0	0	1	38	0	0
LE BOREAL	2	305	0	0	0	0	0	0
LEGEND OF THE SEAS	0	0	0	0	0	0	2	3.661
LE LEVANT			2	147	10	712	0	0
MINERVA	1	332	1	335	0	0	0	0
M/V ARTEMIS	0	0	0	0	0	0	8	354
MOONLIGHT II	0	0	0	0	0	0	1	28
NOORDAM	0	0	0	0	0	0	1	1.707
ORIENT QUEEN II	0	0	0	0	10	2.060	20	2.992
PAN ORAMA	0	0	0	0	10	277	4	102
PAN ORAMA II	0	0	0	0	3	120	12	299
PRINCESS DANAE	0	0	1	482	0	0	0	0
PRINSENDAM	2	1.621	2	1.506	0	0	0	0
SEA CLOUD	1	47	0	0	3	169	7	340
SEA CLOUD II	0	0	1	70	0	0	0	0
SEABOURN ODYSSEY	6	3.144	1	453	0	0	0	0
SEABOURN PRIDE	0	0	1	198	0	0	0	0
SEABOURN QUEST	0	0	1	447	0	0	1	364
SEABOURN SPIRIT	0	0	1	210	0	0	3	586
SEADREAM 1	0	0	0	0	4	361	2	159
SEADREAM 2	0	0	1	90	2	150	0	0
SHERAKHAN	0	0	0	0	0	0	1	23

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
SILVER SPIRIT	0	0	0	0	1	483	0	0
SPIRIT OF ADVENTURE	1	231	0	0	0	0	0	0
SPIRIT OF OCEANUS	1	43	0	0	0	0	0	0
SPLENDOR OF THE SEAS	0	0	9	16.889	0	0	0	0
STAR CLIPPER	9	1.133	8	1.175	4	510	2	257
STAR FLYER	3	301	0	0	0	0	0	0
THE WORLD	1	208	0	0	0	0	0	0
THOMSON CELEBRATION	8	10.239	9	11.276	9	11.405	1	1.340
THOMSON MAJESTY	0	0	0	0	12	17.971	0	0
THOMSON SPIRIT	0	0	0	0	0	0	1	1.243
TO CALLISTO	2	62	4	122	5	131	0	0
VISTAMAR	1	227	1	301	0	0	0	0
WIND SPIRIT	18	2.342	6	783	25	3.262	21	2.884
WIND STAR	18	2.404	18	2.297	15	1.942	13	1.738
WIND SURF	0	0	6	1.411	0	0	0	0

(DTGM İstatistik, 2014)

3.4.7. Alanya Limanı

Tablo 33 Alanya Limanı Kruvaziyer Yolcu Sayıları.

ALANYA	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
YOLCU	30.737	56.139	70.190	80.440	93.937	57.000	50.285	1.071	22.324	25.743	40.843
GEMİ	63	106	100	114	124	84	73	2	19	22	53

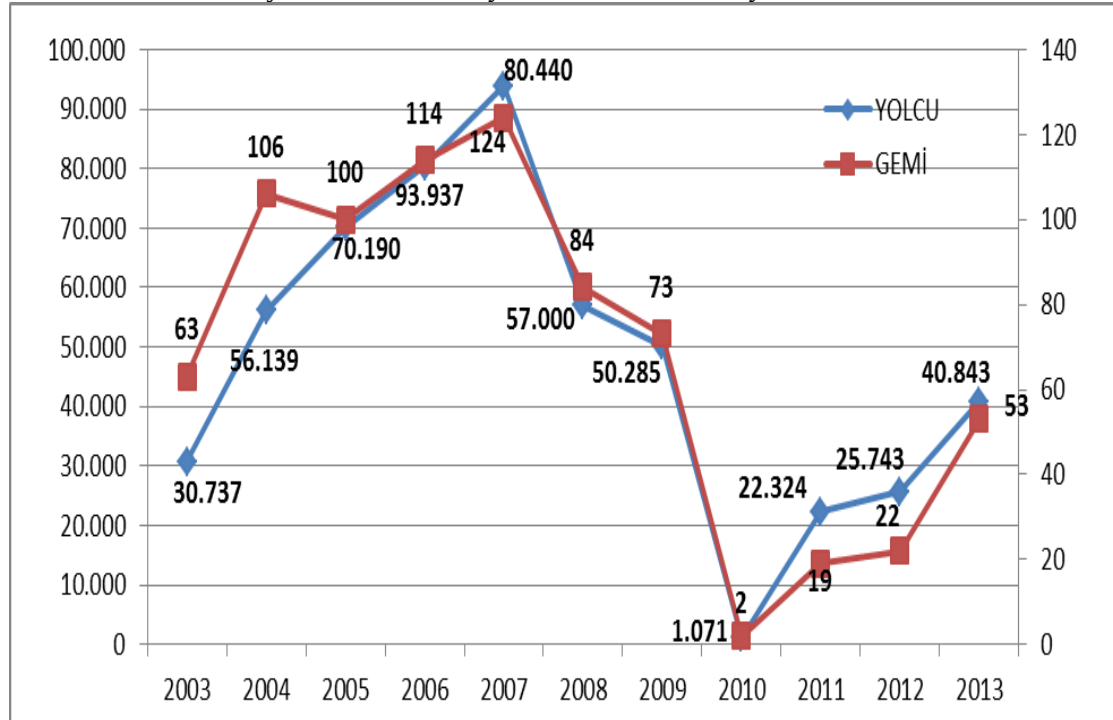
(DTGM İstatistik, 2014)

Alanya limanına 2013 yılında gelen 11 farklı kruvaziyer gemisi toplamda 32 sefer gerçekleştirmiştir. İlk 2 gemi 24 bin yolcu ile gelen tüm yolcuların %60'ını gerçekleştirmiştir. 2013 yılında bir önceki yıla göre gemi sayısında 31, yolcu sayısında 15 bin artış yaşanmıştır.

Alanya limanının son on yılı incelendiğinde 2003-2007 arasında gemi bazında 63 gemiden 124 gemiye çıkarak %96 artış yaşanmış iken yolcu sayısında bu zaman diliminde 30 binden 94 bine yükselerek % 205 büyümeye gerçekleşmiştir.

Fakat gerek dünyada yaşanan ekonomik daralma, gerekse İsrail ile yaşanan gerginlik nedeniyle 2008 yılından itibaren Alanya'ya gelen kruvaziyer gemilerde büyük düşüş yaşanarak 2003 seviyelerinin bile altına inerek 2010 yılında 1071 yolcu ve 2 gemi ile en düşük seviyelerini görürken 2013 yılında 53 gemi ile 40 bin yolcu seviyesine ulaşmıştır.

Grafik 8 Alanya Limanı Kruvaziyer Gemi ve Yolcu Sayıları.



(DTGM İstatistik, 2014)

Tablo 34 Alanya Limanına Gelen Gemi ve Yolcu Sayıları

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
ALBATROS	0	0	0	0	1	539	0	0
AMADEA	0	564	0	0	0	0	0	0
ARTANIA	0	0	1	766	2	1.510	2	1.590
ASTOR	0	0	1	461	1	461	0	0
BOUDICCA	0	0	0	849	0	0	0	0
CLUB MED 2	0	279	0	0	1	239	0	0
COSTA ATLANTICA	0	0	0	0	6	11.543	0	0
COSTA MEDITERRANEA	0	0	6	11.732	0	0	6	12.334
INSIGNIA	0	0	1	472	0	0	0	0
MINERVA	0	0	0	0	1	280	0	0
NAUTICA	0	0	2	1.25	0	0	0	0
NORWEGIAN JADE	0	0	2	4.190	3	7.542	5	11.845
ORIENT QUEEN II	0	0	0	0	0	0	6	1.119
PRINSENDAM	0	0	0	0	0	0	1	762
ROTTERDAM	0	0	0	0	0	0	1	1.336
SEABOURN PRIDE	0	0	1	188	0	0	0	0
SEABOURN QUEST	0	0	0	0	3	1.305	0	0
SEVEN SEAS MARINER	0	0	0	0	1	632	0	0
SEVEN SEAS VOYAGER	0	0	2	1.221	0	0	0	0
SILVER WIND	0	0	0	0	2	434	1	192
SPIRIT OF ADVENTURE	1	228	0	0	0	0	0	0
THE WORLD	0	0	0	0	0	0	1	103
THOMSON CELEBRATION	0	0	1	1.164	0	0	4	4.958
THOMSON MAJESTY	0	0	0	0	0	0	3	4.174
THOMSON SPIRIT	0	0	0	0	1	1.258	2	2.430
VISTAMAR	0	0	1	254	0	0	0	0

(DTGM İstatistik, 2014)

3.4.8. Dikili Limanı

Tablo 35 Dikili Limanı Kruvaziyer Yolcu Sayıları.

Dikili	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
YOLCU	16.661	6.405	4.444	3.990	2.631	10.424	6.592	15.401	17.485	4.865	7.655
GEMİ	25	23	19	23	13	29	13	26	34	24	21

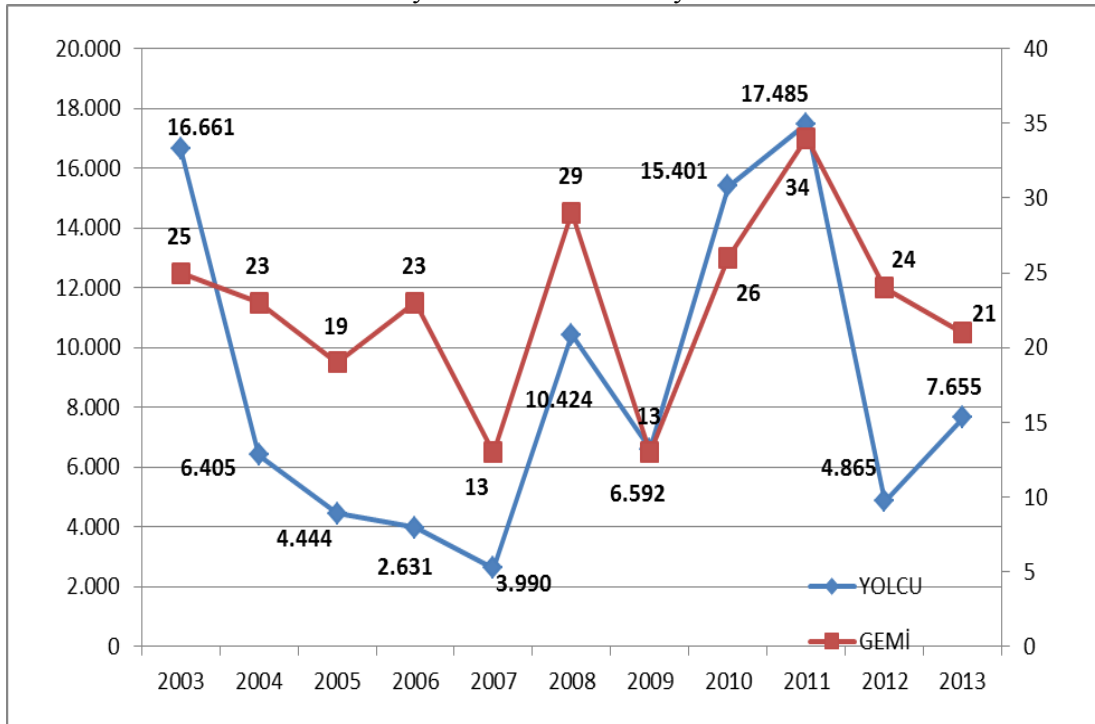
(DTGM İstatistik, 2014)

Dikili limanının son on yıllık gelişimine baktığımızda yıllık 25 geminin geldiği ve gelen gemilerin büyüklüklerine göre yıllık 5 ila 15 bin arasında kruvaziyer yolcusunun ilçeyi ziyaret ettiği görülmektedir.

Dikili Limanına yaklaşık 30 km uzaklıktaki Akropol ören yeri kruvaziyer turizm için önemli bir potansiyel olarak gözükmemektedir.

Dikili Limanına 2010 yılında 15 bin, 2011 yılında ise 17 binin üzerinde yolcu gelmesine rağmen 2012 yılında büyük bir düşüş ile 4 865 yolcuya düşmesinin en önemli sebebi Thomson Celebration isimli geminin 2012 yılında bu seferini iptal etmesidir. 2013 yılında 7.655 yolcuya yükselmiş olan Dikili'nin bu yükselişindeki en büyük sebep Rotterdam gemisinin yaptığı iki seferde getirdiği 2400 yolcu ile Thomson Celebration gemisinin getirdiği 1280 yolcudur.

Grafik 9 Dikili Limanı Kruvaziyer Gemi ve Yolcu Sayıları



(DTGM İstatistik, 2014)

Tablo 36 Dikili Limanına Gelen Gemi ve Yolcu Sayıları

Gemi Adı	2010		2011		2012		2013	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
AURORA	1	1.933	0	0	0	0	0	0
BREMEN	1	124	0	0	0	0	0	0
C.COLUMBUS	1	2	0	0	0	0	0	0
CLUB MED 2	0	0	0	0	1	964	0	0
CORINTHIAN II	0	0	0	0	2	174	0	0
CRISTAL	1	239	0	0	0	0	0	0
EUROPA 2	0	0	0	0	0	0	0	1
FTI BERLIN	0	0	0	0	1	303	0	0
HANSEATIC	0	0	1	152	0	0	0	0
INSIGNIA	1	673	0	0	0	0	0	0
L AUSTRAL	0	0	2	318	1	177	3	529
LE BOREAL	4	737	0	0	0	0	0	0
LE LEVANT	2	62	8	529	5	312	0	0
LOUIS AURA	0	0	0	0	0	0	1	214
MARINA	0	0	0	0	1	1.141	0	0
M/V ARTEMIS	0	0	0	0	0	0	5	352
ORIENT QUEEN	1	6	1	588	1	549	0	0
PAN ORAMA	0	0	0	0	2	45	0	0
PAN ORAMA II	0	0	0	0	0	0	1	48
PRINSENDAM	0	0	1	813	0	0	0	0
OCEAN MAJESTY	0	0	0	0	0	0	1	195
ROTTERDAM	0	0	0	0	0	0	2	2.416
QUEEN VICTORIA	0	0	2	3.874	0	0	0	0
SAGA RUBY	0	0	0	0	1	532	0	0
SEA CLOUD	1	47	0	0	0	0	1	90
SEA CLOUD II	0	0	1	204	3	291	0	0
SEABOURN ODYSSEY	7	4.039	0	0	0	0	0	0
SEVEN SEAS MARINER	0	0	1	690	0	0	2	1,364
STAR CLIPPER	0	0	2	306	2	305	2	305
STAR FLYER	0	0	4	560	0	0	0	0
THE WORLD	0	0	1	144	0	0	0	0
THOMSON CELEBRATION	6	7.539	7	8.903	0	0	1	1.287
TO CALLISTO	0	0	1	26	3	72	0	0
VOYAGER	0	0	0	0	0	0	2	854
VISTAMAR	0	0	1	211	0	0	0	0

(DTGM İstatistik, 2014)

3.4.9. Diğer Limanlar

Tablo 37 Diğer Limanlara Gelen Gemi ve Yolcu Sayıları

DİĞER LİMANLARIMIZA GELEN KRUVAZİYER YOLCU SAYILARI											
LİMAN	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
TRABZON	3.204	3.816	4.351	4.845	2.950	4.813	7.369	7.952	6.267	8.015	8.115
ÇEŞME	0	0	0	0	0	1.819	817	9.247	89	4.787	62.741
ÇANAKKALE	3.629	4.191	7.460	5.008	5.207	8.776	8.712	7.670	4.371	4.184	7.467
SİNOP	0	0	0	0	0	3.136	7.861	7.098	4.088	3.708	7.460
FETHİYE	2.532	3.682	3.157	3.566	948	4.217	2.615	879	1.975	1.969	1.067
SAMSUN	0	257	1.364	2.661	186	596	1.524	825	208	1.190	1.281
GÜLLÜK	0	0	0	0	0	2.747	1.172	279	1.692	1.079	476
GÖCEK	0	0	0	0	0	1.121	1.532	2.274	1.216	1.038	252
KAŞ	0	0	0	0	0	600	1.341	1.317	507	1.018	1.152
BARTIN	0	0	0	0	0	957	941	555	208	882	2.071
MERSİN	0	0	0	0	0	941	1.583	106	416	774	1.381
TAŞUCU	0	0	0	0	0	18	440	201	805	709	0

(DTGM İstatistik, 2014)

Kruvaziyer gemilerin uğrak yaptığı ülkemizdeki diğer limanlara bakıldığında; özellikle 2013 yılında Çeşme limanında büyük artış yaşandığı görülmektedir. 2008 yılına kadar hiç kruvaziyer geminin gelmediği Çeşme limanına 2012 yılında 4 bin yolcu gelmiş iken 2013 yılında bu sayı 62 bine ulaşmıştır.

Çanakkale limanında 2009 yılına kadar artan yolcu sayısı, bu yıldan sonra azalma göstererek 2012 yılında 2003 yılındaki 4 bin yolcu seviyelerine kadar düşmesine rağmen 2013 yılında 7 bin sayısını geçmiştir.

Sinop limanı da Çeşme limanı gibi 2008 yılından sonra kruvaziyer gemiler ile tanışmış ve bu yıldan itibaren inişli çıkışlı bir grafik göstererek 4 bin ile 8 bin arasında kruvaziyer yolcuya hizmet vermiştir. 2013 yılında 7 bin sayısını geçmiştir.

Trabzon Limanı 2009 yılına kadar 3 bin ile 5 bin arasında kruvaziyer turisti ağırlar iken 2009 yılı ile beraber son 5 yıldır 7 bin-8 bin arasında kruvaziyer yolcuya hizmet vermiştir.

Fethiye, Samsun, Güllük, Bartın, Mersin ve Göcek limanları bin ile iki bin arasında kruvaziyer yolcuya hizmet vermiştir.

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

4.1. Genel Değerlendirme

Akdeniz çanağındaki ilk 24 kruvaziyer limana yıllık ortalama 900 bin kruvaziyer yolcusu gelmektedir. Ülkemiz kruvaziyer limanlarının da bu rakama ulaşabilmesi için genel ve özel stratejilerin belirlenmesi gerekmektedir. Gerek ülkemize gelen kruvaziyer yolcuların %80'ini ağırlayan en büyük 3 kruvaziyer liman için, gerek 2. grup dediğimiz 15 binden fazla kruvaziyer yolcusunun geldiği 5 liman için, gerekse henüz çok küçük sayıda kruvaziyer yolcuya hitap eden 3. gruptaki limanlar için ayrı ayrı stratejiye ihtiyaç duyulmaktadır.

Kruvaziyer liman seçiminde önemli olan unsurlara ilişkin yapılan araştırma ve saha çalışmaları neticesinde kruvaziyer yolcuların tercihleri ile kruvaziyer operatörlerinin tercihlerinin birleşik değerlendirilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Kruvaziyer operatörleri liman seçiminde, liman kalkış sonrası yaptıkları anketler neticesinde yolcuların limandan beklentilerini dile getirdiği geri bildirimlerin yanı sıra, liman masrafları, limanda kruvaziyer operatörlerinin tur ve alış verişlerden elde ettikleri gelirler ve limanın geminin sefer yaptığı destinasyonlara yakınlığı da önem arz etmektedir. Bu unsurları sıralamak gerekir ise;

- 1- Kruvaziyer yolcuların beklentileri.(Turistik yerler, alış veriş imkanı, altyapı)
- 2- Kruvaziyer operatörlerinin liman gelirleri.(Tur satışı, Alış veriş komisyonları)
- 3- Genel rotalara yakınlık. (Geminin mevcut rotasına yakınlık)
- 4- Liman masrafları.(Tüm liman giderleri)

Bu dört husus ışığında mevcut ve potansiyel limanlara yönelik analiz yapılması gerekmektedir. Bu sebeple öncelikle mevcut potansiyelin irdelenmesi daha sonra da kullanılamayan potansiyelin ortaya çıkarılmasına çalışılmalıdır.

4.2. Mevcut Potansiyelin Geliştirilmesi

4.2.1. İstanbul Limanı

T.D.İ. tarafından işletilen İstanbul Salı Pazarı Limanının Özelleştirme Yüksek Kurulu tarafından ihaleye çıkılması neticesinde, 2014 yılında kruvaziyer gemilerin yanaşabileceği alternatif limanların belirlenmesi gerekmektedir. Zeytinburnu Kazlıçeşme'ye yapılması planlanan yeni kruvaziyer limanının da kısa vadede bitirilemeyeceği gözüktüğünden sektör temsilcileri ile yapılan görüşmelerde 3 alternatif üzerinde durulmaktadır. Bunlardan birincisi Marmaray çalışmalarının bitmesi ile kullanılabilecek olan Sarayburnu iken diğeri Haydarpaşa konteyner limanı olarak öne çıkmaktadır. (Kruvaziyer Gemi Acenteleri Toplantısı, 2012)

Kruvaziyer yolcuların şehre ulaşmaları için gemi acenteleri tarafından önerilen bir diğer alternatif ise boğazda demirleyen kruvaziyer gemilere acente motorlar ile ulaşım sağlanmasıdır. (Kruvaziyer Gemi Acenteleri Toplantısı,2012) Boğaz geçişleri için tehlikeli bir durum oluşturan bu alternatifin, emniyet tedbirleri dikkate alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu bilgiler ışığında İstanbul limanı için belirlenecek ilk hedefin kruvaziyer liman olduğu açık bir şekilde gözükmektedir.

Tablo 38 2013-2010 İstanbul Limanı Yolcu ve Gemi Sayısı Değişikliği

İSTANBUL LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI (2013-2010)									
Gemi Adı	OPERATÖR	2010		2011		2012		2013	
		Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
ARTANIA	PHOENIX RESISSEN	0	0	1	1.094	1	1.046	4	4.377
CELEBRITY CONSTELLATION	CELEBRITY/RCCL	0	0	5	19,804	0	0	5	20.596
CELEBRITY EQUINOX	CELEBRITY/RCCL	6	17.117	9	25.418	11	31.873	0	0
CELEBRITY REFLECTION	CELEBRITY/RCCL	0	0	0	0	0	0	9	27.578
COSTA ATLANTICA	COSTA/CARNIVAL	0	0	6	14.043	0	0	0	0
COSTA ALLEGRA	COSTA/CARNIVAL	2	1.522	10	8.669	0	0	0	0
COSTA DELIZIOSA	COSTA/CARNIVAL	0	0	0	0	0	0	7	17.202
COSTA FAVOLOSA	COSTA/CARNIVAL	0	0	19	66.688	28	96.009	0	0
COSTA FASCINOSA	COSTA/CARNIVAL	0	0	0	0	0	0	29	103.435
COSTA MARINA	COSTA/CARNIVAL	1	729	0	0	0	0	0	0
COSTA MEDITERRANEA	COSTA/CARNIVAL	2	4.597	2	4.870	5	11.297	1	2.122
COSTA NEOROMANTICA	COSTA/CARNIVAL	0	0	0	0	0	0	1	1.557
COSTA PACIFICA	COSTA/CARNIVAL	0	0	0	0	1	2.927	1	2.934
COSTA ROMANTICA	COSTA/CARNIVAL	0	0	2	1.785	0	0	0	0
COSTA SERENA	COSTA/CARNIVAL	30	105.520	0	0	0	0	0	0
COSTA VOYAGER	COSTA/CARNIVAL	0	0	0	0	0	0	1	1.316
GRAND CELEBRATION	IBERO/CARNIVAL	4	9.141	8	13.330	4	3.991	11	30.810
LOUIS AURA	LOIS CRUISES	0	0	0	0	0	0	19	10.960
LOUIS CRISTAL	LOIS CRUISES	0	0	31	26.478	23	16.795	0	0

LOUIS OLYMPIA	LOIS CRUISES	0	0	0	0	0	0	3	4.346
MSC DIVINA	MSC	0	0	0	0	22	95.207	32	134.674
NORWEGIAN JADE	NORWEGIAN	0	0	6	14.609	2	3.804	9	21.743
NORWEGIAN SPIRIT	NORWEGIAN	0	0	0	0	16	32.681	16	34.231
ROYAL PRINCESS	PRINCESS CRUISES	0	0	0	0	0	0	9	33.669

(DTGM İstatistik, 2014)

Hedef 1.1 : Kruvaziyer liman kapasitesinin artırılması.

İstanbul Limanının son 4 yılı incelendiğinde; 2010 yılında 508 bin olan yolcu sayısının 2011 yılında 627 bine yükselmesine rağmen 2012 yılında 596 bine düşmüş, 2013 yılında bugüne kadar ki en yüksek rakama ulaşarak 689 bine ulaşmıştır.

2011 yılında 25 sefer yapan Celebrity Cruises toplam 51 binin üzerinde kruvaziyer yolcuyu ülkemize getirmiş iken 2012 yılında gemi sefer 4'e yolcu sayısı ise 4'bine düşmüştür.

2011 yılında iki gemisi ile 52 sefer yapan Louis Cruises toplam 42 bin kruvaziyer yolcuyu ülkemize getirmiş iken 2012 yılında bu iki gemiden birinin seferini iptal etmiş olup tek gemi ile 23 seferde 16 bin 795 yolcuyu İstanbul'a getirmiştir.

En büyük düşüşlerden birini Royal Caribbean grubu gerçekleştirmiştir. 2011 yılında 3 gemi ile 13 seferde 46 binin üzerinde yolcu getirmiş iken, 2012 yılında bu 3 gemiden 2'sini iptal ederek 2 seferde toplam 6bin 295 yolcu getirmiştir.

Hedef 1.2 : Costa firmasının 2010 yılında 112 bin, 2011 yılında 96 bin, 2012 yılında 110 bin, 2013 yılında ise 128 bin yolcu getirmiş iken bir diğer büyük operatör olan MSC firması 2010 yılında 117 bin 2011 yılında 108 bin 2012 yılında 139 bin yolcuyu İstanbul'a getirmiş iken 2013 yılında 28 bin artış göstererek İstanbul'a 157 bin kruvaziyer turisti getirmiştir.

Celebrity, Louis ve Thomson operatörü ile görüşmeler sağlanarak seferlerini devam ettirmeleri sağlanmalıdır.

Hedef 1.3 : İstanbul'un da bulunduğu Doğu Akdeniz-Ege destinasyonu içerisinde bulunan kruvaziyer limanlar ile görüşülerek rakip değil ortak hareket edilecek limanlar olduğu ve bu ortak platform ile yapılacak tanıtımın daha etkili olduğu gerçeğinden hareketle ortak tanıtım platformu kurulması sağlanmalıdır (Kruvaziyer Liman İşletmecileri Toplantısı,2013).

Hedef 1.4 : İzmir, Kuşadası limanlarına gelip de İstanbul'a uğramayan kruvaziyer gemilerin operatörleri ile görüşülerek İstanbul limanına da sefer yapması sağlanmalıdır.

4.2.2. Kuşadası Limanı

Kuşadası'nın son 4 yılı incelendiğinde; 2010 yılında 493 bin olan yolcu sayısının 2011 yılında 662 bine yükselmesine rağmen, 2012 yılında büyük bir düşüş göstererek 564 binde kaldığı ve 2012 yılında 100 bin yolcuya varan düşüş sayısı ile en büyük düşüşün yaşandığı liman olarak görülmekte olup 2013 yılında 13 binlik artış ile 577 bin kruvaziyer yolcu sayısına ulaşmıştır.

Kuşadası limanında bir önceki yıla göre 2013 yılında 13 binlik artış yaşanmasındaki en büyük etken, 2012 yılında 48 binlik yolcu düşüşüne neden olan Louis Cruise operatörünün 2013 yılında 31 bin daha fazla kruvaziyer turisti Kuşadası'na getirmesi görülmektedir.

Bu firmaya detaylı inceleme yapıldığında; 2011 yılında 115 bin yolcu getiren bu Louis Cruise operatörünün, 2012 yılında 48 binlik büyük bir düşüş yaşayarak 67 bin yolcu sayısına gerilediği ve 2013 yılında bir önceki yıla göre 31 bin artış sağlayarak 98 bin yolcu sayısına ulaştığı görülmektedir.

Tablo 39 2013-2010 Kuşadası Limanı Yolcu ve Gemi Sayısı Değişikliği.

KUŞADASI LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI (2013-2010)									
Gemi Adı	OPERATÖR	2010		2011		2012		2013	
		Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
AZURA	CARNIVAL PLC	0	0	0	0	0	0	1	3.039
CELEBRITY CENTURY	CELEBRITY/RCCL	6	11.565	5	9.860	0	0	0	0
CELEBRITY CONSTELLATION	CELEBRITY/RCCL	0	0	0	0	0	0	6	12.551
CELEBRITY EQUINOX	CELEBRITY/RCCL	12	35.579	19	55.693	20	57.793	4	10.812
CELEBRITY REFLECTION	CELEBRITY/RCCL	0	0	0	0	2	5.901	17	54.099
CELEBRITY SILHOUETTE	CELEBRITY/RCCL	0	0	3	8.720	6	17.505	7	20.779
CELEBRITY SOLSTICE	CELEBRITY/RCCL	0	0	7	20.644	3	8.870	0	0
COSTA FASCINOSA	COSTA/CARNIVAL	0	0	0	0	0	0	1	3.000
COSTA MEDITERRANEA	COSTA/CARNIVAL	0	0	0	0	0	0	1	2.122
CROWN PRINCESS	PRINCESS CRUISES	2	6.197	0	0	11	32.278	0	0
DISNEY MAGIC	DISNEY CRUISE	0	0	0	0	0	0	2	5.043
EURODAM	HOLLAND AMERICA LINE	2	4.005	0	0	0	0	1	2.098
LOUIS AURA	LOUIS CRUISES	0	0	0	0	0	0	34	19.932
LOUIS CRISTAL	LOUIS CRUISES	0	0	37	29.671	26	21.207	0	0
LOUIS MAJESTY	LOUIS CRUISES	0	0	61	85.412	0	0	0	0
LOUIS OLYMPIA	LOUIS CRUISES	0	0	0	0	38	45.818	53	78.376
MEIN SCHIFF 1	TUI CRUISES GMBH	0	0	14	26.110	11	21.824	0	0
MEIN SCHIFF 2	TUI CRUISES GMBH	0	0	0	0	2	3.910	4	7.448
NAVIGATOR OF THE SEAS	RCCL	14	46.828	25	83.986	26	86.078	27	92.290
NIEUW AMSTERDAM	HOLLAND AMERICA LINE	3	6.664	5	10.765	5	10.865	4	8.773
NOORDAM	HOLLAND AMERICA LINE	3	5.931	8	16.342	8	16.182	5	9.252

KUŞADASI LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI (2013-2010)									
Gemi Adı	OPERATÖR	2010		2011		2012		2013	
		Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
QUEEN ELIZABETH	CUNARD/CARNIVAL	1	2.008	0	0	1	2.062	5	9.863
QUEEN VICTORIA	CUNARD/CARNIVAL	5	9.720	5	9.077	1	1.875	1	1.902
RIVIERA	OCENIA CRUISE	0	0	0	0	6	7.271	9	10.560
ROTTERDAM	HOLLAND AMERICA LINE	0	0	2	2.758	0	0	4	5.201
ROYAL PRINCESS	PRINCESS CRUISES	0	0	0	0	0	0	8	29.885
RUBY PRINCESS	PRINCESS CRUISES	13	45.426	12	38.256	13	41.019	16	50.851
SEVEN SEAS MARINER	RADISSON CRUISE	12	8.129	14	9.752	12	8.360	8	5.476
SEVEN SEAS VOYAGER	RADISSON CRUISE	2	1.343	5	3.257	4	2.710	2	1.326
SILVER SPIRIT	SILVERSEA CRUISE	2	1.070	5	2.446	6	2.820	10	4.096
SILVER WHISPER	SILVERSEA CRUISE	1	310	0	0	0	0	0	0
SILVER WIND	SILVERSEA CRUISE	7	1.956	6	1.454	13	3.285	4	892
SPLENDOR OF THE SEAS	RCCL	16	29.517	9	16.911	16	29.975	14	26.839
THOMSON CELEBRATION	THOMSON CRUISE	13	16.242	9	11.343	13	16.393	12	15.178
THOMSON MAJESTY	THOMSON CRUISE	0	0	0	0	12	17.957	7	10.341
THOMSON SPIRIT	THOMSON CRUISE	0	0	12	15.173	1	1.165	4	4.786

(DTGM İstatistik, 2014)

Hedef 2.1 : 2013 yılında seferlerini azaltan kruvaziyer operatörler ile görüşülerek Tekrar Kuşadası'na sefer yapmaları veya sefer sayılarını artırmaları sağlanmalıdır.

Hedef 2.2 : Akdeniz ve Ege'de kruvaziyer gemilerin uğrak yaptığı diğer limanlar incelenerek öncelikle Kuşadası'na en yakın limanlar olan Pire, Dubrovnik ve Port Said limanlarına uğrak yapmasına rağmen Kuşadasına gelmeyen firma yetkilileri ile görüşerek Kuşadası'nın tanıtımı yapılmalıdır (Kruvaziyer Liman İşletmecileri Toplantısı, 2013).

Hedef 2.3 : Efes'e yakınlığı nedeniyle önemli potansiyeli bulunan Kuşadası limanı ile aynı potansiyele hitap eden İzmir limanının ortak tanıtım yapmaları sağlanmalıdır.

Hedef 2.4: Kuşadası'nın da bulunduğu Doğu Akdeniz-Ege destinasyonu içerisinde bulunan kruvaziyer limanlar ile görüşülerek rakip değil ortak hareket edilecek limanlar olduğu ve bu ortak platform ile yapılacak tanıtımın daha etkili olduğu gerçeğinden hareketle ortak tanıtım platformu kurulması sağlanmalıdır.

4.2.3. İzmir Limanı

İzmir'in son 4 yılı incelendiğinde; 2010 yılında 378 bin olan yolcu sayısının 2011 yılında 493 bine, 2012 yılında ise 552 bine ulaşmasına rağmen 2013 yılında %8 düşüş göstererek 486 bine gerilediği görülmektedir.

2011 yılına göre 2012 yılında yaşanan 59 bin yolcu artışında, İzmir çıkışlı yeni seferlerine başlayan ETS Tur tarafından işletilen Aegean Paradise gemisinin 27 sefer gerçekleştirerek en büyük rolü oynamış iken yolcu sayısını bir önceki yıla göre ortalama 12 bin artıran Norwegian firması ise bu artışın bir diğer önemli aktörü olmuştur.

2013 yılında gerçekleşen 66 binlik düşüşün en büyük nedeni olarak Aida firmasında gerçekleşen 36 binlik ile ETS turda gerçekleşen 30 binlik düşüşün olduğu görülmektedir. 2012 yılında 17 seferde 43 bin kruvaziyer turisti İzmir'e getiren Aida operatörü 2013 yılında 5 seferde 8 bin yolcu getirerek bir önceki yıla göre 30 bin düşüş gerçekleşmiş iken; ETS tur tarafından 2012 yılında İzmir'e 27 sefer yapan Aegean Paradise gemisinin 2013 yılında seferlerini iptal etmesiyle bir önceki yıla göre 30 binlik düşüş gerçekleşmiştir.

Costa firmasında gerçekleşen 13 binlik azalmaya dikkat edildiğinde sefer sayısında azalma olmamasına rağmen gemilerin büyüklüğüne bağlı olarak 13 binlik düşüşün gerçekleştiği görülmektedir. Costa firması, 2012 yılında 8 farklı gemi ile gerçekleştirdiği 70 seferde 215 bin yolcu getirmiş iken, 2013 yılında 7 farklı gemi ile 70 seferde 202 bin yolcu getirerek 13 binlik düşüş gerçekleştirmiştir.

Louis firması 2012 yılında 23 seferde 15 bine yakın yolcu getirmiş iken 2013 yılında sadece 1 sefer gerçekleştirmiş ve İzmir'e getirdiği yolcu sayısında 14 binlik düşüş yaşamıştır.

MSC firması 2012 yılında 98 bin yolcuyla 30 seferde İzmir limanına getirmiş iken; 2013 yılında 138 bin yolcu getirerek bir önceki yıla göre 40 bin daha fazla kruvaziyer turisti İzmir'e getirmiştir.

Tablo 40 2013-2010 İzmir Limanı Yolcu ve Gemi Sayısı Değişikliği

İZMİR LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI (2013-2010)									
Gemi Adı	OPERATÖR	2010		2011		2012		2013	
		Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
AEGEAN PARADISE	ETS TUR	0	0	0	0	27	30.277	0	0
AIDA AURA	AIDA/CARNIVAL	0	0	8	13.558	5	7.623	5	7.911
AIDA DIVA	AIDA/CARNIVAL	13	39.666	14	36.080	12	35.996	0	0
AURORA	CARNIVAL	0	0	0	0	3	5.381	0	0
AZURA	CARNIVAL	0	0	0	0	1	2.986	0	0
CARNIVAL BREEZE	CARNIVAL	0	0	0	0	1	4.054	0	0
CARNIVAL LEGEND	CARNIVAL	0	0	0	0	0	0	1	2.214
CARNIVAL SUNSHINE	CARNIVAL	0	0	0	0	0	0	3	9.533
COSTA ATLANTICA	COSTA/CARNIVAL	0	0	6	14.041	12	49.137	0	0
COSTA ALLEGRA	COSTA/CARNIVAL	6	5.307	16	12.850	0	0	0	0
COSTA CLASSICA	COSTA/CARNIVAL	0	0	0	0	0	0	5	6.585

İZMİR LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI (2013-2010)									
Gemi Adı	OPERATÖR	2010		2011		2012		2013	
		Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
COSTA DELIZIOSA	COSTA/CARNIVAL	0	0	0	0	0	0	13	31.676
COSTA FASCINOSA	COSTA/CARNIVAL	0	0	0	0	1	1.687	29	101.415
COSTA FAVOLOSA	COSTA/CARNIVAL	0	0	19	66.396	28	94.336	0	0
COSTA MAGICA	COSTA/CARNIVAL	1	3.143	0	0	5	10.161	3	8.516
COSTA MARINA	COSTA/CARNIVAL	0	0	3	2.070	0	0	0	0
COSTA MEDITERRANEA	COSTA/CARNIVAL	6	13.739	4	9.285	10	21.387	12	29.530
COSTA PACIFICA	COSTA/CARNIVAL	3	9.557	17	48.039	11	30.492	7	21.806
COSTA ROMANTICA	COSTA/CARNIVAL	0	0	18	25.852	0	0	0	0
COSTA SERENA	COSTA/CARNIVAL	30	105.161	1	2.491	3	8.651	1	2.502
LOUIS AURA	LOUIS CRUISE	0	0	0	0	0	0	1	892
LOUIS CRISTAL	LOUIS CRUISE	0	0	14	11.365	23	14.855	0	0
LOUIS MAJESTY	LOUIS CRUISE	0	0	1	1.454	0	0	0	0
MSC DIVINA	MSC CRUISE	0	0	0	0	22	75.769	32	127.368
MSC MAGNIFICA	MSC CRUISE	36	105.974	37	108.775	7	20.519	4	10.419
MSC MUSICA	MSC CRUISE	0	0	2	5.233	0	0	0	0
MSC ORCHESTRA	MSC CRUISE	0	0	0	0	1	2.434	0	0
MSC SPLENDIDA	MSC CRUISE	0	0	3	9.967	0	0	0	0
NORWEGIAN GEM	NORWEGIAN	13	34.868	0	0	0	0	0	0
NORWEGIAN JADE	NORWEGIAN	7	17.845	19	48.480	12	28.923	21	55.014
NORWEGIAN SPIRIT	NORWEGIAN	0	0	0	0	16	32.828	16	34.199
OCEAN MAJESTY	MAJESTIC CRUISE	19	15.859	32	25.653	20	17.426	0	0
ORIENT QUEEN	LOUIS CRUISE	0	0	0	0	16	7.275	0	0
QUEEN ELIZABETH	CUNARD/CARNIVAL	0	0	0	0	6	12.118	1	2.005
SEABOURN ODYSSEY	SEABOURN	0	0	0	0	7	3.028	4	1.797
SEABOURN SPIRIT	SEABOURN	0	0	0	0	0	0	1	205
SEABOURN QUEST	SEABOURN	0	0	0	0	2	860	0	0
THOMSON CELEBRATION	THOMSON CRUISE	7	8.935	6	7.270	6	7.728	1	1.245
ZENITH	PULLMANTUR	4	6.216	0	0	10	14.863	17	23.525

(DTGM İstatistik, 2014)

Hedef 3.1 : TCDD. tarafından işletilen İzmir limanının kruvaziyer liman olarak ayrı özelleştirilecek olması İzmir kruvaziyer turizmi açısından son derece doğru bir politika olarak gözükmektedir. Bu özelleştirilmenin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Hedef 3.2 :İzmir'in de bulunduğu Doğu Akdeniz-Ege destinasyonu içerisinde bulunan kruvaziyer limanlar ile görüşülerek rakip değil ortak hareket edilecek limanlar olduğu ve bu ortak platform ile yapılacak tanıtımın daha etkili olduğu gerçeğinden hareketle ortak tanıtım platformu kurulması sağlanmalıdır.

Hedef 3.3 : Efes'a yakınlığı nedeniyle önemli potansiyeli bulunan Kuşadası limanı ile aynı potansiyele hitap eden İzmir limanının ortak tanıtım yapmaları sağlanmalıdır.

Hedef 3.4 : Akdeniz ve Ege’de kruvaziyer gemilerin uğrak yaptığı diğer limanlar incelenerek öncelikle Kuşadası’na en yakın limanlar olan Pire, Dubrovnik ve Port Said limanlarına uğrak yapmasına rağmen İzmir’e gelmeyen firma yetkilileri ile görüşerek İzmir’in tanıtımı yapılmalıdır.

4.2.4. Antalya Limanı

Tablo 41 2013-2010 Antalya Limanı Yolcu ve Gemi Sayısı Değişikliği.

ANTALYA LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI (2013-2010)									
Gemi Adı	OPERATÖR	2010		2011		2012		2013	
		Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
AIDA AURA	AIDA/CARNIVAL	29.279	0	0	11	5	14.153	6	15.873
AIDA DIVA	AIDA/CARNIVAL	19	89.045	17	76.737	27	119.246	28	121.812
AIDA BLU	AIDA/CARNIVAL	0	0	1	4.991	1	4.369	0	0
ARTANIA	CARNIVAL	0	0	0	0	0	0	1	1.019
COSTA VOYAGER	COSTA/CARNIVAL	0	0	0	0	0	0	1	693
DEUTSCHLAND	PETER DEILMAN	0	0	0	355	0	0	1	1.018
MARINA	OCENIA CRUISE	0	0	0	0	2	2.472	0	0
MEIN SCHIFF 2	TUI CRUISES GMBH	0	0	0	0	3	11.425	4	14.730
NOORDAM	HOLLAND AMERICA LINE	0	0	0	0	0	0	1	1.707
NORWEGIAN JADE	NORWEGIAN	0	0	0	0	1	1.891	0	0
ROTTERDAM	HOLLAND AMERICA LINE	0	0	0	0	0	0	2	2.808
QUEEN ELIZABETH	CUNARD/CARNIVAL	0	0	0	0	1	1.982	0	0

(DTGM İstatistik, 2014)

Antalya'nın son 4 yılı incelendiğinde; 2010 yılında 103 bin olan yolcu sayısının, 2011 yılında 127 bine, 2012 yılında 159 bine, 2013 yılında ise 163 bine ulaştığı görülmektedir. 2011 yılına göre 2012 yılında yaşanan 32 bin yolcu artışında Antalya çıkışlı yeni seferlerine başlayan Aida Diva gemisi önemli yer tutmakta olup bu firma 2013 yılında da 2012'deki sayıya yakın kruvaziyer turisti Antalya limanına getirmiştir. Aida Cruise operatörü 2012 yılında 138 bin, 2013 yılında da 137 kruvaziyer turistini Antalya limanına getirmiştir.

Yolcu sayısını bir önceki yıla göre ortalama 11 bin artıran ve dünyanın önemli turizm acentalarından biri olan TUI'nin kruvaziyer operatörlüğünü yaptığı Mein Schiff 2 gemisi bu artışın bir diğer önemli aktörü olmuştur.

Hedef 4.1 : Ülkemizin en önemli turizm şehri olan Antalya'nın kruvaziyer liman olarak homeport olabilecek limanlardan biri olabileceğinden hareketle TUI ve Thomson gibi büyük tur acenteleri ile ortak çalışma yapılarak Antalya limanı çıkışlı kruvaziyer turizm canlandırılmalıdır.

Hedef 4.2 : Doğu Akdeniz bölgesindeki diğer kruvaziyer limanlar ile ortak platform oluşturularak bölgesel tanıtım yapılmalıdır.

Hedef 4.3 : İzmir ve Kuşadasına sefer yapmasına rağmen Antalya limanına sefer yapmayan Royal Caribbean gurubu ile görüşmeler yapılarak Antalya limanına da sefer yapmaları yönünde girişimde bulunulmalıdır.

4.2.5. Marmaris Limanı

Tablo 42 2013-2010 Marmaris Limanı Yolcu ve Gemi Sayısı Değişikliği

MARMARİS LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI (2013-2010)									
Gemi Adı	OPERATÖR	2010		2011		2012		2013	
		Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
AIDA AURA	AIDA/CARNIVAL	0	0	5	6.742	1	1.442	0	0
AIDA DIVA	AIDA/CARNIVAL	12	27.833	17	38.308	2	4.957	5	11.889
AZAMARA JOURNEY	AZAMARA/RCCL	0	0	0	0	1	554	3	1.856
CELEBRITY CONSTELLATION	CELEBRITY/RCCL	0	0	4	7.984	0	0	3	6.286
COSTA FASCINOSA	COSTA/CARNIVAL	0	0	0	0	0	0	1	3.621
COSTA PACIFICA	COSTA/CARNIVAL	0	0	3	8.817	0	0	0	0
COSTA VOYAGER	COSTA/CARNIVAL	0	0	0	0	0	0	1	693
HORIZON	PULLMANTUR	0	0	0	0	0	0	3	4.304
MARINA	OCENIA CRUISE	0	0	0	0	1	1.248	0	0
MEIN SCHIFF 2	TUI CRUISES GMBH	0	0	0	0	1	1.814	3	5.560
MELODY	WESTRIA HOLDINGS	0	0	0	0	14	15.272	0	0
MSC LIRICA	MSC	0	0	0	0	0	0	11	18.380
PRINSENDAM	HOLLAND AMERICA LINE	0	0	0	0	0	0	2	1.285
RIVIERA	OCENIA CRUISE	0	0	0	0	0	0	1	1.239
ROTTERDAM	HOLLAND AMERICA LINE	0	0	0	0	0	0	2	2.411
THOMSON CELEBRATION	THOMSON CRUISE	25	64.814	27	65.330	25	58.551	26	61.074
ZENITH	PULLMANTUR	8	8.307	0	0	10	14.859	17	23.537

(DTGM İstatistik, 2014)

Marmaris limanının son 4 yılı incelendiğinde; 2010 yılında 146 bin olan yolcu sayısının 2011 yılında 170 bine yükselmesine rağmen 2012 yılında büyük bir düşüş göstererek 110 binde kaldığı, 2013 yılında ise 42 binlik artış ile 152 bin kruvaziyer yolcu sayısına ulaştığı görülmektedir.

2012 yılında yaşanan bu 60 bin yolculuk düşüşte en büyük etken Tablo-42’de de görüleceği üzere 2011 yılında 22 sefer ile 45 bin yolcu getiren Aida Cruises’in 2012 yılında seferlerini 3’e yolcu sayısını ise 6 bine düşürmesi nedeniyle gerçekleşmiştir. 2011 yılında 15 seferde 31 bin yolcu getiren Costa firmasının 2012 yılında Marmaris limanını sefer programından çıkarması da diğer önemli etken olarak gözükmemektedir.

2013 yılında ise MSC firmasında gerçekleşen 15 binlik artışın yanı sıra Zenith firmasında gerçekleşen 8 binlik artış, Aida Cruise’da gerçekleşen 5 binlik artış, Celebrity Cruise’da gerçekleşen 6 binlik artış Marmaris limanında bir önceki yıla göre gerçekleşen artışın en büyük sebepleri olarak gözükmemektedir.

Hedef 5.1 : Costa ve AIDA grubunun bağlı olduğu Carnival grubu ile görüşmeler sağlanarak seferlerini devam ettirmelerini sağlanmalıdır.

Hedef 5.2: İzmir, Kuşadası, Bodrum ve Antalya limanlarına gelen kruvaziyer operatörleri ile görüşerek Dikili Limanına da sefer yapmaları sağlanmalıdır.

Hedef 5.3: Doğu Akdeniz ve Ege bölgesindeki diğer kruvaziyer limanlar ile ortak platform oluşturularak bölgesel tanıtım yapılmalıdır.

4.2.6. Bodrum Limanı

Tablo 43 2013-2010 Bodrum Limanı Yolcu ve Gemi Sayısı Değişikliği

BODRUM LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI (2013-2010)									
Gemi Adı	OPERATÖR	2010		2011		2012		2013	
		Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
AZAMARA JOURNEY	AZAMARA/RCCL	2	982	0	0	0	0	2	1.226
CELEBRITY CONSTELLATION	CELEBRITY/RCCL	0	0	3	5.988	0	0	3	6.284
GRANDEUR OF THE SEAS	RCCL	0	0	0	0	4	7.871	0	0
THOMSON SPIRIT	THOMSON	0	0	0	0	0	0	1	1.243
THOMSON CELEBRATION	THOMSON	8	10.239	9	11.276	9	11.405	1	1.340
THOMSON MAJESTY	THOMSON	0	0	0	0	12	17.971	0	0

(DTGM İstatistik, 2014)

Bodrum limanının son 4 yılı incelendiğinde; 2010 yılında 31 bin olan yolcu sayısının 2011 yılında 46 bine, 2012 yılında ise 52 bine ulaşmasına rağmen 2013 yılında 24 binlik düşüş ile 28 bine gerilediği görülmektedir. 2010-2012 yılları arasında gerçekleşen artışın nedenleri incelendiğinde 2012 yılında seferlerine başlayan ve 12 sefer gerçekleştiren Thomson Majesty ile 9 sefer yapan Thomson Celebration gemilerini işleten Thomson operatörü dikkati çekerken 2013 yılındaki düşüşte de aynı firmanın seferlerini iptal etmesi asıl etken olarak görülmektedir.

2012 yılında 23 seferde 30 bine yakın turisti Bodrum'a getiren Thomson operatörünün 2013 yılında sadece 2 sefer gerçekleştirmesi Bodrum limanında 2013 yılında yaşanan 28 binlik düşüşün ana etkeni olarak görülmektedir. 2012 yılında 4 sefer ile 8 bin civarında kruvaziyer turistini Bodrum'a getiren Royal Caribbean grubunun işlettiği Grandeur of the Sea gemisi yerine aynı grup iki farklı operatör tarafından işletilen 2 gemi ile 2012 ile aynı sayıda kruvaziyer turistini Bodrum'a getirmiştir.

2011 Yılında seferlerine başlayan Royal Caribbean Cruises Line'nın (RCCL) ile yine aynı gruba bağlı Celebrity Cruise, her ne kadar 2011 yılındaki gibi 23 bine yakın kruvaziyer yolcu getirmese de 2012 yılında da 2010 yılına göre 8 bine yakın yolcuyla Bodrum limanına getirmiştir.

Hedef 6.1 : Seferleri azalan operatörler ile görüşülerek 2011 ve 2012 yılında başlattığı seferlerin devam etmesi sağlanmalıdır.

Hedef 6.2 : İzmir, Kuşadası, Marmaris ve Antalya Limanlarına gelen kruvaziyer operatörleri ile görüşerek Bodrum Limanına da sefer yapmaları sağlanmalıdır.

4.2.7. Alanya Limanı

Tablo 44 2013-2010 Alanya Limanı Yolcu ve Gemi Sayısı Değişikliği

ALANYA LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI (2013-2010)									
Gemi Adı	OPERATÖR	2010		2011		2012		2013	
		Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
COSTA ATLANTICA	COSTA/CARNIVAL	0	0	0	0	6	11.543	0	0
COSTA MEDITERRANEA	COSTA/CARNIVAL	0	0	6	11.732	0	0	6	12.334
NORWEGIAN JADE	NORWEGIAN	0	0	2	4.190	3	7.542	5	11.845
THOMSON CELEBRATION	THOMSON CRUISE	0	0	1	1.164	0	0	4	4.958
THOMSON MAJESTY	THOMSON CRUISE	0	0	0	0	0	0	3	4.174
THOMSON SPIRIT	THOMSON CRUISE	0	0	0	0	1	1.258	2	2.430

(DTGM İstatistik, 2014)

Alanya limanının son 4 yılı incelendiğinde; 2010 yılında sadece bin olan yolcu sayısının 2011 yılında 22 bine, 2012 yılında ise 25 bine, 2013 yılında ise 40 bine ulaştığı görülmektedir.

Alanya limanı, 2006-2007 yıllarında 120 civarında gemi ile 100 bine yakın kruvaziyer yolcusu ağırlar iken, 2010 yılında sadece 2 gemi gelmiştir. Bu durumun, küresel ekonomik krizden ziyade Ortadoğu’da yaşanan siyasi kriz nedeniyle olduğu bilinmektedir.

Alanya limanında, 2011 yılında seferlerine başlayan ve her yıl 6 sefer gerçekleştiren Costa firmasını getirdiği 11 bin yolcu ile yine 2011 yılında seferlerine başlayan Norwegian firmasının her geçen yıl sefer ve yolcu sayısını artırması son yıllarda gerçekleşen artışın bir diğer önemli aktörü olmuştur.

2013 yılında yaşanan 15 binlik artışın en büyük nedeni Thomson Cruise operatörünün 9 sefer ile 11 bin turisti Alanya’ya getirmesi olarak görülmektedir.

Hedef 7.1 : Din turizmi adına önemli iki şehrin, Antalya ve Antakya’nın arasında olan Alanya’nın her iki liman ile beraber gerçekleştireceği tanıtım konsepti ile geçmiş yıllardaki kruvaziyer yolcu sayısına ulaşabileceği öngörülmektedir. Ortak tanıtım faaliyeti gerçekleştirilmelidir.

Hedef 7.2 : Doğu Akdeniz bölgesindeki diğer kruvaziyer limanlar ile ortak platform oluşturularak bölgesel tanıtım yapılmalıdır.

4.2.8. Dikili Limanı

Tablo 45 2013-2010 Dikili Limanı Yolcu ve Gemi Sayısı Değişikliği

DİKİLİ LİMANINA GELEN GEMİ VE YOLCU SAYILARI (2013-2010)									
Gemi Adı	OPERATÖR	2010		2011		2012		2013	
		Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
ROTTERDAM	HOLLAND AMERICA LINE	0	0	0	0	0	0	2	2.416
QUEEN VICTORIA	CUNARD/CARNIVAL	0	0	2	3.874	0	0	0	0
SEABOURN ODYSSEY	SEABOURN CRUISE	7	4.039	0	0	0	0	0	0
THOMSON CELEBRATION	THOMSON	6	7.539	7	8.903	0	0	1	1.287

(DTGM İstatistik, 2014)

Dikili limanının son 3 yılı incelendiğinde; 2010 yılında 15 bin olan yolcu sayısının, 2011 yılında 17 bine ulaşmasına rağmen 2012 yılında büyük düşüş göstererek 2009'daki 6500 yolcunun da altına düşerek 4 bin 800'e kadar gerilediği ve istikrarsız bir grafik sergilediği görülmektedir.

Bu düşüşün ana etkeni olarak 2010'de 7500, 2011 yılında 8900 yolcu getiren Thomson firması ile Carnival grubuna bağlı Cunard ve Seabourn firmalarının 2012 yılında seferlerini iptal etmesini gösterebiliriz.

Dikili limanı 2013 yılında bir önceki yıla göre 3 bin artış göstermesine rağmen 2010 ve 2011 yılında yaşanan 15 binin üzerindeki kruvaziyer turist sayısının çok gerisinde kalmıştır.

Hedef 8.1 : Dikili'ye 30 km mesafedeki Bargama Akropol ve Asklepion tarihi yerlerinin tanıtımı yapılmalıdır.

Hedef 8.2: Seferleri azalan operatörler ile görüşülerek 2011 yılında başlattığı seferlerin devam etmesi sağlanmalıdır.

Hedef 8.3: İzmir, Kuşadası ve İstanbul Limanlarına gelen kruvaziyer operatörleri ile görüşülerek Dikili Limanına da sefer yapmaları sağlanmalıdır.

4.2.9. Diğer Limanlar

Kruvaziyer gemilerin uğrak yaptığı 3. Grup olarak niteleyebileceğimiz ve 17 limandan oluşan bu grupta önceki yıllarda 8 bin yolcu seviyelerine ulaşan Sinop, Çanakkale ve Çeşme limanlarının özellikle altyapı ve tanıtım eksikliği mevcuttur.

Bu problemlerin üzerine giderek büyük bir atılım gerçekleştiren Çeşme limanı, 2011’de 1 olan sefer sayısını 2012’de 25’e 2013 yılında da 54’e çıkartarak 2011’de sadece 89 olan kruvaziyer yolcu sayısını 2012 yılında 4.787’ye 2013 yılında da 62 bine ulaştırmıştır

Bu limanların öncelikle 2. grupta belirlenen limanlardaki 15 bin üzerinde yolcu sayılarına ulaşabilmesi için liman bazında tek tek inceleme yapılmalı ve geçmiş yıllardaki artışlar ışığında hedefler planlanmalıdır.

Kruvaziyer yolculara yönelik olarak liman çevresinde bulunan tarihi ve dini yerlerin tanıtımının yanı sıra, Karadeniz kruvaziyer liman tanıtım platformu gibi bölgesel platformlar oluşturarak kruvaziyer operatörlerinin ilgisinin çekilmesi de sağlanmalıdır.

4.3. Kruvaziyer Potansiyelleri

Ülkemizin dini ve tarihi öneme haiz turistik potansiyeline olmasına rağmen bu potansiyeli ortaya çıkartabilecek yeterli tanıtım yapılamama eksiliğinin yanısıra kruvaziyer liman ulaşım altyapısı eksikliğinin de bu potansiyelin ortaya çıkmasını engellediği sektör temsilcileri tarafından belirtilmektedir (Kruvaziyer Gemi Acenteleri Toplantısı, 2012).

Ülkemizdeki 3 büyük şehir arasındaki karayolları ve yeni demiryolu hatlarının kurulduğu 2013 Türkiye'sinde, kruvaziyer turizmde stratejik önceliği olan limanların belirlenmesi gerekmektedir. Sektör paydaşları ile yapılacak anket çalışmaları ve algı analizleri neticesinde belirlenecek limanlar için buralara yapılacak altyapı çalışması öncesinde yap-işlet-devret modeli liman yatırımları ile beraber bu potansiyelin ortaya çıkabileceği düşünülmektedir.

Antakya/İskenderun:

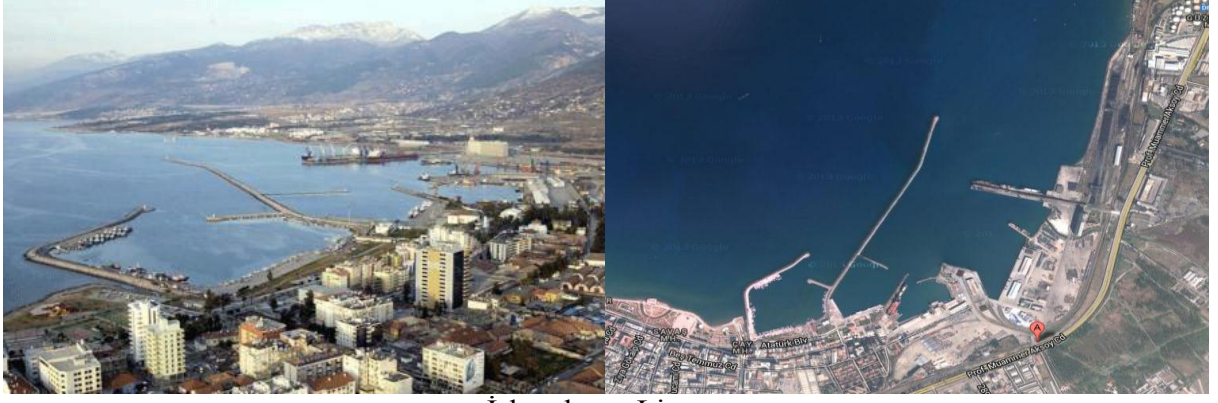


St. Pierre Kilisesi

Kuşadası ve İzmir limanlarının kruvaziyer turizmde öne çıkmasındaki ana etkenin Efes olduğu bilinmektedir. Nitekim kruvaziyer seyahat acenteleri de turlarındaki bu limanları İzmir veya Kuşadası olarak değil “Efesus” olarak tanımlamaktadır. Antakya yöresine de bu açıdan bakıldığında, Dünyanın ilk kilisesi olan ve Hristiyan dini için çok önemli bir yer tutan St. Pierre kilisesinin büyük bir kruvaziyer turizmi potansiyeli bulunduğu görülmektedir. Hristiyan dünyasının Roma ve İskenderiye ile beraber 3 büyük kilisesinden biri olan Antakya kilisesinin, kruvaziyer turistinin çok fazla ilgi göstereceği bir yer olduğu düşünülmektedir.

İzmir-Selçuk(Efes) arası 81 km olan ve ortalama bir saat süren yolun, kruvaziyer yolcularının kabul edebileceği bir mesafe olduğu Costa kruvaziyer operatörünün halihazırda yapmış olduğu turlarda tespit edilmiş bir durumdur. Dolayısıyla St. Piere kilisesine 69 km uzaklıkta bulunan ve yaklaşık 1 saatlik karayolu uzaklığında bulunan İskenderun limanı da kruvaziyer yolcularının kabul edebileceği bir kruvaziyer destinasyonu olarak gözükmektedir.

Kruvaziyer gemilerin yanaşabileceği liman derinliğine sahip bulunan İskenderun limanının gerek yolcu salonunun, gerekse yolcuların kullandığı yolların kruvaziyer yolcularına hitap edebilecek şekilde modernize edilmesi ile kruvaziyer operatörlerinin seçebileceği bir liman olabilecektir.



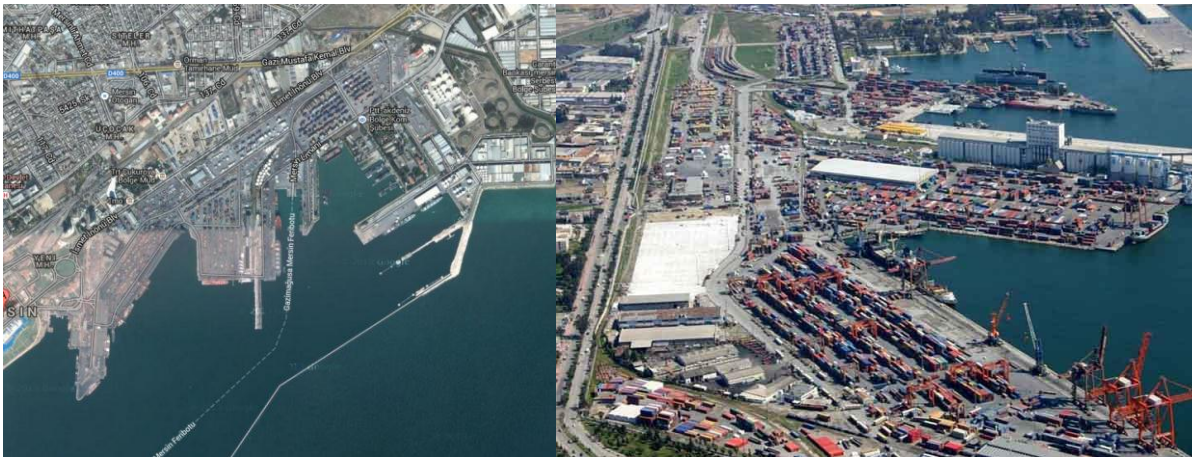
İskenderun Limanı

İskenderun limanına yakın ülkemizdeki veya doğu Akdeniz'deki diğer limanlarının da bulunduğu yeni destinasyon ile beraber kruvaziyer operatörlerine yapılacak tanıtım ile bu potansiyelin hayata geçirilme ihtimalini güçlenecektir. İskenderun limanı ile seçilecek diğer limanların belirli bir platformda buluşturularak tanıtım faaliyeti içerisine girmeleri sağlanmalıdır.

Söz konusu limanın uygun görülmemesi halinde alternatif kruvaziyer limanı olabilecek bir diğer bölge ise Samandağ'dır. Antakya'ya 34 km mesafede bulunan Samandağ limanındaki balıkçı barınağının kullanılmayan bölgesinin kruvaziyer limana dönüştürülmesi sağlanabilir.

Mersin:

Roma Tapınağı, Kız Kalesi, Alahan manastırı, Ashab-ı Kehf Mağarası, Cennet-Cehennem gibi turistik yerlere ulaşımının kolay olması itibariyle Mersin limanı kullanılmayan kruvaziyer potansiyellerden birine sahiptir. Mersin Valiliğinin Kalkınma Ajansı ve Mersin Limanı ile beraber yürüttüğü kruvaziyer liman projesinin gerçekleşmesi ile kruvaziyer yolcuların sıklıkla uğrayacağı limanlardan biri olacağı düşünülmektedir.



Mersin Limanı

Silifke'de bulunan ve Mersin limanına 104 km ve 1 saat 30 dk mesafede bulunan Roma Tapınağı ile Silifke yolu üzerinde bulunan ve 80 km ve 1 saatlik mesafede bulunan Kızkalesi, Mersin kruvaziyer turizm potansiyelini göstermesi açısından en önemli örneklerdendir.



Roma Tapınağı

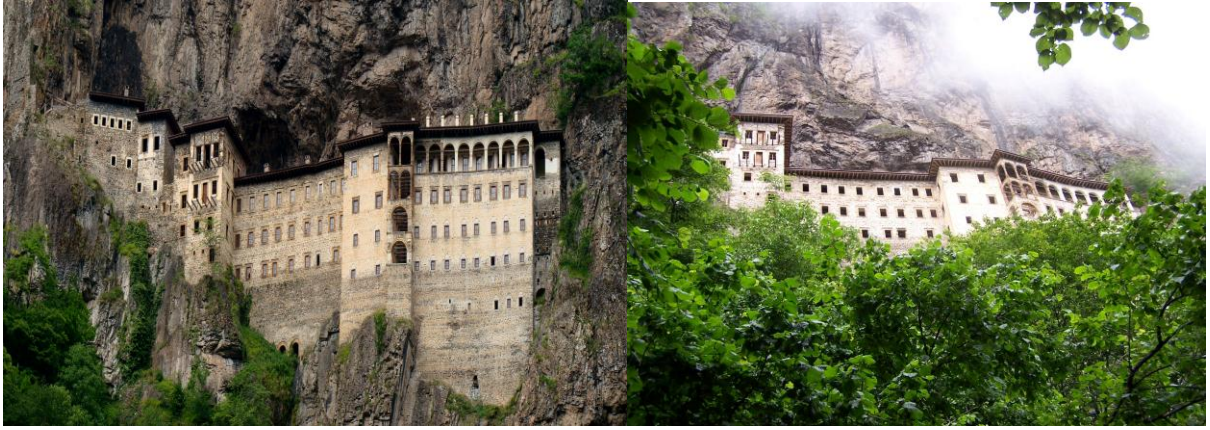


Kız Kalesi

Limanın kruvaziyer gemi yolcularına yönelik modernizasyonunun yanı sıra kruvaziyer operatörlerine yapılacak tanıtım çalışmaları ile Mersin limanının önemli bir kruvaziyer destinasyonu olacağı öngörülmektedir.

Trabzon:

Trabzon limanına 33 km uzaklıkta ve yaklaşık 40 dk'lık mesafede bulunan Sümela Manastırının da Hristiyan dini için çok önemli bir yer tuttuğu bilinmektedir. Hali hazırda kruvaziyer gemi ve yolcularına hizmet veren Trabzon limanının altyapı veya üstyapıya ihtiyaç duyulmaksızın yeni kruvaziyer gemilere hitap edebilecek konumdadır. Trabzon limanının da gerek tanıtım eksikliği gerekse Karadeniz'e gelen kruvaziyer gemilerin azlığı nedeniyle ortaya çıkartılamamış önemli bir potansiyelinin olduğu bilinmektedir.



Sümela Manastırı

İstanbul boğazı geçiş ücretlerinin oluşturduğu mali külfet nedeniyle ülkemize gelen kruvaziyer gemilerin Karadeniz'e sefer yapmak istememeleri Karadeniz genelinde Trabzon özelinde kruvaziyer turizmi açısından yaşanan en büyük dar boğazdır.



Trabzon Limanı

Kruvaziyer gemi operatörleri ile yapılacak görüşmeler neticesinde İstanbul boğazından belirli sayının üstünde kruvaziyer gemi geçişi gerçekleştiren operatörlere sağlanacak indirim neticesinde, İzmir limanında son yıllarda gerçekleşen büyüme benzeri bir büyümenin Trabzon limanı için de gerçekleşebileceği öngörülmektedir.

Dikili:



Dikili Limanı

Dikili'ye 29-32 km ve 40-45 dk mesafede bulunan Pergamon Asklepion ve Akropol tarihi yerleri de gerek tanıtım eksikliğinden gerekse büyük kruvaziyer gemilere hitap edebilecek kruvaziyer limanın olmayışından mevcut potansiyeli ortaya çıkarılmamış bir diğer önemli kruvaziyer destinasyonu olarak gözükmektedir.



Pergamon/Akropol

Çanakkale:

1915 yılında gerçekleşen Çanakkale savaşlarının 100. Yılı olan 2015 yılında büyük bir Anzak turist kitlesinin anma törenleri kapsamında bölgeye geleceği düşünülmektedir. Troya'ya yakınlığı nedeniyle Çanakkale limanı da bir diğer önemli turizm potansiyelini barındırmaktadır.



Çanakkale Limanı

Çanakkale limanına 25 km ve 30 dk mesafede bulunan tarihi Troya kenti, Homeros'un İlyadasında adı geçen Truva Savaşının geçtiği yer olarak bilinmektedir. 2004 yapımı Truva(Troy) filmi ile son yıllarda artan popülaritesi ile önemli bir turizm potansiyeline sahip olan Troya kenti, Çanakkale kruvaziyer turizmi açısından da çok önemli potansiyel barındırmaktadır.



Troya

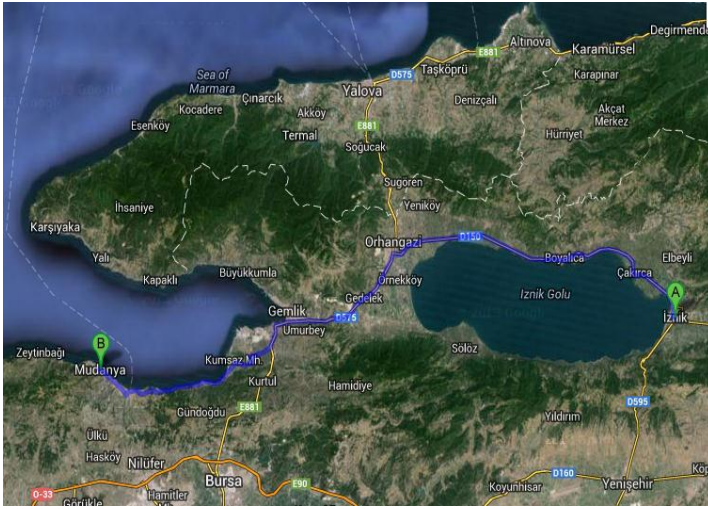
Bir diğer tarihi kent ise Çanakkale limanına 82 km ve 75 dk mesafede bulunan ve ilk çağ düşünürü Aristotelesin felsefe okulu kurduğu, önemli araştırmalar yaptığı Assos'tur. Hala ayakta olan ve şehri çevreleyen 4 km uzunluğundaki surlar, Akropol'da yer alan Athena Tapınağı ve eşsiz manzarasıyla Assos, kruvaziyer turizme yönelik büyük bir potansiyeli barındırmaktadır.



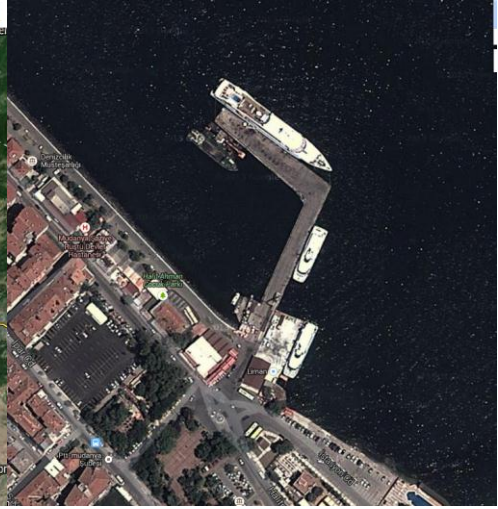
Assos

İznik/Mudanya/Gemlik:

Mudanya limanı, Osmanlı medeniyetinin başkentliğini yapan ve doğal tarihi güzellikleri itibarıyla çok değerli bir turizm ürünü olarak nitelendirilebileceğimiz Bursa şehrine 30 km ve 30 dk mesafede iken, Hristiyan dini için çok önemli yer tutan tarihi İznik konsilinin yapıldığı İznik ilçesine 90 km ve 1 saat 30 dk mesafededir.



Mudanya-Gemlik-İznik



Mudanya Limanı

Gemlik, her ne kadar İznik'e 58 km ve 1 saatlik mesafesi itibarıyla daha yakın olsa da halihazırda Gemlik Belediye limanının ISPS liman özelliğine sahip olmaması, Gemlik'te bulunan diğer limanların kruvaziyer yolculara yönelik olmaması ve Mudanya limanının hem İznik'e hem de Bursa'ya gidebilecek kruvaziyer yolcularına hitap edebilecek lokasyonda olması sebebiyle ilk planda değerlendirilmesi gereken liman olduğu gözükmemektedir. Gemlik limanının kruvaziyer yolculara yönelik modernizasyonu ile öne çıkabileceği de göz ardı edilmemelidir.



İznik



Bursa

Bartın/Amasra:

Doğal güzelliği itibariyle çok özel bir yer olan Amasra, özellikle butik kruvaziyer turizmine hitap eden özellikleri barındırmaktadır. Amasra’da bulunan Kuşkayası’nın yanı sıra 95 km ve 1 saat 45 dk’lık mesafedeki Dünya Mirası listesinde bulunan Safranbolu ilçesini de ziyaret eden kruvaziyer turistler, halihazırda Bartın limanını kullanmaktadırlar.



Amasra

2013 Ağustos ayında açılışı yapılan Amasra kruvaziyer limanının 2014 yılında kruvaziyer gemilere yönelik faaliyet göstermesi ile var olan kruvaziyer potansiyelinin canlanacağı düşünülmektedir. Bölge limanları ile beraber oluşturulacak karadeniz kruvaziyer platformunun hayata geçirilmesi ile yapılacak etkin tanıtım faaliyeti ile Amasra kruvaziyer turizminin ivme kazanacağı öngörülmektedir.



KAYNAKLAR

- 1-Cruise Line Inter. Ass. Report, 2011
- 2-Cruise Line Inter. Ass. Report , 2012
- 3-Business Research and Ecnomic Advisors (BREA), 2012
- 4-European Cruise Council 2012/2013 Report
- 5-The Cruise Industry, Contrubition of Cruise Tourism to the Economies of Europe .
- 6- European Cruise Council, 2012 Edition
- 7-MedCruise Year Book 2012/2013
- 8-Florida Caribbean Cruise Ass. (FCCA), 2010
- 9-MARAD, North American Cruise Statistical Snapshot(NACS), 2011
- 10-Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü(DTGM) İstatistik Veri Tabanı
- 11-Kruvaziyer Gemi Acenteleri Toplantısı (DTGM, İstanbul, 21 Aralık 2012)
- 12-Kruvaziyer Liman işletmeleri Toplantısı (DTGM, İstanbul, 15 Mart 2013)

İnternet Adresleri

<http://www.cruising.org/>
<http://www.breanet.com/pages/4/index.htm>
<http://www.f-cca.com/downloads/2012-Cruise-Analysis-vol-1.pdf>
<http://www.europeancruisecouncil.com/>
<http://www.medcruise.com/>
<http://www.stxeurope.com/Pages/default.aspx>
<http://www.mariottiyard.it/utente/index.html>
<http://www.fincantieri.com/>
<http://www.celebritycruises.com/destinations/home.do?dest=EUROP>
<http://www.royalcaribbean.com/home.do>